

Sisällysluettelo

Johdanto	5
1 Viitekehys	7
1.1 Sivuseikan merkitys	7
1.2 Elokuva on riskibusiness.....	7
1.3 Vastuu verosta	8
1.4 Veromaailma pähkinänkuoressa.....	11
2 Ennakkoperintä-ennakonpidätys / Elinkeino-työsuhde	15
2.1 Työsuhde - palkan peruste	16
2.1.1 Palkka.....	17
2.1.1.1 Oikea palkka	19
2.1.1.2 Palkkahallinto	19
2.1.1.3 Ennakonpidätys.....	20
2.1.1.4 Henkilösivukulut	21
2.1.2 Luontaisedut	23
2.1.2.1 Ruoka.....	24
2.1.2.2 Auto.....	24
2.1.2.3 Asunto	25
2.1.2.4 Puhelinetu	25
2.1.2.5 Muu etu	25
2.1.3 Verottomat henkilökuntaedut	26
2.1.3.1 Terveyshuolto.....	26
2.1.3.2 Lahjat	26
2.1.3.3 Virkistys- ja harrastustoiminta	26
2.1.3.4 Tietoliikenneyhteys.....	27
2.1.3.5 Kahvitarjoilu.....	27
2.1.3.6 Sairaalan lapsen hoito.....	27
2.1.3.7 Vapaaehtoiset eläkemaksut	27
2.1.4 Verottomat korvaukset.....	28
2.1.4.1 Päiväraha	28
2.1.4.2 Matkakorvaus.....	29
2.1.4.3 Kustannusten korvaus.....	30
2.1.5 Rajoitetusti verovelvollisen palkka	30
2.1.6 Ulkomaan työskentelyn palkat	31
2.1.7 Palkka ulkomaille ulkomaalaiselle henkilölle.....	31
2.1.8 Ilmoitus ja tilitysmenettely	31
2.2 Elinkeino - Itsenäinen yrittäjä	32
2.2.1 Ennakkoperintärekisteri	33
2.2.2 Yrittäjän lakisääteiset henkilökulut	34
2.2.3 Ennakkokanto.....	35
2.2.4 Verovapaat korvaukset yrittäjälle	36

2.3 Lähdevero - ulkomaalaisen henkilön palkkiosta.....	37
--	----

3 Elinkeinon verotus40

3.1 Verovelvollisuus ja veromuodot	40
3.1.1 Elinkeinotoiminta ja verovelvollisuus.....	40
3.1.2 Verotuksen ja kirjanpidon suhde.....	41
3.1.3 Tulolähteen käsite	42
3.2 Tulot ja menot.....	43
3.2.1 Veronalaiset tulot.....	43
3.2.2 Milloin tulo verotetaan.....	44
3.2.3 Verovapaat tuotot	45
3.2.3.1 Omistajien sijoitukset ja lainan otto	45
3.2.3.2 Tuotantotuki Suomen elokuvasäätiöltä.....	46
3.2.3.3 Osinkotulo	46
3.2.3.4 Anteeksi annettu velka	46
3.2.3.5 Käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoitto.....	47
3.2.3.6 Realisoitumaton kurssivoitto.....	47
3.2.4 Vähennyskelpoiset menot.....	47
3.2.5 Vähennyskelvottomat menot	49
3.2.6 Merkittäviä erityiseriä elinkeinoverotuksessa.....	51
3.2.6.1 Julkinen tuki	51
3.2.6.2 Pitkävaikutteiset menot	52
3.2.6.3 Käyttöomaisuus osakkeen myyntitappio	53
3.2.6.4 Sijoitusluonteiset arvopaperit	53
3.2.6.5 Kurssierot.....	54
3.2.6.6 Poistot	54
3.2.6.7 Varaukset.....	56
3.2.6.8 Tappion vähennysoikeus.....	57

4 Arvonlisäverotus59

4.1 ALV:n minimimäärä.....	60
4.2 Verovelvollisuus	61
4.2.1 Kuka on arvonlisäverovelvollinen	61
4.2.2 Yrityksen velvollisuudet	62
4.2.2.1 Rekisteröityminen.....	62
4.2.2.2 Veron laskeminen.....	63
4.2.2.3 Veron tilittäminen ja ilmoittaminen.....	65
4.2.2.4 Tosite ja sisältömääräykset laskulle	66
4.2.2.5 Kirjanpito ja arvonlisävero	67
4.3 Myynnin vero	68
4.3.1 Verokannat	68
4.3.2 Verovapaus	70
4.3.2.1 Kiinteistön myynti, käyttöoikeuden luovutus, rakentamis- ja oma käyttö	70
4.3.2.2 Kiinteistöhallinnan oma käyttö.....	71
4.3.2.3 Terveysten ja sairaanhoidonpalvelut.....	71
4.3.2.4 Sosiaalihuolto	71
4.3.2.5 Rahoituspalvelut.....	72
4.3.2.6 Sijoituskullan myynti.....	72
4.3.2.7 Vakuutuspalvelut.....	72
4.3.2.8 Esintymispalkkiot.....	72

4.3.2.9 Verottomassa käytössä ollut tavara.....	73
4.3.2.10 Liiketoimikauppa.....	73
4.3.2.11 Arvonlisäveron ulkopuolinen muu toiminta	73
4.3.3 Elokuvayhtiöihin liittyviä erityisseikkoja.....	74
4.3.3.1 Tuet ja avustukset	74
4.3.3.2 Elokuvatuotanto ja tekijänoikeuden luovutus.....	75
4.3.3.3 Esiintyvät taiteilijat.....	76
4.4 Vähennykset.....	76
4.4.1 Yleinen vähennysoikeus.....	76
4.4.2 Vähennysoikeuden rajoituksia	77
4.5 Kansainvälinen kauppa.....	79
4.5.1 Ulkomaan tavarakauppa.....	79
4.5.2 Tavarán yhteisökauppa	80
4.5.2.1 Tavarán yhteisömyynti	80
4.5.2.2 Tavarán yhteisöhankinta	81
4.5.3 Kansainvälinen palveluiden kauppa	81
4.5.3.1 Yleinen myyntimaa sääntö	84
4.5.3.2 Palvelukohtaiset myyntimaasäännöt	85
4.5.3.3 Käännetty verovelvollisuus	91
4.5.3.4 Kiinteän toimipaikan käsite	92
4.6 Käytetyn tavarán kauppa ja marginaaliverotus	93
4.7 ALV:n vanheneminen.....	94
4.8 Merkittäviä erityistilanteita	95
4.8.1 Kulujen edelleen veloitus	95

5 Yksityishenkilön verokysymyksiä.....97

5.1 Tulolaji	97
5.2 Erityiset tuloerät	98

6 Varainsiirtoverotus.....102

7 Verotusmenettely ja verosanktiot

7.1 Verotusmenettelyn perusteita	102
7.2 Ennakkoratkaisu ja verovalitus.....	104
7.3 Sanktiot maksun viivästymisestä	105
7.3.1 Veronkorotus	105
7.3.2 Veronlisäys.....	106
7.3.3 Viivekorko.....	106

8 Erillisiä näkökulmia.....108

8.1 omistajayrittäjän erityiskysymyksiä	108
8.1.1 Henkilökohtainen tulo ja sopimukset oman yrityksen kanssa	109
8.1.1.1 vuokra	109
8.1.1.2 lainat, saamiset ja vakuudet	109
8.1.1.3 ostaminen ja myyminen.....	110
8.1.1.4 Palkka ja palkkavelka	111
8.1.1.5 Osinko	111
8.1.1.6 Sukupolvenvaihdos	112
8.1.2 Huolellisuutta vaativia tilanteita.....	112

8.1.2.1 Laina omalta yritykseltä.....	112
8.1.2.2 Omien osakkeiden hankkiminen.....	113
8.1.2.3 Peitelty osingonjako	114
8.1.2.4 Uusi osakeyhtiölaki ja osingonjako.....	115
8.2 Kirjanpito ja verotus	116

9 Liitteet 121

9.1 Lahjavero	121
9.2 Tuloveroasteikko.....	121
9.3 Henkilösivukulut.....	122
9.4 Luontaisetujen verotusarvot 2007	123
9.5 Luontaisetujen verotusarvot 2008	131
9.5 Kirjallisuusviitteitä ja tietolähteitä.....	138

Johdanto

Miksi tämä kirjanen

Syitä on kaksi. Ensinnäkin taidekouluista valmistuu elokuva-alalle yhä enemmän ammattilaisia, jotka joutuvat entistä useammin ryhtymään yrittäjiksi. Toiseksi alan luonteeseen kuuluu julkinen tuki olennaisena toimintaedellytykset ylläpitävänä rahoitusmuotona. Näin ei ole vain Suomessa, jossa vaatimukset julkisen tuen nostosta vastaamaan pohjoismaiden tasoa ovat lisääntyneet.

Elokuva-ala saa merkittävää julkista taloudellista tukea. Tästä johtuen alalla toimijoiden vastuu taloudenpidostaan on laajempi kuin yrityksen perinteinen liiketaloudellinen vastuu.

Vastuu julkisesta tuesta on usein lähinnä muodollinen. Tukea saaneella yrityksellä tai henkilöllä voi katsoa olevan myös moraalisen tai asiallisen vastuun saamastaan tuesta veronmaksajille - asiakkailleen.

Keskeisen yrityksen yhteiskunnallisen vastuun muodostaa myös vastuu sen verotuksellisesta käyttäytymisestä. Verotus on pitkälle normitettu pykäläviidakko, mikä merkitsee, ettei siinä suoriutuminen onnistu pelkällä hyvällä asenteella. Tarvitaan tietoa ja ajan tasalla pysymistä jatkuvasti muuttuvassa säädöstössä.

Elokuva-alalle on tyypillistä, että alan yrityksissä toimii vetäjinä pääsääntöisesti taiteellisen osaamistaustan omaavia henkilöitä. Heidän primääri-intressinsä alavalintaan ei (ehkä) ole ollut ns. business - rahan teon ensisijaisuus - ja hyvä näin. Tämän päivän toimintaympäristössä korostuu kuitenkin taloudellisen tiedon välttämättömyys.

Myös verottajan intressi marginaaliryhmiin on lisääntymässä. Näin toisaalta siksi, että suuremman luokan verotukselliset kehityskulut ovat entistä enemmän

suomalaisen "verottajan" ulottumattomissa, toisaalta siksi, että pienimuotoisiin seikkoihin on käytännössä helppoa ja siten myös mahdollista puuttua.

Verottajan uusi toimintatapa oli nähtävissä viime vuoden veroilmoituksen ohjeistuksessa. Ohjeistuksessa todettiin, että verovapaisiin tuotantotukiin kohdistuvat kulut eivät ole vähennyskelpoisia kuluja. Kohdassa mainittiin esimerkkinä elokuva-ala. Tämä on uusi tulkinta ja vastoin alalla useita vuosia vallinnutta käytäntöä ja yksittäisissä verotarkastuksissakin vahvistettua menettelyä. Tämä kirjanen pyrkii käsittelemään elokuva-alan näkökulmasta keskeisiä veroasioita. Tämä näkökulma merkitsee ennen kaikkea monien asioiden rajaamista käsittelyn ulkopuolelle mutta myös alan erityisalueiden korostamista. Tyhjentävä esitys ei ole tavoitteena eikä tarkoituksenmukaistakaan.

Käsiteltävä asiakokonaisuus on laaja ja aihealueen tiivistäminen kirjaseen muotoon on haaste. Esitys ei noudata verolain jäsenystä eikä vastaa sen laajuutta.

Tavoitteena on käsitellä verotuksen laaja kokonaisuus tiiviisti ja ymmärrettävästi. Tämä tavoite merkitsee osin sangen pintapuolista tarkastelua sekä osan verolainsäädännön jättämistä ulkopuolelle.

Käsiteltävä asiakokonaisuus ja näkökulmat perustuvat allekirjoittaneen valintoihin. Tässä kohden on todettava melko pitkäaikainen kokemus, vaikka sen mukanaan tuoman iän joutuu samalla itselleen myöntämään.

Kustakin käsitellystä verotuksen osa-alueesta on kirjoitettu lukuisia erityisteoksia, joiden yksittäinen laajuus on moninkertainen tähän esitykseen verrattuna. Lähdeluettelosta löytyy kirjallisuusviitteitä sekä hyödyllisiä www - sivustoja.

Jos tämä kirjanen auttaa lukijaa jossain tilanteessa esittämään oikean kysymyksen, se on palvellut tarkoitustaan. Suosittelen tarkistamaan asiantuntijalta vastaukset erityiskysymyksiin.

Vastuu esitetyistä asioista on täysin lukijalla itsellään - aivan kuten hyvässä elokuvassakin.

1 Viitekehys

1.1 Sivuseikan merkitys

Verotus on sivuseikka

Taiteen parissa työskentelevänä Sinusta saattaa tuntua toissijaiselta ja alempiarvoiseltakin ajatus perehtyä yritystalouteen saati ihan verokirjaan, onhan taiteen habitus selkeästi korkeammalla. On olemassa kuitenkin mahdollisuus, että löydät taloudellisista näkökulmista jotain tottumuksillesi poikkeavaa, jota saatat pitää virkistävänä. Eihän sitä koskaan voi tietää mikä meitä matkalla kohtaa. Ei allekirjoittanutkaan osannut kitaraa soittavana pitkätkukkana ennustaa kirjoittavansa tulevaisuudessa talouteen - saati verotukseen liittyviä tekstejä.

Jos et jaksa tämän pidemmälle, toivon, että kohdatessasi talouskysymyksiä suhtaudut, kuten jotkut tuntemani oman alansa huiput ovat suhtautuneet. Kun en tiedä, niin en näyttele tietäväni. Arvaus ei ole parasta oma-aloitteisuutta verotuksen suhteen. Pyydä neuvoa.

Kasvava joukko elokuva-alalla toimivista henkilöistä valitsee yrittäjyyden tai joutuu ottamaan vastaan aseman, joka tuo mukanaan erityisiä vastuita. Näistä vastuista on oltava tietoinen. Näin siitä huolimatta, että pääasia on, ettei sivuasiasta tule pääasia. Ja verotus on harvoin pääasia - muutoin kuin hetkellisesti.

1.2 Elokuva on riskibusiness

Elokuvan tekeminen on riskibusiness – alan keskeisin taloudellinen kysymys

Elokuvan tekeminen on taidetta jos mikä. Ajamme hengen mukaiset talouden realiteetit ovat kuitenkin tunkeutuneet myös taiteen alueelle, toivottavaa tai ei.

Elokuvan tekeminen on kehittynyt viime vuosina liiketoimintamaisempaan suuntaan. Jopa puhtaasti liiketoiminnaksi, jossa taiteellinen näkökulma usein törmää sille aiemmin vieraaseen ”voimaan”. Tämä talouden mahti on

näyttäytynyt esimerkiksi tehokkuusvaatimuksena ja merkinnyt käytännössä muun muassa tarkempaa ajankäytön seuranta.

Liiketoiminnassa on riskejä

Itse asiassa koko ajatus liiketoiminnasta perustuu riskin ottamiseen (perinteinen panos-tuotos -ajatteluun perustuva liiketoimintanäkemyks). Tämän ajatuskulun mukaan syystä tai toisesta ryhdytään johonkin taloudelliseen hankkeeseen, kuten elokuvan tekoon. Sijoitetaan siihen rahaa ja aikaa. Vakuutetaan rahoittajat ja toivottavasti uskotaan myös itse, että tehty ja saatu panostus tuottaa enemmän kuin mitä hankkeeseen on satsattu. Kun on kyse luovista ihmisistä, kuten elokuvan teossa usein on, saattaa olla vaikea hyväksyä, ettei näin välttämättä tapahdu.

Tämän periaatteen kautta voi ymmärtää tilinpäätöskäytäntöihin ja sitä myötä verotukseen vaikuttavat kysymykset ja epäselvyydet.

Esimerkki KILA: n (Kirjanpitolautakunta) antaman ohjeen mukaan elokuvien arvoa voi aktivoida yrityksen taseeseen ainoastaan siinä määrin kuin elokuvalta on odotettavissa tuottoja tulevina vuosina. Tätä periaatetta on alalla kummasteltu, vaikka se noudattaa yleistä kirjanpitolain (jaksotussäädös) periaatetta.

Mainitun jaksotusperiaatteen mukaan koko tehty satsaus on katsottava kuluvan tilikauden kuluksi, jollei voida osoittaa, että siitä on odotettavissa tuloja tulevina vuosina. Tämä ei toki tarkoita, että elokuva olisi arvoton. Tämä tarkoittaa, että sillä ei ole taloudellista arvoa vallitsevan talousajattelun mukaan.

Olen kuullut useammankin elokuvayhtiön edustajan toteavan, ettei verotus ole merkittävä kysymys, koska yhtiö ei maksa tuloveroa sen saamista verovapaista tuotoista. Verotukselliset kysymykset saattavat kyseisissäkin tapauksissa kuitenkin koskettaa muita verotuksen osa-alueita, esimerkiksi arvonlisäveroa, ennakonpidätyksiä, sosiaaliturvamaksuja ja jopa turhia veronkorotuksia.

1.3 Vastuu verosta

Tiedät vastuusi ja riskisi

Elokuvan tekoon liittyy lukuisia ja toki merkittävämpiäkin vastuita ja riskejä kuin verotus. Mutta myös verotukseen liittyvistä riskeistä on syytä olla tietoinen.

Yrityksen veroista voi joutua myös henkilökohtaisesti vastuuseen. Hallituksen jäsen, toimitusjohtaja ja myös tilintarkastaja saattavat joutua vastuuseen yrityksen maksamattomista veroista.

Kirjanpitäjän vastuu edellyttää käytännössä henkilön toiminnan huomioimattomuutta, tahallisuutta sekä sitä, että henkilön olisi ammattinsa perusteella pitänyt tietää asian oikea käsittelytapa. Luonnollisesti tällainen virhe edellyttää myös tuottamuksellisuutta, sitä, että taloudellista vahinkoa on syntynyt.

Kiistattomin henkilökohtainen vastuu sisältyy palkoista pidätettyjen ennakonpidätysten edelleen tilittämiseen verottajalle. Palkansaajalta pidätetty ennakonpidätys on hänen palkkaansa. Jos yritys jättää muusta syystä kuin maksukyvyttömyydestä johtuen ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksun suorittamatta verottajalle, tämä on mahdollisesti rikoksena tuomittava laiminlyönti. Se, seuraako tästä sanktiota, on riippuvainen monesta yksityiskohdasta.

Arvonlisäveron maksamisesta ovat yrityksen vastuuhenkilöt myös vastuussa. Näiden maksamatta jättäminen on rikosoikeuden alainen kuitenkin ainoastaan tapauksessa, jossa arvonlisäveron valvontailmoitus on tahallisesti tehty virheellisinä. Toisin sanoen on annettu väärä tieto, jotta vältetään maksamasta arvonlisäveroa. Tässä en tarkoita teknisiä virheitä, jotka ovat korjattavissa.

(Teknisten virheiden osalta ja etenkin veroasioissa osoittaa sormi usein kirjanpitäjien ammattikuntaan. Hekään eivät valitettavasti ole virheettömiä, vaikka ainakin verottaja on näin vuoden 2005 alusta lukien edellyttänyt. Verottaja päätti toimittaa veroalamaisille sakon kaikista virheistä ja viivästymisistä.

Kirjanpitäjien työ poikkeaa elokuvamaailmasta mm. siinä, että he eivät voi useinkaan tehdä montaa otosta kulloinkin käsillä olevasta kohtauksesta (vuosi-ilmoitusten viive- ja virhemaksut ovat 100 ja 5000 euron haarukassa).

Yleisimmin toteutuva veroihin sisältyvä taloudellinen riski, tai oikeammin seuraus, on maksamattomien verojen ylisuuri korko.

Elokuva-alan rahavirtojen ajallisuudesta johtuen syntyy usein tilanne, jossa maksukäyttäytyminen ei perustu taloudelliseen rationaalisuuteen vaan pikemminkin hallinnolliseen helppouteen. Jätetään maksamatta eriä, joista perintätoimi tapahtuu vasta kuukauden tai kahden päästä.

Verolaina on kallista

Verottajan käytettävissä olevat sanktiot: viivästyskorke, korotus, lisäys, viivästysseuraamus, jne. ovat mielestäni hyvän tavan vastaisia ja ne tulisi saattaa kohtuulliseksi. Näin tuskin kuitenkaan tulee käymään, vaikka ao. korke ylittää selvästi julkisuudessakin parjatut lyhyiden vippirahoittajien korkotasot.

Miten toimia

Tilanteessa, jossa harkitset verojen maksun rästiin jättämistä, ota aina mieluummin lainaa, kuin annat verottajan lisätä korkoa maksamattomille erille.

Verojen maksamatta jättäminen on hetkellisesti helppoa, mutta korotusten, jäämä- ja viivästysmaksujen sekä varsinaisen koron maksaminen jälkikäteen, ei sitä ole. Verojen todelliset vuosikorot ovat poikkeuksetta yli 40 % ja joskus jopa yli 100 %. – ja ihan laillisesti. Korkeintaan kuukauden mittaista veronmaksun lykkäystä voi pitää jotenkin perusteltuna ratkaisuna.

Niin että mistä niitä lyhyen lainarahan tarjoajia on mennä moralisoimaan.

Miten välttää veroriskit – ainoa toimiva keino, jonka tiedän:

Tee ihan oikea budjetti hankkeelle. Itseäsi, ei rahoittajaa varten.

Tee (yhteistyössä ammattilaisten kanssa) kassabudjetti ainakin ensimmäiselle puolelle vuodelle ja karkeampi parille vuodelle ennen yritystoiminnan tai projektin aloittamista.

Tuotantobudjetissa olet vielä voinut ajatella ”positiivisesti”. Ole realisti kassabudjetissa. Itsensä huijaaminen on pitkän päälle tylsää.

JA PYSY BUDJETISSASI alusta pitäen. Se kuinka tämä on mahdollista, ei ole tämän kirjasen aihe

1.4 Veromaailma pähkinäkuoressa

Tuloverolaki

Tuloverolaki on verotuksen perusta. Se määrittää verovelvollisuuden, veroasteikot sekä verolajit.

Yksityishenkilöiden pääasialliset ansiot ja siis myös verolajit ovat ansio- ja pääomatulo.

Ansiotuloja ovat:

- palkat ja veronalaiset palkkiot
- luontoisedut
- eläkkeet Suomesta
- ansiotuloveron alaiset osingot

Ansiotulon verotus on Suomessa progressiivinen.

Pääomatuloja ovat:

- osingot pörssiyhtiöstä
- sijoitusrahastojen tuotto
- muut kuin korkotulonlähdeveron alaiset korot
- ulkomaisista sijoituksista saadut korot
- myynti- eli luovutusvoitot
- puunmyyntitulot
- vuokrat
- säästöhenkivakuutuksen tuotto

pääomatulovero 28 %

Elinkeinoverolaki

Elinkeinoverolain perusteella määritetään elinkeinon verotettavan tuloksen muodostuminen. Tämä "laskentasäännöstö" käsittää tulojen ja menojen veronalaisuuden, tulon ja menon kohdistuksen verovuodelle (jaksotusperusteet)

tai pidemmälle ajanjaksolle (aktivointimenettely) sekä omaisuuslajien (kuten vaihto- ja käyttöomaisuus) verotuksellisen käsittelyn sekä joukon muita säännöksiä, kuten peiteltyyn osingonjaon verokohtelun.

Elinkeinoksi katsotaan verotuksessa liike- ja ammattitoiminta. Elinkeinotulon vero on 26 %.

Elinkeinoverolain ja tuloverolain yhteys tulee selkeästi ilmi toiminimimuotoisen ammatinharjoittajan verotusmenettelyssä: ammatin verotettava tulos lasketaan elinkeinoverolain säädösten mukaisesti (ensisijaisesti merkitsee vähennyskelpoisten kulujen laajuutta ja menettelytapaa).

Ja näin saatu verotettava tulos verotetaan tuloverolain perusteella. Tulo siis lisätään hänen henkilökohtaiseen tuloonsa. Käytännössä se esitetään henkilökohtaisen veron lomakkeella.

Arvonlisäverolaki

Arvonlisävero on kulutusvero, joka kohdistuu lähes kaikkiin tavaroihin ja palveluihin. Arvonlisävero on ns. välillinen vero, joka on tarkoitettu lopullisten kuluttajien maksettavaksi. Veronkantajina toimivat verovelvolliset yritykset, jotka sisällyttävät veron määrän myyntihintoihinsa ja tilittävät veron valtiolle.

Vero kannetaan jokaisesta tuotanto- ja jakeluketjussa tapahtuneesta myynnistä, mutta jokainen porras suorittaa valtiolle veroa vain siinä portaassa syntyneestä arvonlisästä. Lopulliseen kuluttajahintaan sisältyy veroa verokannan mukainen määrä, joka on yhtä suuri kuin arvonlisästä maksettu vero yhteensä. – Tästä nimi arvonlisävero.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että tuotanto- tai myyntiketjun eri vaiheissa toimivat yritykset vähentävät hankintahintoihin sisältyvän veron osuuden myyntihintaansa sisältyvästä verosta ja tilittävät erotuksen valtiolle.

Arvonlisäverokantoja on kolme:

- yleinen verokanta 22 % sekä
- 17 % verokanta elintarvikkeilla ja
- 8 % verokanta kulttuuripalveluilla.

(verokantojen pääsisällöt)

Ennakkoperintälaki

Ennakkoperintälaki määrää kuinka tuloverolain mukaiset verot suoritetaan valtiolle.

Menettelytapoja on kaksi:

- ennakonpidätys (palkat, palkkiot)
- ennakonkanto (yhtiöt, jne.).

Ennakkoperintälakiin sisältyy ennakkoperintärekisteri.

Lähdeverolaki

Lähdeverolaissa määrätään pidätysvelvollisuudesta rajoitetusti verovelvolliselle maksettavista korvauksista.

Rajoitettu verovelvollisuus koskee henkilöitä, jotka eivät asu Suomessa tai ulkomaisia yhteisöjä tulosta, joka on saatu Suomesta.

Varainsiirtoverolaki

Varainsiirtoverolain lähtökohta on veron maksuvelvollisuus varallisuuden siirtämisestä.

Verokannat ovat:

- kiinteistökauppa 4 %
- asunto-osake- ja muu pörssin ulkopuolinen arvopaperikauppa 1,6 %

Muita tässä yhteydessä käsitellyn ulkopuolelle jääviä säädöksiä ovat mm:

- lahjavero
- maatilatalouden vero
- merimiestyötulovero
- auto- ja ajoneuvovero.

2 Ennakkoperintä-ennakonpidätys / Elinkeino-työsuhde

Työsuhde vai elinkeino - ennakonpidätys vai ennakonkanto

Elokuvatuotannossa tehdään paljon yksittäisiä työsuorituksia sekä yritysten että yksityisten henkilöiden kanssa. Pidempiaikaisten työsuhteiden ohella tarvitaan projektin edetessä erilaisia palveluita.

Useimmiten on selvää ja tiedetään, onko yhteistyökumppani, ostaja tai myyjä yritys ja siten elinkeinonharjoittaja. Erityisesti pidempiaikaisten asiakassuhteiden osalta tämä on selvää ja ongelmattonta.

Ongelmallisempaa on tietää, onko yksityinen henkilö, jolta saadaan lasku tai jonka kanssa tehdään sopimus, elinkeinonharjoittaja vai ei.

Keskeistä ennakkoperintälain näkökulmasta ja työsuorituksia tilaavan yhtiön kannalta on varmistua siitä, onko maksettavassa rahasuorituksessa kyseessä palkanmaksu vai suoritus itsenäiselle yrittäjälle.

Käytännön tilanteissa tämä ero näkyy siinä, suoritetaanko korvaus tehdystä työstä laskua vastaan (itsenäinen yrittäjä) vai palkkana. Kuitenkaan saatu lasku sinänsä ei todenna lähettäjän statusta, vaan maksajan täytyy tarkistaa se ennakkoperintärekisteristä.

Ennakkoperintälain mukaan työnantajalla on velvollisuus pidättää maksamastaan palkasta ennakonpidätys.

Elinkeino harjoittajan veronmaksu tapahtuu puolestaan ennakonkannon kautta. Yrityksen ennakonkantona maksaman veron määrä perustuu arvioituun verovuoden tulokseen (ks. tarkemmin ennakonkanto ja ennakkoperintärekisteri).

Koska palkanmaksu ja siihen liittyvät työnantajayrityksen velvollisuudet liittyvät nimenomaisesti työsuhteeseen, on työsuhteen tunnusmerkit välttämättömät tietää.

2.1 Työsuhde - palkan peruste

Työsuhteen muodostuminen on selvää kahdessa tilanteessa:

- työnantaja ja työntekijä tekevät keskenään työsopimuksen
- tehdystä työstä maksetaan palkkaa palkan nimikkeellä.

Työsuhteen muodostumista arvioidaan myös seuraavien tunnusmerkkien perusteella:

- Työsuhteen tunnusmerkki on direktio eli valvontaoikeus, jonka mukaan työnantajalla on valvonta- ja määräämisvalta työn suorittamistavasta, laadusta ja laajuudesta, työajasta ja paikasta.
- Työnantajalla on tämän oikeuden mukaisesti ja seurauksena vastuu työn tuloksista työn tilaajaa kohtaan. Työntekijällä ei ole vastuuta työn tilaajaa kohtaan.
- Työ tehdään toisen lukuun, eli yritys veloittaa henkilön tekemän työn tuloksen saajalta (tilaajalta).
- Työ tehdään työnantajan välineillä ja tiloissa.
- Sopimussuhteeseen on sovittu sovellettavaksi alan työehtosopimusta.
- Työntekijällä on oikeus vuosilomaan ja sairaslomiin.
- Työnantaja on hoitanut työtä tekevän henkilön vakuutusturvan.

Näistä tunnusmerkeistä mikään ei yksinään riitä perusteeksi katsoa työn teettämissuhde työsuhteeksi.

Asiaa toisinpäin tarkasteltuna on huomattava, että näiden seikkojen liittäminen toimeksiantosopimukseen yrittäjän kanssa, saattaa merkitä kyseisen sopimuksen tulkitsemista työsuhteeksi.

Työsuhteen kokonaisuuden ja vastuiden tuntemisen kannalta myös työlainsäädännön tunteminen on olennaista. Tämä tärkeä asiakokonaisuus ei kuitenkaan kuulu tämän käsittelyn aihepiiriin.

2.1.1 Palkka

Palkka perustuu työsuhteeseen. Ennakonpidätyksen alaiseksi palkaksi luetaan rahapalkan lisäksi luontaisedut. Verolaki määrää, että työnantajan velvollisuus palkanmaksajana on toimittaa palkasta ennakonpidätys ja tilittää se verohallinnolle.

Palkkaa voi olla muukin rahakorvaus kuin suoraan työsuhteeseen liittyvä palkkio.

Ennakkoperintälain (EPRL) mukaan palkkaa ovat:

- palkka, palkkio, etuus ja korvaus, joka saadaan työ- ja virkasuhteen perusteella
- kokouspalkkiot, henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot
- hallintoelinten jäsenyydestä saadut palkkiot
- toimitusjohtajan palkkio (tämä on olennainen seikka, sillä toimitusjohtaja ei ole työsuhteessa yritykseen)
- avoimen ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostama palkka
- luottamustoimesta saatu korvaus.

Palkaksi luettaviin eriin ja erityisesti luontaisetuihin ja erilliskorvauksiin liittyy koko joukko tulkintaa edellyttäviä rajatapauksia. Ero selkeään palkkaan liittyy näissä rajatapauksissa myös tilitettävän sosiaaliturvamaksun ja eläketurvan käsittelyn osalla. Osassa tilanteista on ennakonpidätysvelvollisuus mutta ei velvollisuutta tilittää sosiaaliturvamaksua tai järjestää eläketurvaa.

Rajankäyntiä ja tulkintaa edellyttävät usein seuraavat tapaukset, jotka havainnollistavat maksajan vastuun eroa eri tilanteissa:

	Työnantajan velvollisuudet		
	ennakonpidätys	sotu	eläketurva
	(k=kyllä)	(e=ei)	
Luentopalkkio			
- työsuhteessa	k	k	k
- ei työsuhde	k	k	e
- itsenäisenä yrittäjänä	e	e	e
- itsenäisenä yrittäjänä, joka ei ole ennakko- perintärekisterissä	k	e	e
Tilintarkastajan palkkio			
- hlö	k	e	e
- yritys	e	e	e
Hallitusjäsenyys tms. palkkio	k	k	k
Käsikirjoittaja (freelance-verokortillinen)	k	e	e

Mainitut tilanteet ovat esimerkkejä työstä, jota ei voida välttämättä katsoa suoritettavan työnantajan ohjauksen alla, joskin näinkin voi olla.

Edellä mainitun maksuvelvoitteiden erilaisuuden johdosta saattaa syntyä virheitä esimerkiksi siten, että yksityishenkilölle maksettavan tilintarkastuspalkkion osalta tilitetään myös sosiaaliturvamaksu. Tai että freelance-käsikirjoittajalle maksettu palkkio kirjataan palkkahallinnossa normaalina eläkkeeseen oikeuttavana palkkana.

Molemmat tapaukset merkitsevät maksavalle yritykselle kulua, joka ei sille kuulu.

Henkilöyhtiöiden erityistilanne

Erillistapauksen muodostaa avoimen- ja kommandiittiyhtiön muodossa toimintaa harjoittavan yhtiömiehen tilanne. Hän voi nostaa yhtiöstä rahaa itselleen joko palkkana tai yksityisottona.

Yksityisottona nostetusta rahasta ei tilitetä ennakonpidätyksiä tai sosiaaliturvamaksuja. Selite maksutositteisiin on syytä tehdä yksiselitteisesti ja selkeästi myöhempien epäselvyyksien välttämiseksi verottajan kanssa.

2.1.1.1 Oikea palkka

Oikean palkan määräytyminen on palkanlaskennan ja siten veronmääräytymisen peruste. Oikean palkan lähtökohta on työntekijän ja työntekijän välillä solmittu työsopimus. Yhtä merkityksellistä kuin työsopimus on toimialakohtainen työehtosopimus, joka saattaa olla yleissitova tai ei.

Työlainsäädäntö muodostaa lainsäädännön perusteen sekä ohjeet yrityksille, jotka eivät ole yleissitovan työehtosopimuksen piirissä.

2.1.1.2 Palkkahallinto

Palkanlaskennan perusteet eivät myöskään kuulu verotukseen, mutta oikein laskettu sekä huomioitu palkan määräytyminen on palkkahallinnon olennainen verotusmenettelyynkin vaikuttava seikka.

Palkkakirjanpidon velvollisuus on kaikilla kirjanpitovelvollisilla.

Lakisääteisen palkka-aineiston muodostaa:

- palkansaajakohtainen palkkakortti
- palkkalista sekä
- palkkasuoritusten yhdistelmä.

Palkkakirjanpidosta on käytävä ilmi rahapalkkojen lisäksi muutkin suoritukset, joista on pidätettävä ennakonpidätys. Tämän lisäksi on ainakin yrittäjien osalta löydettävä tiedot verovapaiden kulukorvausten osalta.

Palkkahallintoon liittyy koko joukko seikkoja, joista harmittavan usein näkee oltavan täysin tietämättömiä. Tällaisia seikkoja ovat muun muassa:

- lomamääräytymisperusteet
- sopimusvapausalueet
- pakottavat määräykset
- työnantajan oikeudet.

Työnantaja voi olla verottajaan nähden joko rekisteröitynyt tai rekisteröitymätön työnantaja. Jälkimmäinen mikäli palkanmaksu on satunnaista tai pienimuotoista. Satunnaisesti työnantajaksi voidaan katsoa yritys, jossa työntekijöitä on vain yksi tai jos työntekijöitä on enintään viisi ja työsuhteet eivät kestä koko kalenterivuotta.

Lakisääteiset henkilövakuutukset on otettava välittömästi kun palkanmaksuvelvollisuus alkaa.

2.1.1.3 Ennakonpidätys

Ennakonpidätys toimitetaan kokonaispalkasta, joka voi muodostua rahapalkan lisäksi erilaisista eduista. Ennakonpidätys on osa työntekijän palkkaa, ei erillinen kulu. Tästä johtuen ennakonpidätysten tilittämättä jättäminen veroviranomaisille on lähtökohtaisesti rikos.

Eritystilanteessa, jossa henkilön ansio muodostuu pääosin luontaisedusta, ei ennakonpidätystä voida suorittaa suurempana kuin rahapalkka on. Siten ennakonpidätys voi jäädä pienemmäksi kuin vuosiansion mukaan pitäisi ja henkilö saa osakseen jälkiveron.

Palkasta pidätetty ennakonpidätys luetaan työntekijän eduksi lopullisessa verotuksessa myös tilanteessa, jossa työnantaja on estynyt ennakonpidätyksen maksamisesta verottajalle (esimerkiksi konkurssi). Kuitenkin tilanteissa, jotka

ovat selkeästi veronkiertotarkoituksessa, yhteistuumin tehty, voi verottaja tästä perussäännöstä poiketa.

Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi, jos yritys tarkoituksellisesti ja yhteistuumin jättää ennakonpidätyksen toimittamatta tietyltä henkilöltä tavoitteena välttyä ao. veron maksamisesta.

2.1.1.4 Henkilösivukulut

Henkilösivukulut muodostavat olennaisen erän palkkakuluista sekä palkkahallinnossa. Osa henkilösivukuluista (ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu) määräytyvät verolaeissa ja maksut tilitetään verohallintoon. Sen sijaan vakuutusluonteiset ja eläkevakuutusmaksut tilitetään ja ilmoitetaan vakuutusyhtiöihin.

TyEL

Vuoden 2007 alusta lukien poistuivat erilliset TaEL ja TEL jako eläkevakuutuksissa. TyEL näkyy verotuksessa palkansaajan palkkatiedoissa siltä osin kuin työntekijän palkasta on pidätetty ao. vuosittain vahvistettavan työntekijän osuudet. Nämä erät ilmoitetaan palkkojen vuosi-ilmoitusten yhteydessä veroviranomaisille.

TyELon alle 50 henkilön ryityksessä 21,4 % ja vaihtelee hiukan henkilökunnan ikärakenteen sekä myös koon mukaan. Alle 50 henkeä työllistävissä yrityksissä ei henkilökunnan määrällä ole merkitystä TyEL:n määräytymisessä.

TVM

Työttömyysvakuutusmaksuosuus jakautuu kahteen osaan, samoin kuin työeläkevakuutuskin. Osa kokonaiskustannuksesta peritään työntekijän palkasta. Tältä osin samoin kuin ei työeläkkeenkään kohdalla, erillisiä tilityksiä ei tehdä, vaan työttömyysvakuutus maksetaan vakuutusyhtiön laskua vastaan. Työttömyysvakuutusmaksu on 0,70 % palkkasumman ollessa alle 1.686.000 euroa, josta työntekijän osuus on 0,34 %.

Tapaturmavakuutus

Tapaturmavakuutus on edellisten tapaan lakisääteinen yrityksen kokonaispalkkasumman perusteella määräytyvä vakuutuserä. Tapaturmavakuutukseen ei kuitenkaan liity vastaavia laskenta- ja pidätysvelvoitteita kuin työttömyysvakuutusmaksuun.

Tapaturmavakuutus vaihtelee ammattinimikkeen mukaan. Vaihteluväli on yleensä 0,4 - 7,7 % välissä. Jossa voimalinjojen sähköasentajat ovat kalleimmasta ja toimistohenkilöt huokeimmasta päästä asteikkoa.

Ryhmähenkivakuutus

Ryhmähenkivakuutus on otettava, mikäli työehtosopimuksissa on tästä maininta. Yleisimmin vakuutus kuitenkin otetaan - em. rajoituksesta kaikesti tietämättöminäkin.

Ryhmähenkivakuutus on palkkaperusteisista vakuutusmaksuista pienin.

Vakuutusmaksu määräytyy yrityksen kokonaispalkkasumman perusteella ja on keskimäärin 0,08 % tapaturmavakuutuksen perusteena olevasta palkkasummasta.

Sotu

Sosiaaliturvamaksu määräytyy kuukausittaisten kokonaispalkkojen perusteella ja on päämaksuluokassa 2,965 % (v.2007). Prosenttimäärä vaihtuu lähes vuosittain ja on tällä hetkellä kolmen desimaalin tarkkuudella määritelty kustannuserä yrityksille. Kyse ei siis ole palkan osasta kuten ennakonpidätyksessä, vaan yritys laskee ja tilittää veroviranomaisille ko. sotu % mukaisen erän kuukausittaisten kokonaispalkkojen perusteella.

Tilitys tapahtuu samalla maksusuorituksella kuin ennakonpidätys. Maksu suoritetaan ao. palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 10 pv.

Sosiaaliturvamaksuluokkia on kolme ja maksuperusteprocentit määräytyvät maksettujen palkkojen sekä yrityksen tekemien vuosipoistojen suhteena.

Luokat ovat:

	SOTU-luokat (2008)		
	I	II	III
Maksun määrä	2,771 %	,971 %	5,871 %
Poistorajat		50 500€ yli 10 % ja alle 30 % vuosipalkoista	50 500 € yli 30 % vuosipalkoista

Sosiaaliturvamaksua ei mene sellaisista eristä, jotka eivät ole vastiketta työstä ja joiden perusteella ei makseta sairausvakuutuksen päivärahaa. Näitä ovat mm:

- verovapaat kulukorvaukset, kuten päiväraha ja kilometrikorvaus
- henkilökuntaetu kuten alennukset
- korkoetu
- osakkeina saatu palkkio
- työsopimuksen päättämisestä maksettu korvaus tai vahingonkorvaus
- muu kuin virka- tai työsuhhteessa saatu esitelmä- tai luentopalkkio
- yhtiökokouspäätöksellä käteisellä maksettu voittopalkkio
- tilintarkastuspalkkio
- työsuhteen perusteella saatu palkkio, etuosto-oikeus tai työsuhdeoptiosta syntyvä etuperusteella saatu henkilökuntaetu (ei tarkoita luontaisetua)
- korkoetu saadusta lainasta
- ns. odotusajan palkka

2.1.2 Luontaisedut

Luontaisedut ovat rahapalkkaan rinnastettavia kokonaispalkan eriä, joita koskevat ennakonpidätyksen säädökset samoin kuin rahapalkkaa. Verohallitus vahvistaa vuosittain luontaiseturjen verotusarvot.

Verotusarvot ovat pääsääntöisesti hiukan alemmat kuin vastaava rahapalkka olisi. Peruste tälle lienee aikanaan päätetty tarve tukea työntekijöiden työaikana tapahtuvaa ruokailua. Mikäli työntekijä korvaa työnantajalle luontaisedun verotusarvoa vastaavan rahamäärän, ei verotettavaa etua synny. Esimerkiksi maksamalla työnantajalle 240 euroa vuodessa puhelinedustaan ei henkilölle synny puhelimesta verotettavaa etuutta. Puhelimen luontaisetuarvo on 20 euroa kuukaudessa.

Verottajan vahvistama luontaisedut ovat luettavissa www.vero.fi.

Taulukko on myös tämän kirjasen liitteenä.

2.1.2.1 Ruoka

Ruokailuetu voidaan järjestää usealla eri tavalla. Muotoja ovat oma työpaikkaruokala, ruokalipuke eli lounasseteli tai maksamalla jollekin ravitsemusliikkeelle suoraan ao. kulut (ns. sopimusruokailu). Edun arvo määräytyy välittömien kustannusten perusteella seuraavasti.

Sopimusruokailun kustannuksina pidetään työnantajan aterialta maksamaa määrää. Ruokailulipukkeen verotusarvoksi katsotaan 75 % lipukkeen nimellisarvosta. Verohallinto vahvistaa lipukkeelle vuosittain enimmäisarvon.

Luontaisetulipukkeita voidaan antaa yksi tosiasiallista kotimaan työssäolopäivää kohden (esimerkiksi vuosi-, äitiys- ja sairasloman päivät eivät oikeuta luontaisetuatoriaan / lipukkeeseen).

2.1.2.2 Auto

Palkansaajan yksityisajoihin käyttämä työnantajan auto muodostaa verotettavan autoedun. Autoedun arvo määräytyy tällä hetkellä auton iän ja hankintahinnan perusteella. Autoetu jakautuu vapaaseen ja käyttöetuun. Jos palkansaaja maksaa polttoaineen, kyseessä on käyttöetu.

Edun arvo voidaan laskea kokonaisetuna tai kilometrikohtaisesti. Mikäli yksityisajoa kertyy alle 18 000 kilometriä vuodessa, kilometrikohtainen arvo on edullisempi. Kilometrikohtainen edun käsittely edellyttää ajopäiväkirjan pitoa. Mikäli luontaiseduksi luettavalla autolla ajetaan työajoa yli 30 000 kilometriä vuodessa tai henkilön käytössä oleva auto vaihtuu työn vuoksi useita kertoja kuukaudessa, edun arvoa lasketaan 20 %:lla (eli edun arvo on 80 % oletusarvosta).

Verohallinto vahvistaa vuosittain eri ajoneuvoluokkien luontaisetuarvot.

2.1.2.3 Asunto

Asuntoedun verotusarvot vahvistetaan vuosittain. Asuntoedun arvo määräytyy asunnon koon (m²) sekä valmistumisvuoden perusteella. Verotusarvotiedot ovat liitteenä.

2.1.2.4 Puhelinetu

Palkansaajan käytössä oleva puhelin, jonka kulut työnantaja maksaa, muodostaa luontaisedun. Puhelimen luontaisedun verotusarvo on ollut 20 euroa kuukaudessa.

2.1.2.5 Muu etu

Niiden etujen verotusarvot, joiden verotusarvoa ei ole vahvistettu, arvoksi katsotaan sen työnantajalle aiheutunut todellinen kustannus.

Esimerkiksi yrityksen omistaman huvilan käyttö voi jakautua vuokraustoiminnan, asiakastilaisuuksien, henkilökunnan virkistystoiminnan ja omistajan yksityiskäytön kesken. Verotuskäytännön mukaisesti pienyrityksissä omistaja maksaa omasta käytöstä luontaisedun veroa, jota esimerkiksi suuryritysten johtohenkilöiden ei käytännössä tarvitse ao. edusta maksaa.

2.1.3 Verottomat henkilökuntaedut

Pääsäännön mukaisesti työsuhteen perusteella saadut korvaukset ovat veronalaista ansiotuloa.

Tavanomaiset, kohtuulliset ja koko henkilökuntaa koskevat etuudet on kuitenkin katsottu tuloverolaissa verovapaiksi. Tällaisten verovapaisten etuuksien osalta veroviranomainen on antanut ohjeita verovapauden rajoista niitä koskevan rajankäynnin vuoksi.

2.1.3.1 Terveyshuolto

Työterveyshuollon perusosa on verovapaa etu ja yritykselle vähennyskelpoinen kulu. Sairauden hoito, varsinaisen työterveyshuollon ylittävä kustannus tai henkilölle suoraan kuittia vastaan maksettu korvaus on kuitenkin saajan palkkaa. Etukäteen sovittu pakollinen työterveyshuollon meno on vähennyskelpoinen ja korvattavissa kuittia vastaan myös henkilölle suoraan.

2.1.3.2 Lahjat

Merkipäivälahja tai muu vähäinen lahja on saajalle verovapaa. Rahalahja ei ole kuitenkaan koskaan verovapaa. Lahjakortti rinnastetaan rahalahjaan.

Verohallitus on määritellyt henkilöverotuksen käsikirjassa muun vähäisen lahjan arvoksi enintään 100 euroa. Merkipäivälahja esimerkiksi hääpäivän, 50 – 60 - vuotispäivän tai pitkäaikaisen työsuhteen johdosta on esinelahjana ja kohtuullisena verovapaa. Verohallinto on määritellyt kohtuulliseksi 1-2 viikon bruttopalkkaa vastaavan määrän.

2.1.3.3 Virkistys- ja harrastustoiminta

Työnantajan järjestämä virkistystoiminta on saajalleen verovapaata, kun se kohdistuu koko henkilökuntaan ja on arvoltaan kohtuullista.

Lähtökohtana on, että toiminnan on oltava työnantajayrityksen intressissä ja siten edistää liiketoimintaa. Esimerkiksi pikkujouluristeilyn on katsottu edistävän henkilökunnan viihtyvyyttä ja siten olevan olennainen osa liiketoimintaa ja veroton etu henkilökunnalle.

Virkistystoiminnaksi luetaan mm. TYKY -projektit sekä luonteva ja kohtuullinen virkistystoiminta. Verovapaana etuna voidaan pitää myös liikuntaseteliä tietyin rajoituksin (TVL 691§ kohta 4). Sen sijaan esimerkiksi kulttuuriseteli luetaan saajansa ansiotuloksi.

2.1.3.4 Tietoliikenneyhteys

Työnantajan järjestämän tietoliikenneyhteyden yksityiskäytöstä ei ole katsottu syntyvät verotettavaa etua. Tämän katsotaan palvelevan yrityksen etua mm. etätyömahdollisuuden muodossa. Tällöin ei myöskään työnantajan työntekijän käyttöön luovuttama tietokone muodosta verotettavaa etua. Tietokoneen omistusoikeuden siirto ei tällöin tule kysymykseen.

2.1.3.5 Kahvitarjoilu

Kahvitarjoilun, joka ei korvaa ruokailua (ruokailutarvetta), ei ole katsottu muodostavan verotettavaa etua.

2.1.3.6 Sairaalan lapsen hoito

Sairaalan lapsen hoidon ei ole katsottu olevan etu vaan yrityksen vaihtoehtoiskustannus sille, että se joutuisi hankkimaan lasta hoitavalle työntekijälle sijaisen. Järjestely on verovapaasti mahdollinen enintään neljä päivää saman sairauden johdosta.

2.1.3.7 Vapaaehtoiset eläkemaksut

Työnantajan ottamat vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut ovat työntekijälle verottomia 8500 euroon saakka. Työnantajan maksama vapaaehtoinen

eläkevakuutusmaksu alentaa henkilön itse ottaman eläkevakuutuksen verovähennysoikeuden rajaa.

2.1.4 Verottomat korvaukset

2.1.4.1 Päiväraha

Päiväraha on korvausta kohtuullisista elantokustannusten lisäyksestä, jotka aiheutuvat tilapäisen työmatkan kuluista. Päiväraha edellyttää selvitystä matkan kestosta, kohteesta, kulkuneuvosta, matkan luonteesta ja ajankohdasta (päivämäärä ja kelloajat) sekä matkareitistä. Matkan on ulotuttava yli 15 kilometrin päähän vakinaisesta työpaikasta.

Valmiita esipainettuja matkalaskuja kannattaa käyttää, jotta mahdollisessa verotarkastuksessa ei turhan muotovirheen johdosta päädytä tosiasioita vastaamattomaan ja verovelvolliselle kalliiseen ratkaisuun.

Päivärahan suuruus riippuu matkan pituudesta ja kohteesta. Kotimaan päiväraha on jaettu koko- ja puolipäivärahaksi. Kokopäiväraha edellyttää yli 10 tunnin ja puolipäiväraha yli 6 tunnin matkaa.

Ulkomaiden osalta päivärahan suuruus vaihtelee kohdemaittain. Ulkomaan päiväraha lasketaan matkavuorokausittain vastaavasti kuin kotimaan päivärahakin. Päivärahan määräytymismää määrytyy sen maan perusteella, jonne matkavuorokausi päättyy (esimerkiksi 9 tunnin matka Tallinnaan oikeuttaa puoleen kotimaan päivärahaan).

Jos matkavuorokausi päättyy lentokoneessa tai laivassa, päivärahan enimmäismäärä määräytyy Suomesta lähdettäessä sen maan perusteella, johon ensimmäiseksi saavutaan. Jollei lähtömaa ole Suomi, määräytyy päiväraha lähtömaan perusteella vaikka matka päättyy Suomeen. Esimerkiksi jos Suomeen paluun viimeinen matkavuorokausi ylittyy 10 tunnilla, maksetaan ko. lähtömaan mukainen päiväraha. Esim. kun lähtö Suomesta on tapahtunut klo 20.00 ja paluu viikon kuluttua klo 19.00, viimeinen matkavuorokausi on ylittänyt 10 tuntia.

Mikäli henkilön saamaan matkalippuun sisältyy ilmainen ateria, pienenee puolipäiväraha tältä osin. Ilmainen aamiainen ei sen sijaan pienennä päivärahaa.

Kokopäiväraha puolitetaan, mikäli henkilölle korvataan lisäksi kaksi ateriaa (yksi korvattu ateria ei siten vaikuta kokopäivärahaan).

Päivärahan maksuvelvollisuutta ei ole, mikäli työehtosopimuksessa tai työsuhtesopimuksessa tästä ei ole sovittu.

2.1.4.2 Matkakorvaus

Välittömästi työtehtävien hoitoon liittyvät matkakorvaukset eivät muodosta verotettavaa etuutta. Arvion lähtökohtana on matkan liittyminen yrityksen liiketoimintaan. Matkat voivat liittyä suoraan työhön tekemiseen, neuvotteluun, kokoukseen, opintoihin, jne.

Ongelmalliseksi ovat käytännössä osoittautuneet matkat etelän lomakohteisiin ja ns. johtoryhmämatka kaukaisiin kohteisiin käsittelemään esimerkiksi Suomen verolainsäädäntöä.

Puolison mukana olo on maksetun kustannuksen osalta saajansa palkkaa. Poikkeuksen tässä muodostaa ns. ulkomaan etiketti. Tätä "etiketti" -perustaa voivat hyödyntää ainakin kansainväliset yhteisöt sekä tilintarkastusyhteisöt ulkomaanmatkoille osallistuvien puolisoitten osalta. Pienyrityksien ei kannata maksaa puolisoitten matkakuluja yrityksen toimesta.

Ns. varsinaisen työpaikan käsite tuli verotukseen vuonna 2005. Mikäli henkilö joutuu työskentelemään varsinaisen työpaikkansa ulkopuolella, hän on oikeutettu saamaan päivärahaa. Mikäli henkilö työskentelee esimerkiksi pysyvän työpaikkansa (elokuvatoimisto) ulkopuolella (kuvauksissa) eri kohteissa, hän voi saada verovapaita päivärahoja.

Päivärahaa on mahdollista maksaa myös henkilöille, joille ei makseta erikseen rahapalkkaa. Tämä on tyypillistä yhdistyksissä, joissa vapaaehtoishenkilöille suoritetaan korvauksia. Yhdistysten osalta ylärajaksi on määritetty 20 päivää kalenterivuodelta.

Muihin kuin työsuhteen perusteella maksettuihin korvauksiin em. rajoja ei sovelleta. Tällainen on esimerkiksi hallituksen jäsenen palkkio.

2.1.4.3 Kustannusten korvaus

Työnantajan korvaamat, työstä välittömästi aiheutuvat kustannukset eivät muodosta verotettavaa tuloa. Korvattavien kustannusten on vastattava todellisia toteutuneita kustannuksia.

Verohallinto vahvistaa vuosittain korvausten enimmäismäärät.

Työnantajan korvaamat työntekijän henkilökohtaisten työvälineiden kustannukset voidaan maksaa ennakonpidätystä toimittamatta ja sosiaaliturvamaksua tilittämättä. Tällaiset korvaukset on kuitenkin ilmoitettava vuosi-ilmoituksella työntekijän verotettava tulona. Työntekijän on puolestaan annettava näistä selvitys verottajalle.

Mikäli työnantaja esimerkiksi provisiopalkan yhteydessä maksaa myös kilometrikorvauksia ja päivärahoja, ko. korvaukset on mahdollista vähentää ensin sovitusta kokonaiskorvauksesta ja jäljelle jäävä summa on verotettavaa palkkaa.

Työntekijän työnantajansa puolesta maksama kulu ei kuulu kustannusten korvausten piiriin ja on maksettavissa (ja maksettava) työntekijälle kuittia vastaan. Tällaista menoa ei käsitellä lainkaan palkkakirjanpidossa.

2.1.5 Rajoitetusti verovelvollisen palkka

Henkilöltä, joka tulee Suomeen työskentelemään alle kuuden kuukauden ajaksi, peritään palkasta 35 % suuruinen lähdevero.

Vuodesta 2006 lähtien palkasta on vähennetty 510 euroa tai 17 euroa per päivä ennen ennakonpidätyksen suorittamista. Tämä vähennys on mahdollista tehdä, kun henkilöllä on lähdeverokortti, johon verotoimisto on tehnyt asianomaisen merkinnän. Esiintyvältä taiteilijalta tai urheilijalta ei tätä vähennystä tehdä.

Kohdassa "lähdevero" on tätä palkkiotilannetta käsitelty laajemmin.

2.1.6 Ulkomaan työskentelyn palkat

Kuuden kuukauden säännön mukaan yli kuusi kuukautta kestävä ulkomaan työskentelyn palkkaa ei veroteta Suomessa (TVL 77§). Tänä aikana verovelvollinen saa oleskella Suomessa keskimäärin kuutena päivänä kuukaudessa. Kotimaan vierailupäivien lukumäärä ei saa ylittää 60 päivää kuuden kuukauden aikana.

Koska eri maissa verolait poikkeavat toisistaan, on ulkomaan työkomennusten suhteen syytä varmistaa, ettei kahdenkertaisen verotuksen tilannetta kohdemaan ansioiden osalla ole vaarassa syntyä.

2.1.7 Palkka ulkomaille ulkomaalaiselle henkilölle

Ulkomaille ulkomaalaiselle henkilölle maksettavien palkkojen osalta on selvitettävä kyseisen maan ja Suomen välinen mahdollinen verosopimus.

Yleisin tilanne on, että tällaisesta palkkiosta ei tarvitse pidättää veroa eikä tilittää sosiaaliturvamaksua Suomessa. Palkka on syytä maksaa ao. henkilön pankkitilille (ulkomaille) sekä ylläpidettävä normaali palkkakortti. Näistäkin suorituksista tehdään vuosittain verottajalle ilmoitus, vuosi-ilmoitusmenettelyn yhteydessä.

2.1.8 Ilmoitus ja tilitysmenettely

Ennakkoperintälaki määrää työnantajalle velvollisuuden pidättää ja tilittää palkkaan liittyvän ennakonpidätyksen valtiolle. Sama tilitysvelvollisuus koskee palkan perusteella maksettavaa sosiaaliturvamaksua.

Itsenäiselle yrittäjälle maksettavasta korvauksesta aiheutuu maksajalle vastaava pidätysvelvollisuus tilanteessa, jossa saajayritys ei ole merkittynä ennakkoperintärekisteriin.

Ennakonpidätyksen määräytyminen on käsitelty edellä palkkojen yhteydessä, kohdassa ”ennakonpidätys”.

Palkkoihin liittyvät veromaksuvelvollisuudet ja ilmoitusajankohdat ovat seuraavat:

- ennakonpidätys ja sosiaaliturvamaksu tilitetään verotoimistoon maksukuukautta seuraavan kuukauden 10 pv
- samana ajankohtana tekee rekisteröitynyt palkanmaksaja myös kuukausivalvontailmoituksen maksetuista palkoista
- työnantajan tulee rekisteröityä säännölliseksi palkanmaksajaksi, mikäli hän maksaa säännöllisesti palkkaa useammalle kuin yhdelle henkilölle
- epäsäännöllinen (rekisteröitymätön) palkanmaksaja ei tee kuukausikohtaisia ilmoituksia
- vuosi-ilmoitus palkoista tehdään verottajalle seuraavan vuoden tammikuun aikana.

Myöhästyminen tästä aikataulusta merkitsee sanktiota, joka on minimissään 100 euroa ja maksimissaan useita tuhansia. Tällä menettelyllä verottaja päätti vuoden 2006 alusta lukien saada tavoitteensa mukaisen sähköisen ilmoittamismenettelyn laajamittaiseen käyttöön ja ilmoittamansa aikataulun mukaan toimivaksi.

Kalenterivuosittaiset palkkatiedot ilmoitetaan vakuutusyhtiöille seuraavan kalenterivuoden alusta.

Viime vuosina aikataulut ovat tiukentuneet. Päivämäärät ovat eri vakuutusten osalta olleet tammikuussa tai helmikuun 25 päivä. Eläkevakuutusten osalta ilmoitusmenettelyssä on voinut siirtyä kuukausikohtaisuuteen vuoden 2007 alusta, mikä on osaltaan helpottanut vakuutusmaksujen ja palkkatietojen ajantasaisuutta vakuutusyhtiöissä.

2.2 Elinkeino - Itsenäinen yrittäjä

Kun korvaus tehdystä työstä maksetaan elinkeinon harjoittajalle, maksusta ei pidetä ennakonpidätystä. Ehtona tälle on, että maksun saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin.

Itsenäisen yrittäjän asemasta on varmistuttava maksusuoritusta tehtäessä. Vastuu tästä on maksajalla. On tiedettävä, onko sopimus osapuolten välillä toimeksiantosopimus vai työsopimus.

Toimeksiantosopimuksessa:

- toimeksi saanut ei tee työtä tilaajan valvonnassa, eikä sopimuksessa viitata työsopimuslakiin
- tekijä (yrittäjä) huolehtii itse vakuutusvelvoitteistaan (eläke, tapaturma, jne.)
- yrittäjä ei voi saada tilaajalta vastaavia etuja kuin tämän henkilökunta saa,

Nämä kolme tunnusmerkkiä ovat olennaisia.

Elinkeinoharjoittamisen tunnusmerkkejä ovat myös:

- yrittäjä hinnoittelee itse työnsä ja käyttää pääsääntöisesti omia välineitään ja laitteitaan
- sopimukseen ei sovelleta työlain irtisanomisehtoja,
- yrittäjä vastaa työn suorituksesta ja voi myös antaa työn edelleen toisen henkilön tehtäväksi,
- tekijän toimeksiantoja muille tilaajille ei ole rajoitettu.

Kyseisiä tunnusmerkkejä tulkitaan kokonaisuutena, eikä kaikkia tarvitse, eikä aina voikaan sopimukseen kirjata.

2.2.1 Ennakkoperintärekisteri

Ennakkoperintärekisteriin merkitylle yritykselle tai luonnolliselle henkilölle maksetusta korvauksesta ei pääsääntöisesti tarvitse pidättää ennakonpidätystä.

Ennakkoperintärekisterimerkinnän puuttuminen

Mikäli yrittäjä ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin, maksajan (työn tilaajan) on toimitettava maksusuorituksesta ennakonpidätys. Pidätettävä ennakonpidätys lasketaan laskun arvonlisäverottomasta summasta.

Verohallituksen vahvistamista kilometrikorvauksista ja päivärahoista ei pidätystä toimiteta.

Pidätysvelvollisuus koskee vain palveluita.

Mikäli kyse on pelkästä tavarakaupasta, pidätystä ei toimiteta rekisterimerkinnän puuttumisesta huolimatta.

Myös tekijänoikeuskorvauksista on toimitettava ennakonpidätys, mikäli saaja ei ole merkittynä ennakoperintärekisteriin.

Pidätyksen määrät ovat seuraavat:

Luonnollinen henkilö, ammatin- tai liikkeenharjoittaja:

- pidätys freelance-tyyppisen näyttöverokortin tai sivutuloverokortin prosentin mukaan
- Jos verokorttia ei ole, pidätys on 60 %.

Avoin, kommandiittiyhtiö tai verotusyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta, rekisteröity yhdistys:

- Pidätys on 13 %, ellei muuta perustetta esitetä.

Ennakoperintärekisteriä ylläpitää verohallinto. Rekisteriin voi ilmoittautua ja palkkion saajan rekisteröitymisen voi tarkistaa osoitteessa www.ytj.fi

2.2.2 Yrittäjän lakisääteiset henkilökulut

Yrittäjän velvollisuudet omaan asemaansa liittyen eivät suoranaisesti liity verotukseen. Nämä velvollisuudet kuitenkin osaltaan määrittävät yrittäjästatusta.

Eläketurva

Yrittäjä vastaa itse eläketurvastaan ja turvan suuruudesta. Yrittäjäeläke on pakollinen. Koska yrittäjä ei ole velvollinen ottamaan palkkaa, yrittäjäeläke ei perustu nostetun palkan suuruuteen kuten työeläke.

Yrittäjäksi ryhtyvän on tärkeää ottaa yrittäjävakuutus kuukauden kuluessa aiemman työsuhteensa päättymisestä lukien. Tällöin hänen työttömyysturvansa ei katkea. Näin meneteltynä syntyy 1,5 vuoden ajalle jälkisuoja edellisen työsuhteen perusteella.

Yrittäjänä toimiessa tulee työttömyyteen varautua yrittäjien työttömyyskassan kautta.

Tapaturvamakuutus ja työttömyysvakuutus

Yrittäjäasemassa olevan henkilön ei tarvitse ottaa lakisääteisiä tapaturma tai työttömyysvakuutuksia itselleen.

Yrittäjäksi eläketurvan näkökulmasta katsotaan ammatinharjoittaja, henkilöyhtiön vastuunalainen yhtiömies tai osakeyhtiössä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 % omistava johtoasemassa työskentelevä henkilö. Johtoasemaksi katsotaan toimitusjohtajuus, jäsenyys hallituksessa tai muu johtava asema.

2.2.3 Ennakonkanto

Ennakonkanto on yhtiöiden ja ammatinharjoittajien tulokseen perustuvan veron maksumuoto. Ennakkovero perustuu lähtökohtaisesti viimeksi vahvistettuun verotukseen ja maksetaan yrityksen kotikunnalle.

Maksettavan ennakkoveron tulisi vastata mahdollisimman tarkoin toteutuvaan tulokseen perustuvaa veroa.

Viime aikoina verohallinto on pyrkinyt saamaan ennakkoveron vastaamaan yrityksen ennakoitua tulosta tekemällä ennakkoarvioita oma-aloitteisesti. Verohallinto on lähettänyt yrittäjille vaateita ennakkoverojen muuttamiseen ja

perusteiden selvittämiseen perustuen mm. arvonlisäveroilmoitusten kuukausi-
ilmoitusten sisältämiin liikevaihtotietoihin.

Ennakkovero kannetaan yrityksiltä joko kahdessa erässä tai kuukausittain veron
suuruudesta riippuen. Pienin ennakokannon erä on ollut 340 euroa.

Määrätty ennakkovero on maksettava eräpäivinä. Mikäli ennakkovero on liian
suuri tai pieni verovelvollisen tulisi hakea tähän oma-aloitteisesti muutosta.
Muutosta voi hakea veroilmoituksen jättöajankohtaan saakka (osakeyhtiöt,
yhdistys tai säätiö). Henkilöyhtiöiden ja ammatinharjoittajien on haettava
muutosta kalenterivuoden loppuun mennessä.

Ennakkoveroa voi täydentää oma-aloitteisesti neljän kuukauden kuluessa
tilikauden päättymisestä. Siis vastaavan ajan kuluessa, kun yrityksen on
annettava veroilmoitus.

Maksamattomalle ennakkoverolle verottaja laskee viivekoron, joka on
suuruudeltaan Suomen pankin viivästyskoron viitekorko lisättynä
7prosenttiyksikköä.

2.2.4 Verovapaat korvaukset yrittäjälle

Osakkaalle ja avoimen tai kommandiittiyhtiön yhtiömiehelle voidaan tehdä
samojen periaatteiden mukaisesti kuin palkatulle henkilökunnalle.

Myös päiväraha- tai kilometrikorvauksia voidaan maksaa yrittäjälle samoin
perustein kuin henkilökunnallekin, vaikka palkkaa ei maksettaisikaan. Edellytys
on luonnollisesti maksuedellytysten täytyminen.

Palkkakirjanpidon osalla vaatimukset ovat samat kuin muidenkin palkansaajien
osalla.

Liikkeen ja ammatinharjoittajat voivat tehdä työmatkoista aiheutuvat
lisäkustannukset samoin perustein kuin palkansaajat. Vähennys tehdään
verotuksessa ns. lisävähennyksenä.

Ammatinharjoittajan autoon liittyvät kulut vähennetään ammatin kirjanpidossa mikäli pääasialliset ajot liittyvät ammattiin eli ajokilometreistä yli puolet koskee ammatin ajoja. Tällöin yksityisajojen osuus kokonaiskuluista lisätään yrittäjän verotettavaan tuloon. Varsinaista luontaisetumenettelyn kautta verotettavaa tuloa ei ammatinharjoittajalle autosta synny.

2.3 Lähdevero - ulkomaalaisen henkilön palkkiosta

Rajoitetusti verovelvollisten verotus Suomessa saadusta tulosta

Lähdeveroa on maksajan pidätettävä Suomessa tehdyn työn perusteella maksetuista palkkioista henkilöiltä jotka eivät asu Suomessa. Lähdeveron pidätysvelvollisuus koskee myös ulkomaisille yhteisöille maksettuja korvauksia erikseen säädelyissä tapauksissa.

Lähdeveron pidätysvelvollisuus koskee seuraavia suorituksia:

- osinko
- korko
- royalty
- "kirjallisen, taiteellisen tai tieteellisen teoksen tekijänoikeuden, valokuvaan perustuvan oikeuden tai patentin, tavaramerkin, mallin, muotin, piirustuksen, salaisen kaavan tai valmistustavan käyttämisestä tai käyttöoikeudesta taikka teollisia, kaupallisia tai tieteellisiä kokemuksia koskevista tiedoista"
- palkka
- taiteilijan tai urheilijan suoritukseen perustuva palkkio.

Poikkeuksia lähdeveron suorittamisvelvollisuuteen ovat:

- osinko, joka maksetaan Euroopan Unionin jäsenvaltiossa asuvalle yhteisölle, joka omistaa vähintään 20 % maksavan yrityksen osakkeista
- erityisestä korkotulosta, joka määritellään direktiivissä (2003/48/EY)
- royalty ja korko tilanteessa, jossa maksaja ja edunsaaja ovat etuyhteisöjä (Ve 132 3b§).

Lähdeveron suuruus on 28 %

- osingosta
- korosta
- royaltysta

Lähdevero on 35 %

- palkasta
- henkilöstörahaston rahasto-osuudesta lähdevero on 15 %
- taiteilijan tai urheilijan korvauksesta

Suomella on kansainvälisiä sopimuksia useiden valtioiden kanssa. Näiden sopimusten määräykset voivat poistaa lähdeverovelvollisuuden. Edellytyksenä on tällöin, että tulonsaaja esittää ennen suorituksen maksamista tällaisen selvityksen. Selvitys sisältää saajan kotipaikan sekä tiedon ao. sopimuksen edellytyksen lähdeverovelvollisuuden välttämiseksi.

Olennaista on huomata ero ulkomailla tehtyyn työhön. Ulkomailla suoritetusta työstä ulkomaalaiselle henkilölle suoritetusta palkasta ei ole Suomessa lähdeverovelvollisuutta.

3 Elinkeinoon verotus

3.1 Verovelvollisuus ja veromuodot

3.1.1 Elinkeinotoiminta ja verovelvollisuus

Kaikki elinkeinotoiminta on veronalaista, tuloverolaissa säädetyn yleisen verotuksen piiriin kuuluvaa toimintaa.

Elinkeinoverotuksessa on tietyt tulot ja kulut säädetty verottomiksi. Verotuksen hahmottaminen menee siten tältäkin osin niin, että on tiedettävä poikkeukset yleisestä verosäännöstä.

Verolaissa tulon katsominen elinkeinotuloksi arvioidaan toiminnan ja tulon luonteen perusteella. Tällaisia perusteita ovat toiminnan aineelliset ja toisaalta sen muodolliset tunnusmerkit.

Toiminnan aineelliset tunnusmerkit ovat:

- voiton tavoittelu
- itsenäisyys
- suunnitelmallisuus
- jatkuvuus
- toiminnan kohdistuminen laajaan joukkoon
- liiketoimintariski.

Muodollisia tunnusmerkkejä ovat:

- yhtiön perustaminen
- kaupparekisterimerkintä
- kirjanpidon pitäminen
- palkkojen maksaminen
- elinkeinonharjoittajan veroilmoituksen teko.

Arvio toiminnan kuulumisesta elinkeinoverolain piiriin tehdään kokonaisuutena. Rajatapauksia ovat mm. freelancer-tyyppiset toimijat, jotka toimivat yksin ilman toimitiloja tai muita hankintoja, joihin voisi katsoa liittyvän liiketoimintariskiä.

Se, että esimerkiksi käsikirjoittajalla on freelance-verokortti, ei poista mahdollisuutta toiminnan luonteesta elinkeinotoimintana. Toisin sanoen maksettu rahakorvaus tehdystä käsikirjoitustyöstä ei muodosta rahasuorituksesta automaattisesti palkkaa (työsuhteesta tarkemmin edellä kohdassa ”työsuhteen tunnusmerkit”).

Yleishyödylliseksi katsottava toiminta ei ole yleisen verovelvollisuuden piirissä. Tällaiseksi yleishyödylliseksi yhteisöiksi katsotaan yhteisöt ja säätiöt, joiden toiminta perustuu yleiseen etuun eikä sen toiminnan tavoitteena ole tuottaa taloudellista etua jäsenistölleen tai perustajilleen.

Yleishyödyllinen yhteisö voi harjoittaa myös veronalaista elinkeinotoimintaa. Tällöin kyseisen toiminnan tulot ja kulut on pidettävä kirjanpidollisesti siten eriteltynä yhteisön toiminnasta, että se on vaikeuksitta todettavissa ja tulos laskettavissa.

3.1.2 Verotuksen ja kirjanpidon suhde

Verotusmenettely perustuu hyvän kirjanpitotavan mukaan pidettyyn kirjanpitoon ja sen säädösten mukaan laskettuun verotettavaan tulokseen.

Kirjanpidon muotomääräykset on säädetty kirjanpitolaissa ja asetuksessa. Verosidonnaisuuden vuoksi kirjanpidon järjestämiselle on asetettu vaatimuksia myös verolain puolella. Muun muassa arvonlisäverolaki asettaa kirjanpidon sekä myyntilaskun sisällölle määräyksiä.

Kirjanpidon tulos ja sisältö poikkeaa osin verotuksen tuloksesta ja sisällöstä. Näin on esimerkiksi suunnitelman mukaisten poistojen ja edustusluonteisten kulujen kohdalla.

Kirjanpitoon liittyviä seikkoja on käsitelty myös kirjасыn lopussa.

3.1.3 Tulolähteen käsite

Elinkeinotoiminnan tulo voi muodostua useista eri lähteistä. Yritys voi varsinaisen liiketoimensa ohella hankkia esimerkiksi varallisuutta, joka tuottaa tuloa.

Verojärjestelmä jakaa elinkeinon tulomuodot kolmeen tulolähteeseen:

- elinkeinotulo-,
- maataloustulo- ja
- henkilökohtainen tulolähde.

Elinkeinoon tulos verotetaan tulolähteittäin ja kunkin tulolähteen tulos on laskettava erikseen sen tulojen ja kuluja erotuksena. Eri tulolähteiden tuloja ja tappioita ei verotuksessa voi tasata keskenään.

Esimerkiksi yrityksen omistaman huoneisto-osakkeen vuokraamisesta saatua tilikauden aikaista voittoa ei voi vähentää yrityksen varsinaisen liiketoiminnan aiheuttamasta tilikauden aikaisesta tappiosta. Tällaisessa tappiollisessa tilanteessakin yritys joutuisi maksamaan veroa huoneisto-osakkeen tuottaman erillisvoiton osalta.

Tulolähdejaon määrittely ei ole aina ongelmaton. Merkittävimpiä pulmatilanteita tulolähdejaossa on yrityksen harjoittama arvopaperitoiminta. Ratkaisu sen välillä, kuuluuko arvopaperitoiminta elinkeinotoimintaan vai henkilökohtaiseen tulolähteeseen, on verotuksellisesti usein vaikea. Veronmaksun kannalta on kyse merkittävästä asiasta.

Elinkeinotoiminnaksi katsottava arvopaperikauppa verotetaan elinkeinoverolain mukaan yhdessä yrityksen koko tuloksen kanssa. Henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvana arvopaperikauppa verotetaan yrityksen kokonaistuloksesta erillisenä, jolloin sen mahdollisesti aiheuttamien tappioiden vähentäminen on mahdollista vain ao. tulolähteen sisällä. Myöskään varsinaisen liiketoiminnan (elinkeino- tulo) tappiota ei voi vähentää henkilökohtaiseksi tulolähteeksi luettavan arvopaperikaupan voitosta.

Oleellinen kriteeri tässä harkinnassa tulolähdejaon välillä on arvopaperikaupan luonne. Oikeusasteissa käsitellyssä tapauksessa, jossa tilikaudella oli tehty vain

yksi arvopaperikauppa, ei toimintaa katsottu elinkeinotulon piiriin kuuluvaksi. (KHO2003/941.)

Verohallitus tulkitsee arvopaperikaupan kuulumista elinkeinotoimintaan sen jatkuvuuden, suunnitelmallisuuden, aktiivisuuden ja taloudellisen riskin perusteella.

Mikäli yritys haluaa arvopaperikaupan kuuluvaksi sen varsinaisen toiminnan (elinkeinotulolajin) piiriin on huolehdittava, että

- arvopaperikauppa ei ole satunnaista
- arvopaperikauppa kuuluu yhtiöjärjestyksessä sen toimialaan
- toiminta on suunnitelmallista ja yrityksen kokoon nähden jonkin arvoista.

Toinen mahdollinen tulolähteen mukainen jakotilanne on yrityksen omistaman kiinteistön tai toimitilan vuokraus. Jos omassa käytössä olevasta toimitilasta on vuokrattu ulkopuolisille yli puolet, muodostaa vuokraustoiminta oman erillisen tulolähteen ja luetaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

3.2 Tulot ja menot

Elinkeinotoiminnan verotus perustuu lähtökohtaisesti kirjanpidossa laskettuun tulokseen. Verotettavan tuloksen kannalta on merkityksellistä mitkä tulot ja menot ovat veronalaisia ja mitkä eivät ole.

3.2.1 Veronalaiset tulot

Pääsäännön mukaan ovat kaikki tulot elinkeinotoiminnassa veronalaisia.

Hieman taustaa elinkeinon tulojen muodostumisesta:

Yritystoiminta perustuu jonkin tuotteen tai palvelun luovuttamiseen ostajalle. Tällaiset luovutukset (kaupat) perustuvat yritysten tai yrityksen ja yksityishenkilön välisiin sopimuksiin.

Tällainen sopimus, tai sopimuksen perusteena tehtävä lasku, kertoo myydyin tuotteen tai palvelun luonteen, arvon, toimitusajankohdan ja tavan.

Kuten edellisessä luvussa todettiin elinkeinotoiminnan - itsenäisen liiketoiminnan - erottaa palkkasuhteesta juuri tämä itsenäisyys ja siihen perustuva riskinotto.

Koska elinkeinotoiminnassa saatava tulo perustuu siis aina jonkin palvelun tai tuotteen luovutukseen, ei lahja tai lahjoitus siten ole elinkeinon tuloa ja siten välttämättä elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvaa. (mikä ei merkitse ettei siitä saata joutua maksamaan veroa).

Elinkeinoverolaki määrittää veronalaisen elinkeinotulon seuraavasti:

Veronalaisia elinkeinotuloja ovat rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot (EVL 4§). Yrityksen tuote- ja palvelutarjonnan lisäksi ovat myös sen saamat valtion ja julkisten yhteisöjen tuet veronalaista tuloa.

Poikkeuksen tästä yleissäännöstä tekee valtion tai Suomen elokuvaäätiön kotimaiselle elokuvatuottajalle myöntämä tuotantotuki. (Ve 112 6§)

3.2.2 Milloin tulo verotetaan

Verotettava tulo syntyy kun suorite (tuote tai palvelu) luovutetaan.

Rahasuoritus tai sopimus (lasku) ei määrää verotettavan tulon muodostumisajankohtaa. - Vaikka näin usein ajatellaan ja näin käytännössä on. Toimitusajankohta ja laskun toimitus vastaavat ajallisesti usein toisiaan. Olennaista toimitusajankohdan ja laskun päiväyksen vertaaminen on yrityksen tilikauden vaihteessa. Yrityksen tulohan määräytyy sen tilikauden aikaisen tuloksen perusteella.

Ennakkoon maksetut rahasuoritukset, kuten tuotantotuen ennakko-osuus elokuvayhtiöille, on velkaa kunnes sopimuksen mukainen suorite on valmis ja toimitettu. Ei siis tuloa vielä tässä, rahasuorituksen vaiheessa.

Sopimuksen mukainen saatava tai ennakkoon saatu maksu tuloutetaan suoritteiden luovutusvuonna, vaikka maksutapahtuma siirtyisi seuraavalle vuodelle tai maksu olisi tapahtunut etukäteen - ennakkona.

Lopullinen vero eli kokonaistuloksen verottaminen muodostuu tilikaudelle kuuluvien tulojen ja kulujen erotuksesta (nettovoitosta). Ajallisessa kohdistamisen periaate on, että tulot ja menot on kohdistettava samalle tilikaudelle aiheutumisperiaatteen mukaisesti. Tämän mukaisesti tilikauden kuluksi katsotaan ja kirjataan juoksevat kulut sekä kulut jotka ovat suoriteperusteen mukaan syntyneet ja joista ei ole odotettavissa tuloa tulevana tilikausina. Suoriteperuste tarkoittaa, että vastaava tuote tai palvelu on luovutettu tai vastaanotettu.

Ne kulut, joista on odotettavissa tuloa tulevana vuosina, on mahdollista aktivoida taseeseen. Kirjaus taseeseen (aktivointi) merkitsee kyseisten kulujen katsovan tuottavan tuloa jatkossa ja siten ne kohdistetaan kyseisille vuosille. Tällaiset niin sanotut pitkävaikutteiset (yli 3 vuotta) menot voidaan siis aktivoida taseeseen ja ne vähennetään vuosipoistoina tuloksesta. Pitkävaikutteiset menot poistetaan tasapoistoina.

Tähän tulo-odotuksen lähtökohtaan ja aktivoinnin oikeutukseen perustuu elokuvayhtiöiden mahdollisuus aktivoida valmiiden elokuvien arvoa taseeseen. Elokuvayhtiöiden osalla poistoaika aktivoitujen valmiiden tuotantojen osalla on yleisimmin kolme - neljä vuotta.

3.2.3 Verovapaat tuotot

Elinkeinotoiminnassa on vain muutama verovapaa tulomuoto. Tämän johdosta ei näiden osalta ole käytännössäkään juuri ongelmia.

3.2.3.1 Omistajien sijoitukset ja lainan otto

Pääomasijoitukset, kuten omistajien sijoitukset yritykseen tai vieraan pääomanehtoiset lainat eivät ole yrityksen verotettavaa tuloa.

Vaikka kyse on yrityksen saamasta rahasta, joka pääsäännön mukaan olisi verotettavaa tuloa, ei omistajien oman pääoman ehtoisia sijoituksia tai yrityksen lainan ottoa pidetä verotettava tulona.

On ollut mielenkiintoista havaita, että tämä itsestä niin selvältä tuntuva seikka ei sitä aina ole. Useissa keskusteluissa ulkomaalaisten henkilöiden tai yritystoimintaa aloittavien henkilöiden kanssa, on tämänkin "itsestäänselvyyden" joutunut perustelemaan - myös itselleen.

3.2.3.2 Tuotantotuki Suomen elokuvasäätiöltä

Valtion tai Suomen elokuvasäätiön kotimaiselle elokuvatuottajalle myöntämä tuotantotuki on verolaissa säädetty verovapaaksi. (Ve 112 6§)

Tämä on (lähes) ainoa toimialakohtainen poikkeus, joka on säädetty lain tasolla.

3.2.3.3 Osinkotulo

Osakeyhtiön toiselta suomalaiselta osakeyhtiöltä saamat osingot ovat verovapaita. Näin voidaan esimerkiksi konsernin sisällä siirtää kertyneitä varoja emoyhtiöön ja näin saada sen nettovarallisuus ja sitä kautta verovapaan osingon määrä yksityishenkilöosakkaille kasvamaan.

Suomalaisen osakeyhtiön pörssiyhtiöltä saama osinko on veronalaista tuloa 75 % osalta.

Kotimaisen osakeyhtiön ulkomaiselta yhtiöltä saama osinko on veronalaista. EU:n sisällä verokohtelu on lähtökohtaisesti vastaava kuin Suomen sisällä.

Suomalaisen osakeyhtiön saama osinko on siis veronalaista yleensä vain kun maksajana on ulkomainen pörssiyhtiö.

3.2.3.4 Anteeksi annettu velka

Anteeksi annettu velka on verovapaa mitä ilmeisimmin ainakin siihen saakka, kun saamisesta luopumalla estetään velallisen konkurssi. Verottomuus voi perustua myös siihen, että saatavasta luopuminen on luopujalleen arvoton. Lähtökohtaisesti velan anteeksisaanti on kuitenkin veronalainen.

Aihe on tilannesidonnainen. Verohallitus on käsitellyt asiaa ohjeessaan 4.1.2006.

3.2.3.5 Käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoitto

Yrityksen käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden myyntivoitto on verovapaata seuraavin edellytyksin:

- omistusosuus on yli 10 %
- osakkeet kuuluvat käyttöomaisuuteen

Näin esimerkiksi omien osakkeiden myynti ei ole verovapaata. Nehän eivät kuulu käyttöomaisuuteen.

Verovapaus koskee osakeyhtiötä, osuuskuntia säästöpankkeja ja keskinäisiä vakuutusyhtiöitä. Kommandiitti- ja avoimen yhtiön osalla myyntivoitto on veronalaista tuloa. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeet eivät kuulu verovapauden piiriin.

3.2.3.6 Realisoitumaton kurssivoitto

Realisoitumattomia kurssivoittoja ei ole pakko tulouttaa verotuksessa. Näihin sovelletaan yleistä jaksotussäännöstä EVL 19.1§. Tuloutus on siten vapaaehtoista ja verotettavaa tuloa ei kerry mikäli kurssivoittoa ei tulouteta tilinpäätökseen.

3.2.4 Vähennyskelpoiset menot

Vähennyskelpoisia menoja ovat elinkeinotulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. (EVL 7§). Vähennyskelpoisuus on siten laaja, vastaavasti kuin tulojen veronalaisuuskin on.

Vähennyskelvottomien erien luettelo on tässä suhteessa rajatumpi ja mielenkiintoisempi. Näistä vähennyskelvottomista eristä seuraavassa luvussa tarkemmin

Osa vähennyskelpoisista eristä on kuitenkin syytä mainita niihin sisältyvien tulkintaongelmien ja yleisen mielenkiinnonkin vuoksi.

Koulutus

Pääsääntöisesti henkilökunnan koulutusmenot ovat vähennyskelpoisia. Lähtökohtana on tällöin, että koulutus tapahtuu työnantajan liiketoiminnan edistämiseksi ja työnantajan määräämänä.

Lisäkoulutus joka tähtää perustutkintoon, varsinkin jos se johtaa korkeampaan perustutkintoon, on kyseessä työntekijän palkasta. MBA tutkinto on tästä selkeä esimerkki. Tutkintoa ei korkeakoulututkinnon jo hankkineelle henkilölle rinnasteta palkkaan, mutta ei korkeakoulututkintoa suorittaneelle henkilölle todennäköisimmin katsotaan palkaksi.

Luottotappiot

Luottotappioiden suhteen on kirjanpidossa noudatettava varovaisuuden periaatetta. Pääsääntöisesti luottotappiot ovat myös verotuksessa vähennyskelpoisia. Verotuksen vähennyskelpoisuus edellyttää kuitenkin menetyksen lopullisuutta. Tämä saattaa edellyttää selvittämistä esimerkiksi velallisen saneerausmenettelytilanteissa.

Menetys

Menetykset kirjataan kuluksi sinä vuonna kun menetys on todettu.

Menetyksiä ovat m. rahoitusomaisuuskavallukset, myyntisaamisten arvonalentuminen ja tuhoutunut liikevarallisuus.

Anteeksi saatu velka

Velan anteeksiantoon saattaa olla monta syytä. Verohallitus on ohjeistanut asiaa 4.1.2006. Ohjeistuksen keskeinen sisältö on seuraava:

- jos anteeksianto koskee ostohintaa (konkreettista laskusaatavaa/ maksamatonta kauppahintaa) katsotaan se yleensä ostohinnan alennukseksi

- jos kyseessä on aiempiin tilikausiin liittyvän velan anteeksisaanti, ei tästä synny verotettavaa tuloa jos vastaavasti velkojalle saatava on arvoton. Tämä edellyttää velallisen maksukyvyttömyyttä

Rajana on pidetty ainakin sitä määrää, josta saamisesta luopuminen merkitsi osakeyhtiölain mukaista pakkoselvitystilaan asettamista. Toisaalta ennakkoratkaisussa KHO 2001/2610 on koko saamista pidetty arvottomana sekä vain me. määrään saakka.

Saneerausmenettelyn perusteella anteeksi saatu velka on verovapaa, kuitenkin korkeintaan määrään jolla vältetään selvitystila tai muu toiminnan lopettaminen. Käytännössä tämä merkitsee tapauskohtaista arviota.

3.2.5 Vähennyskelvottomat menot

Vähennyskelvottomista kuluista on elinkeinoverolaissa kattava luettelo (EVL 16§).

Osa kulueristä on luonnollisesti tilannesidonnaisesti tulkinnanvaraisia rajatapauksia ja verottajan kohtelu poikkeaa sekä yrityksen toimialan, toiminnan luonteen että yrityksen koon mukaan. On ehken ymmärrettävää (hyväksyttävyyden on toinen asia), että Nokian pääjohtajan aiheuttamien kulujen vähennyskelpoisuus on toinen kuin pienyrittäjän osalla on.

Vähennyskelvottomia menoja ovat mm. seuraavat:

- Verovelvollisen puolison sekä sellaisen lapsen tai muun perheenjäsenen, joka ei ennen verovuotta ole täyttänyt 14 vuotta, palkat, eläkkeet ja etuudet

Puolison työskennellessä yrityksessä, ovat tälle työn perusteella maksetut palkat toki vähennyskelpoisia.

- Lahjoitukset poliittiseen toimintaan tai lahjomat ovat vähennyskelvottomia.
- Se osa opintomatkoista ja virkistystoiminnan kuluista joka ei ole tulonhankkimisen kannalta tarpeellista.

- Yksityiskulut ja matkat eivät ole koskaan verotuksessa vähennyskelpoisia. Selkeästi yksityisluonteisten kulujen mukaanotto yrityksen kirjanpitoon on kyseenalaista ja hyvän kirjanpitotavan vastaista.
- Rangaistuksen luonteiset kulut, kuten sakot ja veronkorotukset

Mikäli itse vero on vähennyskelpoinen, on veronkorotuskin vähennyskelpoinen. Näin on laita sosiaaliturvamaksun ja ennakonpidätyksen korotuksen suhteen. (KHO1985/3358).

Mikäli rikoksesta johtuneen menettelyn osalta on rikollinen sitoutunut korvaamaan menetyksen ja korvauksen saaminen on todennäköistä, ei vähennyskelpoisuutta ole.

- Poistojen vähennyskelpoisuus edellyttää että vastaava poisto on kirjattu kirjanpitoon. Poistojen osalta vähennysoikeus rajoittuu kuitenkin elinkeinoverolain säädöksiin ja kirjanpidossa mahdollisesti tehdyt suuremmat poistot eivät ole vähennyskelpoisia tämän ylittävältä osilta.
- Verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot, kuitenkin niin että verovapaan tulon ylittävä osa menoista katsotaan vähennyskelpoisiksi.

Tämä seikka oli tulla visaiseksi elokuva-alan kannalta. Uusiin vero-ohjeisiin on tässä asiayhteydessä ilmaantunut viittaus elokuva-alaan. Vaikka asia on ollut verolaissa jo kauan, on vuoden 2006 vero-ohjeisiin kirjoitettu lausahdus mielenkiintoinen. Se herättää kysymyksen onko verottajan pyrkimys tulevaisuudessa osoittaa vallitsevaksi käytännöksi itse ohjeisiinsa kirjaaman lauseen.

Vuosikaudet on tulkinta ja alalla vallinnut tapa ollut selkeä.

Se kuinka tuon maininnan mukainen menettely olisi alalla käytännössä mahdollista toteuttaa ja mihin se johtaisi, on tätä kirjoitettaessa selkiytymättä.

Allekirjoittanut toivoisi ns. luottamuksen suojan näkyvän jossain muodossaan myös vero-ohjeiden valmistelu ja kirjoitusvaiheessa.

- Liittymismaksut, jotka verovelvollisella on oikeus siirtää kolmannelle: sähkö-, tele- vesi-, viemäri tai kaukolämpöverkkoon liittymisestä suoritettut maksut. Ao. menot eivät ole vähennyskelpoisia silloinkaan kun ne ovat kirjanpidossa kirjatut kuluksi (Arvelan työryhmä on esittänyt muutosta liittymismaksujen verokäsittelyyn).

- Arvonimen leimavero
- Rangaistusluonteiset maksut kuten sakot, pysäköintivirhemaksut sekä veronkorotus ovat vähennyskelvottomia.
- Siviilioikeudellisia sopimussakkoja tai vahingonkorvauksia ei kuitenkaan ole säädetty vähennyskelvottomiksi.
- Vähintään 10 % omistetun yhtiön muiden saamisten kuin myyntisaamisten menetykset ja arvonalennukset, konsernituki tai muut vastaavat suoritukset ao. yhtiölle.
- Edustusmenojen osalta vähennyskelpoisuutta on rajoitettu. Edustuskuluista vähennyskelpoisiksi luetaan puolet, perusteena että näihin liittyy elantokulun kaltaista etuutta.

Rajanveto edustuskulun, markkinoinnin ja esimerkiksi neuvottelujen välillä on käytännössä hankalaa. Näin siitä huolimatta, että verottaja on antanut asiasta ohjeen. (Verotiedote 4/193, Verohallituksen julkaisu 623).

3.2.6 Merkittäviä erityiseriä elinkeinoverotuksessa

3.2.6.1 Julkinen tuki

Julkiset tuet ovat pääsääntöisesti veronalaista tuloa.

Julkiseen tukeen liittyvät kaksi erityisessä on syytä mainita.

Käyttöomaisuuden hankintaan saatu tuki sekä tuen kirjauksen ajallinen kohdistaminen.

Käyttöomaisuuden hankintaa saatu tuki

Käyttöomaisuushankintoihin saatu avustus vähennetään hyödykkeen poiston perustana olevasta hankintamenosta. Näin ao. tuki tuloutuu epäsuorasti pienentyneiden poistojen kautta.

Ajallisuus

Saatu julkinen tuki on mahdollista käsitellä kirjanpidossa joko brutto tai nettoperiaatteella. Tuloutuksen on kuitenkin tapahduttava samassa rytmissä menojen kirjauksen kanssa. Jos meno jaksotetaan usealle vuodelle, jaksotetaan saatu tuki vastaaville tilikausille.

3.2.6.2 Pitkävaikutteiset menot

Pitkävaikutteisiin menoihin liittyy aktivointimahdollisuus sekä tehdyn aktivoinnin oikea-aikainen poistomenettely.

Pitkävaikutteiset menot on aktivoitava ja poistettava vuosittain vaikutusaikanaan. Aktivoinnin edellytys on että ne vaikuttavat yrityksen tulonmuodostukseen vähintään kolmen vuoden ajan.

Liian pitkäaikainen vähentäminen poistoina saattaa johtaa vähennysoikeuden menettämiseen. Poistomenettely saattaa vaikuttaa sosiaaliturvamaksun suuruuteen, nostamalla sosiaaliturvamaksu luokkaa.

(ATK ohjelmiston käyttöoikeus: tapaus KVL 2003/35, jossa ATK ohjelmistojen käyttöoikeus katsottiin käyttöomaisuuteen kuuluvaksi.)

Pitkävaikutteisten menojen poisto on pääsääntöisesti 4-5 vuoden tasapoisto ja maksimissaan 10 - vuotta. Poistot aktivoinnista on aloitettava heti perustamisvuonna, jollei ole poikkeuksellista varmuutta tulojen ajallisuudesta tulevaisuudessa.

Esimerkiksi valmiiden elokuvien "unohtaminen" taseeseen saattaa johtaa vähennyskelpoisuuden lopulliseen menettämiseen. Tällainen poistamattomuus ei ole myöskään hyvän kirjanpitoavan mukaista.

Ongelman ja houkutuksen elokuvien aktivointi ja tuloksen keinotekoinenkin parantaminen saattaa muodostaa heikon kannattavuuden tilanteessa. Aktivoinnin edellytys: vastaisten tulo-odotusten olemassaolo on kyettävä perustelemaan ja tulo-odotus tulee dokumentoida. Tuotto-odotukset perustellaan tilinpäätöksen yhteydessä seuraavin tiedoin:

- realistinen budjetti tai eritelty laskelma
- tulonlähteet (asiakkaat tai sopimukset)
- ao. kirjallinen dokumentti on säilytettävä kirjanpitoaineiston osana (aktivointitositteen liitteenä)

Mielestäni riittävä erittely tehdyistä aktivoinneista tilinpäätöksen liitetiedoissa on myös välttämätöntä oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi.

3.2.6.3 Käyttöomaisuus osakkeen myyntitappio

Kuten edellä todettiin, on yrityksen käyttöomaisuuteen luettavan osakkeen myyntivoitto verovapaa tulo. Vastaavasti tällaisen osakkeen myyntitappio ei ole vähennyskelpoinen verotuksessa.

3.2.6.4 Sijoitusluonteiset arvopaperit

Ei arvopaperikauppa liiketoimintanaan harjoittava yritys voi omistaa arvopapereita jotka ovat joko rahoitusarvopapereita ja kuuluvat kirjanpidossa siten yrityksen Vaihtuvien vastaavien ryhmään Rahoitusarvopaperit, kuten muutkin rahoitusvarat tai sijoituksia jotka kuuluvat Pysyvien vastaavien ryhmään Sijoitukset.

Sen sijaan arvopaperikauppialla sen kaupankäynnin piiriin kuuluvat osakkeet kuuluvat sen vaihto-omaisuuteen. Nämä osakkeet ovat sen "myytäviä tuotteita".

Rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit merkitään tilinpäätökseen lähtökohtaisesti hankinta-arvoonsa. Jos tilinpäätöspäivän todennäköinen luovutushinta on tätä hankintamenoa alempi, merkitään arvonalentuminen tuloslaskelmaan kuluksi.

Rahoitusarvopapereihin kuuluminen edellyttää että arvopaperi on helposti rahaksi muutettavissa. Rahoitusarvopapereihin ei voi lukea pitkäaikaisesti omistettaviksi tarkoitettuja arvopapereita.

Pysyviin vastaaviin kuuluvissa sijoituksissa tulee periaatteessa tehdä arvonalennus, jos sijoituksen todennäköinen tulo on pysyvästi poistamatonta hankintamenoa pienempi.

Pitkäaikaisten sijoitusten osalla arvonalentumiskirjausta arvioitaessa tilinpäätöspäivän kurssin sijaan tulee siis katsoa pidempää ajanjaksoa. Näin

niiden tulosvaikutus ei ole niin "herkkä" kuin rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden osalla on.

KILA on antanut aiheesta lausunnon 2004/1725.

3.2.6.5 Kurssierot

Kurssierot on kirjattava tilinpäätökseen tilinpäätöspäivän kurssiin.

Kirjanpidon varovaisuusperiaatteen huomioon ottaminen merkitsee kuitenkin, ettei epävarmoja saatavia tule esittää tulona tilinpäätöksessä.

Esimerkiksi ulkomaanrahan määräinen saaminen tai velka, jonka kurssivoitto ei ole todennäköinen tulevaisuudessa. Tällöin kurssieron (voitto) vastakirjaus tehdään taseen erään siirtovelat - ei tuloslaskelmaan korkotuotoksi. Näin menettelemällä epätodennäköinen kurssivoitto ei varovaisuuden periaatteen mukaisesti realisoidu tilinpäätökseen. Tilinpäätöspäivän kurssi tulee ulkomaanrahanmääräisten saatavien osalta tällä kirjaustavalla otetuksi huomioon, ilman että se vaikuttaa tulokseen.

3.2.6.6 Poistot

Kuluva käyttöomaisuus on aktivoitava eli kirjattava kirjanpidossa taseeseen.

Aktivoinnin edellytykset ovat yli 3 vuoden pitoaika sekä hankintamenon suuruus. Pienten hankintojen hankintameno voidaan kirjata hankintavuotena kuluksi ja vähentää verotuksessa.

Verotuksessa vuosikuluksi voidaan katsoa 850 euron yksittäinen hankinta vaikka sen käyttöikä olisikin yli 3 vuotta. Tällaisia pienhankintoja voi samana verovuonna olla yhteensä enintään 2500 euroa.

Pitkävaikutteisten menojen aktivoinnin edellytys on, että niillä tulo-odotus tulevana vuosina.

Aktivoitu käyttöomaisuusmeno vähennetään verotuksessa vuosipoistoina.

Maa-alueista, arvopapereista, elinkeinoverolain mukaisista ei kuluista hyödykkeistä, ei vuosipoistoja saa tehdä.

Poiston vähennysoikeus verotuksessa on sidottu kirjanpitoon. Vastaava (tai suurempi) poisto on tehtävä kirjanpidossa, jotta poisto olisi verotuksessa vähennyskelpoinen.

Poistot ovat joko menojäännöspoistoja, jossa vuosittaisesta poistetusta arvosta vähennetään seuravana vuonna poistoprosentin mukainen erä tai tasapoistoja, joissa hankintahinta poistetaan tasasuuruksina erinä käyttöaikaryhmään.

Menojäännöspoiston periaate esimerkkinä

Kaluston hankintahinta	10.000 euroa
1. vuoden poisto	- 2.500 euroa (10.000 *25%)
menojäännös	= 7.500 euroa
2. vuoden poisto	- 1.875 euroa (7.500 *25%)
menojäännös	= 5.625 euroa

Elokuva-alan poistettavat kalustohankinnat ja aktivoituneet oikeudet sijoittuvat pitoajaltaan pääsääntöisesti alle 5 vuoden vaikutusaikaisiin hankintoihin.

Enimmäispoistoprosentit verotuksessa:

Aineettomat oikeudet	tasapoisto 3-10 vuotta vaikutusaikanaan.
Käyttöomaisuus	25 % menojäännöspoisto tai tasapoisto käyttöajallaan, kuitenkin enintään 10 vuoden aikana.

Rakennukset

- myymälä, varasto, tehdas, jne. 7 %
- asuin, toimisto, jne. rakennus 4 %
- polttoainesäiliöt jne. 20 %
- puusta tehdyt kevyet rakennukset 20 %
- yksinomaan tutkimustyössä käytettävä rakennus tai sen osa 20 %

3.2.6.7 Varaukset

Varaus on etukäteen kuluksi kirjattu meno.

Varauksien määrää on vuosien kuluessa vähennetty ja tällä hetkellä niitä on yrityksillä käytettävissään rajallisesti.

Toimintavaraus

Toimintavarauksen voivat tehdä vain liikkeen ja ammatinharjoittajat sekä sellaiset henkilöyhtiöt (KY ja AY), joiden osakkaina on vain luonnollisia henkilöitä.

Toimintavaraus on enintään 30 % tilikauden päättymistä edeltävien maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen yhteismäärästä.

Jälleenhankintavaraus

Jälleenhankintavaraus voidaan tehdä toimitilan, rakennuksen tai huoneisto-osakkeen myyntihinnan osasta tai vakuutuskorvauksesta joka koskee esimerkiksi tuhoutuneen kaluston, irtaimen käyttöomaisuuden, rakennuksen tai ammattiliikenteeseen käytetyn auton tuhoutuessa.

Varaus on käytettävä (purettava) verovuonna tai kahden seuraavan verovuoden aikana.

Käytettäessä jälleenhankintavarausta ei saatu korvaus joudu verolle, vaan voidaan varata tulevaa uushankintaa varten. Mikäli uudelleen hankintaa ja varauksen purkua ei kyetä suorittamaan, säädetyn kahden vuoden kuluessa, purkautuu varaus verotuksessa 20 %: lla korotettuna.

Takuuvaraus ja hinnanlaskuvaraus ovat käyttöalueeltaan rajoitetumpia eivätkä tule kyseeseen elokuvatuotantoyhtiöissä. Takuuvaraus koskee ainoastaan rakennus, laivanrakennus- tai metalliteollisuutta. Hinnoitteluvaraus koskee vaihto-omaisuushyödykkeen sitovalla sopimuksella tilatun tavaran arvon alentumista.

Kirjanpidossa on joissain yhteyksissä tehty myös muita kuin edellä mainittuja varauksia. Verotuksessa varausten vähennysoikeus on rajoitettu elinkeinoverolaissa mainittuihin varauksiin. Tämän vaikutuksena voidaan ehkä pitää kirjanpitolautakunnan lausuntoa (KILA 2001/1659 ja 2002/1694). Lausunnon jälkeen yleishyödyllinen yhteisö ei saa tehdä tilinpäätökseensä lainkaan vapaaehtoisia varauksia.

3.2.6.8 Tappion vähennysoikeus

Tappion vähentämisen periaate on, että jonain tilikautena syntynyt tappio voidaan vähentää tulevien vuosien tuloksesta.

Tappion vähennysoikeus osakeyhtiöissä on 10 vuotta elinkeinotulon osalla. Tämän jälkeen tappiot, joita ei ole kyetty vähentämään tulevien vuosien verotettavasta tulosta, vanhenevat.

Henkilökohtainen tulonlähde ja tappion vähennysoikeus

Poikkeuksen muodostaa tuloverolain mukaan verotettava omaisuuden myynti, jossa luovutustappion vähennysaika on vain kolme vuotta.

Tämä on merkittävä seikka, mikäli yritys omistaa esimerkiksi osakehuoneistoja tai toimitilansa.

Henkilöyhtiöissä jotka eivät ole erillisiä verovelvollisia, ei tappiota vähennetä yhtiömiehen tulosta. Eli elinkeinon tulon mahdollista tappiota ei voi vähentää yhtiömiehen muista henkilökohtaisista tuloista, kuten luentopalkkioiden tulosta.

Tappio henkilöyhtiöissä vähennetään yhtiön tulevista verotettavista tuloista.

Omistuksen muutos ja vähennysoikeuden menettäminen

Tappioiden vähennysoikeutta rajoittaa omistustaustan muutos. Mikäli yli puolet yhtiön osakkeista vaihtaa omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen, menetetään tappioiden vähennysoikeus. Verovirastolta on mahdollista anoa lupaa tappioiden vähentämiseen omistuksen muutoksesta huolimatta.

4 Arvonlisäverotus

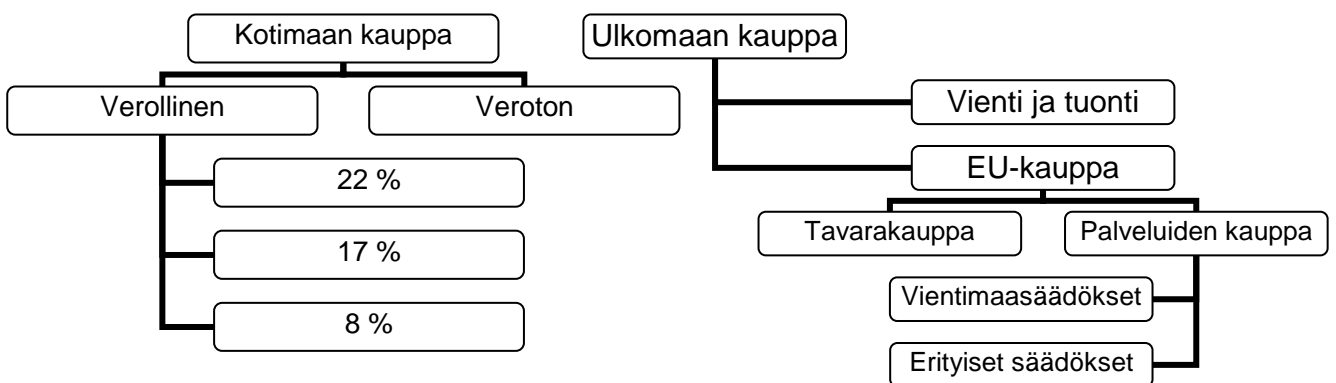
Arvonlisävero on välillinen kulutusvero, jonka periaatteen mukaan tuotteen tai palvelun kuluttaja maksaa tuotteeseen sisältyvän veron.

Arvonlisäverotuksen suhteen yrityksen toiminta voidaan arvonlisäverolain perusteella jakaa kolmeen alueeseen:

- arvonlisäverollinen toiminta, jossa sekä myyntiä että ostoja käsitellään arvonlisäverollisina
- arvonlisäverolaissa verovapaaksi säädelty toiminta ns. nollaverokannan toiminta jolloin ostoihin sisältyvä vero on vähennyskelpoinen mutta myynnistä ei tarvitse tilittää veroa.
- arvonlisäveron ulkopuolinen toiminta, joka ei aiheuta maksuvelvollisuutta mutta eikä oikeuta vähennysten tekemiseen ostoihin sisältyvän veron osalta.

Verovelvollisuuden lisäksi arvonlisäverolaissa on olennaista jako tavaroiden- ja palveluiden kauppaan sekä jako kotimaan ja ulkomaan kauppaan. Seuraavassa kaaviossa on esitetty tämä arvonlisäverolain perusjaottelu.

Arvonlisäverotuksen pää rakenne:

Kotimaan kauppa jakautuu verottomaan ja verolliseen toimintaan. Pääverokantoja on kolme (22 %, 17 % ja 8 %).

Ulkomaan kauppa jakautuu kauppiaan ns. kolmansien maiden kanssa, joita ovat EU alueeseen kuulumattomat maat sekä EU alueen sisäkauppaan.

EU alueen sisäkauppa jakautuu arvonlisäverokäsittelyssä tavaroiden- ja palveluiden kauppaan. Palveluiden myyntiä ja ostoa käsitellään joko myyntimaasäädösten tai erityissäädösten perusteella, riippuen palvelun luonteesta.

Arvonlisäverotus on elokuvatuotannon kannalta merkittävä kokonaisuus. Elokuvatuotantoon liittyvät lähes kaikki arvonlisäverotuksen alueet - sanoisinko kiemurat, niin tavarakaupan kuin immateriaalioikeuksien erityispiirteet.

Tämän johdosta aluetta käsitellään laajemmin kuin esimerkiksi yksityishenkilön tuloverotusta.

4.1 ALV:n minimitietomäärä

Arvonlisäveron minimitietomääränä

1. Eri tulomuodot

Elokuvayhtiöiden myyntitulot muodostuvat arvonlisäverolain kannalta erilaisista tuloista.

Elokuva-alan toiminta voidaan arvonlisäveron näkökulmasta jakaa neljään osaan:

- a. immateriaalikaupan piiriin kuuluva elokuva-oikeuksien myynti
- b. normaali tavarakauppa kuten videot ja cd: t
- c. yleisten toimintaedellytysten parantamiseen saatu julkinen tuki tai tuki Suomen elokuväsäätiöltä, joka on arvonlisäverotonta tuloa.
- d. uutena muotona myös elokuva-alan piiriin tulleet sähköiset palvelut, jossa verollisuuden ratkaisee ostajan kotipaikka.

2. Maksuajankohta

Yrityksen on maksettava arvonlisäveroa kuukauden 15 pv. Ao. maksupäivänä maksetaan edellistä edellisen kuukauden ALV. (esim. tammikuun alv maksetaan 15.maaliskuuta)

3. Arvonlisävero lasketaan vähentämällä myynnin arvonlisävero-osuudesta ostojen sisältämä vähennyskelpoinen arvonlisävero.

4. Suomessa on kolme arvonlisäverokantaa, 8, 17 ja 22 %.

5. Kaikki kuluissa oleva arvonlisävero ei ole vähennyskelpoista. Vähennyskelpoisuusrajoitukset ovat sekä kustannuslaji että asiasidonnaisia.

6. Vientimyynnissä on tavaran ja palvelun (immateriaalioikeudet) verotuksellinen kohtelu olennaisesti erilainen. Kansainvälisyyden lisääntyessä on hyvä tietää, että arvonlisäveron käsittely ei ole yhdenmukaista kaikissa EU-alueen maissa.

7. Maksamaton vero on kalleinta mahdollista lainaa, sillä verottajalla on oikeus periä kalliin koron lisäksi korotusta jäämämaksua.

4.2 Verovelvollisuus

4.2.1 Kuka on arvonlisäverovelvollinen

Arvonlisäverolain pääsäännön mukaan arvonlisäveroa suoritetaan liiketoiminnan muodossa Suomessa harjoitettavasta tavaroiden ja palveluiden kaupasta (myynnistä, maahantuonnista jne). Verovelvollinen on siis pelkistetysti liiketoiminnan harjoittaja. Verovelvollisuus ei siis edellytä myyntiä. Tavarantoiminnan maahantuonti on verollista jo sinänsä vaikka myyntiä ei tapahtuisikaan.

Liiketoiminnallisuuden perusteiden arvioinnissa ratkaisee kokonaisuus, ei yksittäinen seikka. Arviointiperusteet vastaavat sangen tarkasti elinkeinoverolain arviointikriteeristöä:

- myynti kohdistuu laajaa rajoittamattomaan asiakaskuntaan,
- toiminta on suunnitelmallista,
- lähtökohta on ansiotarkoitus
- toiminta on jatkuvaa

- toimintaa harjoitetaan kilpailuolosuhteissa.

Verovelvollinen on nimenomaisesti myyjä. (ei ostaja kuin yhdessä poikkeustapauksessa - ns. käännetyn verovelvollisuuden tilanteessa).

Yleishyödylliset yhteisöt ovat verovapaita myös arvonlisäveron osalta, muusta kuin elinkeinotoiminnaksi luettavasta toiminnastaan.

Yhteisöhankintojen osalla syntyy poikkeus, jossa myös verovapaa yhteisö voi olla verovelvollinen yhteisöhankinnoistaan, jos niiden määrä ylittää 10.000 euron rajan (AVL 26a - 26c).

4.2.2 Yrityksen velvollisuudet

Arvonlisäverolaki määrää arvonlisäverolliselle elinkeinon harjoittajalle koko joukon velvollisuuksia ja tehtäviä:

- rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi
- arvonlisäveron laskeminen
- arvonlisäveron tilittäminen valtiolle
- arvonlisäverosäädösten huomioon otto laskutuksessa sekä
- kirjanpidossa

Näiden tehtävien hoidosta ja rahan tilittämisestä valtiolle yritys ei saa korvausta.

4.2.2.1 Rekisteröityminen

Perusilmoitus verohallintoon on annettava ennen verollisen liiketoiminnan aloittamista. Yleisimmin tämä tehdään perustamisvaiheessa samalla kun yritystoiminnan alkaminen ilmoitetaan patenti- ja rekisterihallitukseen.

Rekisteröitymiseen tarvittavat lomakkeet saa osoitteesta: www.prh.fi.

Rekisteröityminen arvonlisäverolliseksi on suoritettava, mikäli liiketoiminta ylittää verottoman 8500 euron rajan ja toiminta on luonteeltaan arvonlisäverollista.

Yritys, joka ei ole merkitty arvonlisäverorekisteriin ei saa tehdä arvonlisämerkintöjä myyntilaskulleen, eikä laskun vastaanottaja voi myöskään tehdä arvonlisäverovähennystä tällaisista laskuista.

Jotta yrityksen alkuvaiheen kululaskuihin sisältyvä arvonlisävero olisi vähennyskelpoinen, on yrityksen oltava rekisteröitynyt arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka myyntitoiminta alkaisikin vasta myöhemmin.

Arvonlisäveronalaisen toiminnan aloittaminen ja harjoittaminen rekisteröimättä tätä toimintaa, on luonnollisesti laitonta.

4.2.2.2 Veron laskeminen

Arvonlisäverotuksen periaate on sinänsä sängen yksinkertainen.

Käytännössä arvonlisävero-ongelmia kuitenkin esiintyy. Miksi näin?

Ongelmia muodostuu ainakin seuraavista syistä:

- kaikki ostolaskuissa ja kulutusiteissa mainittu arvonlisävero ei ole vähennyskelpoista
 - toiminnan luonteen tai
 - oston käyttötarkoituksen johdosta
- kulueriin sisältyy tulkinnanvaraisuutta
 - esimerkiksi kokous- ja edustuslaskujen välillä
- arvonlisäveron oikea ajallinen kohdistaminen ei onnistu
 - ennakkomaksujen ja toimitusten suhteen epäselvyyksiä
- myynnin eri eriin sisällytettävä arvonlisävero ei ole selvää
 - kustannusten edelleen veloitus
 - oikeuksien myynti
 - käytetyn tavaran myynti
 - immateriaalioikeuksien myynti

Arvonlisäverolaskennan yleisperiaate

Arvonlisäveron yleisperiaate on yksinkertainen.

Yritys tilittää verottajalle kuukausittain kokonaisyntinsä sisältävän arvonlisäveron ja tekemiinsä hankintoihin sisältyneen vähennyskelpoisen arvonlisäveron erotuksen verottajalle.

Näin arvonlisäverotuksen periaate toteutuu:

tuotanto- ja jakeluketjun tuotteeseen tai palveluun aikaansaamaan lisäarvoon sisältyvä arvonlisävero kertyy lopputuotteen hintaan.

Laskentaesimerkki

Tilitettävän arvonlisäveron laskentamenettely on seuraava.

Myytävän tuotteen veroton hinta on 100 euroa.

Myyjä lisää siihen arvonlisäveron 22 % ja myy tuotteen 122 eurolla (100*1,22).

Tuotteen ostohinta 50 euroa on sisältynyt arvonlisäveroa myös 22 % ja sen veroton ostohinta on siten ollut 40,98 euroa.*)

Myyjä tilittää myynnistä veroa seuraavasti:

Myyntin vero	+ 22 euroa
Oston vero	- 9,02 euroa
Maksettava	= 12,98 euroa.

*) Ostons sisältämän arvonlisäveron 22 % tarkistus:

tuotteen veroton hinta	40,98	
	+ ALV 22 %	*1,22
	=	50 euroa

(22 %:n käänteisprosentti on 18,0328)

Jos haluaa tietää 22 % arvonlisäveroa sisältävän tuotteen verottoman hinnan, on bruttohinnasta vähennettävä veron käänteisluku.

4.2.2.3 Veron tilittäminen ja ilmoittaminen

Arvonlisäverovelvollinen elinkeinonharjoittaja on velvollinen tilittämään arvonlisäveron verottajalle kuukausittaisen myyntinsä perusteella.

Veron tilitys sekä valvontailmoitus tehdään kuukausittain kohdekuukautta seuraavasta seuraavan kuukauden 15 päivä.

Mikäli jonkin kuukauden arvonlisäveronalaiset ostot ovat myynnin arvonlisävero-osuutta suuremmat, siirretään tämä ns. negatiivinen vero-osuus seuraavalle kuukaudelle vähentämään maksettavaksi tulevaa arvonlisäveroa.

Esimerkki

Tammikuun myyntien ja ostojen sisältämien arvonlisäverojen erotus on - 500 euroa. Eli ostot ovat olleet myyntiä suuremmat. Verovelvollinen tekisi kuukausivalvontailmoituksen eikä luonnollisesti maksaisi mitään.

Helmikuun osalla myynnin arvonlisävero olisi 1000 euroa ja ostojen arvonlisävero-osuus 100 euroa. Maksettavaa veroa helmikuulta kertyi 900 euroa (1000 - 100) ja maksettavaa 400 euroa (900 - 500 edelliseltä kuukaudelta jäänyt vähentämätön erä).

Maksusuoritus tehtäisiin helmikuulta huhtikuun 15 päivä, samoin kuin valvontailmoituskin helmikuun osalta. Mikäli 15. päivä ei sattuisi olemaan pankkipäivä, maksusuoritus tehtäisiin tätä seuraavana arkipäivänä.

Virheiden korjaaminen

Mikäli valvontatietoilmoituksessa on tehty virhe, on virhekuukaudelta tehtävä uusi ilmoitus, kun korjaus tapahtuu saman tilikauden aikana.

Mikäli veroa on maksettu ja ilmoitettu liikaa, ei korjausilmoitusta kuitenkaan tarvitse tehdä, vaan vähennyksen voi tehdä saman tilikauden sisällä annettavassa ilmoituksessa.

Korjaavaan ilmoitukseen on omaan kirjanpitoon syytä tehdä asiasta selkeät muistiinpanot ja laskelmat vastaisuuden varalle.

4.2.2.4 Tosite ja sisältömääräykset laskulle

Myyjän on annettava ostajalle lasku tai käteismaksusta maksutosite, jossa ao. hankinta kuitataan maksetuksi.

Arvonlisäverolaki 209 b § asettaa laskun sisältämälle tiedolle vaatimukset, joiden suhteen on syytä olla huolellinen.

Laskun sisältövaatimusten mukaan on laskulla mainittava seuraavat tiedot:

- laskun antamispäivä
- juokseva tunnistenumero. Myyntilaskut on numeroitava juoksevasti. Juoksevia numerosarjoja voi olla useita. Esimerkiksi ulkomaan myynnille on oma numerosarja.
- myyjän Y-tunnus
- myyjän ja ostajan nimi ja osoite
- vähittäismyymälän käteistositteessa ostajan tietoja ei tarvitse mainita
- myydyin tavarain tai palvelun tiedot ja määrä
- tavarain tai palvelun suoritus- tai toimituspäivä sekä mahdollisen ennakkomaksun suorituspäivä
- verokanta (%) sekä veron määrä (€)
- mahdollisesti myöhemmin annettavassa muutoslaskussa on oltava viittaus aikaisempaan (korjattavaan) laskuun.

Edellä mainittujen lisäksi on erityisvaatimuksia ns. käännettyyn verovelvollisuuteen liittyen. Käännetyn verovelvollisuuden tullessa kyseeseen on laskussa mainittava ostajan Y-tunnus sekä peruste käännetylle verovelvollisuudelle.

Käytettyjen tavaroiden ja matkatoimistopalveluiden osalla on oltava maininta mahdollisesta marginaalimenettelyn soveltamisesta. Yhteisömyynnissä on lisäksi mainittava ostajan Y-tunnus sekä kuljetukseen liittyvät tiedot.

Kevennetyt laskumerkintävaatimukset

Alle 250 euron määräisiin laskuihin sekä pääasiassa yksityishenkilöille annettaviin laskuihin sovelletaan kevennetyjä laskumerkintävaatimuksia.

Kevennettyyn laskumenettelyyn piiriin kuuluvissa laskussa on mainittava:

- laskun antamispäivä
- myyjän nimi ja y tunnus
- myytyjen tavaroiden ja palveluiden luonne ja määrä
- suoritettavan veron määrä ja peruste verokannoittain.

Arvonlisäveron vähennysoikeus

Jotta ostaja saa hankintaansa sisältyvän arvonlisäveron hyväkseen, edellä mainitut laskuvaatimukset on täyttyvä.

4.2.2.5 Kirjanpito ja arvonlisävero

Jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava yritys tai yhteisö on toiminnastaan kirjanpitolain mukaisesti yleisesti kirjanpitovelvollinen.

Arvonlisäverolaki sisältää edellä käsiteltyjen laskumerkintävaatimuksien lisäksi myös kirjanpitoon liittyviä erityismääräyksiä. Näitä ovat:

- kirjanpidon järjestäminen

kirjanpito on järjestettävä niin, että siitä saadaan arvonlisäveron määräämiseen tarvittavat tiedot.

- aikajärjestys arvonlisäveron osalta

Verovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa veron määrään vaikuttavat tapahtumat aikajärjestyksessä siten kuin ne on otettava huomioon kalenterikuukauden veroa laskettaessa.

- laskentaperusta

Arvonlisäveroa koskevat kirjaukset voidaan tehdä joko brutto- tai nettoperusteisesti. Tämän mukaisesti arvonlisävero voidaan laskea tositekohtaisesti tai laskemalla arvonlisävero kunkin kirjanpidon tilin osalta kuukausikohtaisesta saldosta.

- tarkistettavuus

Järjestelmä on oltava ulkopuolisen tahon tarkastettavissa ja ymmärrettävissä ilman omaa erillislaskentaa.

Käytännössä arvonlisäveron laskennan oikeellisuus osoitetaan ja tarkistetaan kirjanpitojärjestelmän tuottaman erillisen arvonlisäverolaskelman avulla.

Yksiselitteinen ohjeistus menettelyvaatimuksista on luettavissa Kirjanpitolautakunnan yleisohjeesta arvonlisäveron kirjaamiseksi 3.4.2000.

Tuloslaskelman luettavuudesta ja arvonlisäverosta

Anekdoottina arvonlisäveron luettavuudesta kirjanpidon osalta todettakoon, että kaikki liikekirjanpidon luvut (tuloslaskelmassa ja taseessa) esitetään arvonlisäverottomina.

Usein eritetty kysymys "sisältävätkö tuloslaskelman tai projektilaskelman luvut arvonlisäveroa" on turha - ne eivät sisällä.

4.3 Myynnin vero

4.3.1 Verokannat

Arvonlisäveron määrä eri tuotteissa ja palveluissa on vaihdellut eri vuosina. EU:n sisällä ei ole arvonlisäveron osalta tapahtunut harmonisointia verokantojen eikä kaikkien menettelytapojenkaan osalta. Kysymys verokannoista on poliittinen tarkoituksenmukaisuuskysymys.

Tällä hetkellä Suomessa on käytössä kolme verokantaa: 22 %, 17 %, 8 % sekä verottomien palveluiden nolla verokanta.

Yleinen verokanta on 22 % (84§).

Tästä yleisverosta poikkeavat tapaukset on erikseen verolaissa lueteltu (AVL85§ ja 85a§).

Tämän säädöksen mukaisesti arvonlisäverolakia onkin luettava kuin englannin kielioppia. Yleisverokantaa 22 % sovelletaan, jollei sovellettavasta verokannasta

ole säädetty poikkeuksia. Ja näitä poikkeuksia ja tulkintaa vaativia tilanteita on paljon.

17 % sovelletaan elintarvikkeisiin ja rehuaineisiin (ei kuitenkaan veteen, alkoholijuomiin ja tarjoilutoimintaan).

Ravitsemusliikkeessä paikanpäällä nautitut elintarvikkeet ovat yleisen verokannan (22 %) alaisia.

Alennettua 8 % verokantaa sovelletaan seuraaviin palveluihin ja tuotteisiin:

- henkilökuljetukset. Siten taksi, linja-auto, lentokone kotimaisilla matkoilla ovat 8 % kannan alaisia.
- majoitustoiminta, kuten hotelli tai majoitustilan käyttöoikeus.
- liikuntapalvelut kuten uima- tai urheiluhallit. Liikuntapalveluihin liittyvä koulutustoiminta on erillisenä (pääsääntöisenä) palveluna verotettu 22 % yleisen verokannan mukaan.
- kulttuuri- ja viihdepalvelut kuten teatteri, musiikki tai tanssiesitykset.
- televisiolupamaksut
- lääkkeet
- kirjat jotka on tarkoitettu myytäväksi ja sisältävät vähintään 16 sivua. Siten esimerkiksi mainostuotetta ei lähtökohtaisesti katsota kirjaksi.

0 - nollaverokanta

Nollaverokanta on oleellinen, koska näihin myynteihin kohdistuvien ostojen arvonlisävero-osuus on vähennyskelpoinen. (Verottomassa toiminnassahan vähennysoikeutta ei ole)

Nollaverokannan alaisia ovat:

- sanoma- ja aikakauslehdet, jotka on tilattu vähintään kuukauden ajaksi. Käytännössä tällaiseksi julkaisuksi katsotaan vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti joka on toimitettava tilaajalleen
- jäsenlehtien myynti.

EU:n arvonlisäverodirektiivin mukaan yleisen verokannan tulee kaikissa jäsenvaltioissa olla vähintään 15 %. Tietyissä erikseen määritellyissä tilanteissa vero voi myös olla 0, eli vallitsee verovapaus.

Jäsenlehtien painoksen myynti yleishyödylliselle yhteisölle

Tätä pääosin kirjapainoja koskevaa säädöstä koskee vastaava neljän kerran ilmestymissäntö kuin aikakauslehtiäkin.

Vesialukset

Vesialuksen, jonka rungon pituus on vähintään 10 metriä ja joka ei ole rakenteeltaan pääasiallisesti huvi- tai urheilukäyttöön tarkoitettu, myynnistä, vuokrauksesta tai rahtauksesta ei suoriteta arvonlisäveroa.

Vesialuksen käyttötarkoituksella ei ole merkitystä. Ratkaisevaa on aluksen tosiasiallinen rakenne myyntitilanteessa.

4.3.2 Verovapaus

Kaikki liiketoiminta ei ole arvonlisäveron alaista. Tietyt toimialat sekä palvelut ja tuotteet on jätetty arvonlisäverotuksen ulkopuolelle.

Merkittävimmät arvonlisäverotuksen ulkopuolelle jäävät alat ovat terveydenhuolto, sosiaalityö, julkisen vallan valvoma koulutustoiminta, sekä rahoitus- ja vakuutustoiminta ja kiinteistöjen vuokraus.

Vähäinen toiminta on myös verotonta. Vähäisen toiminnan raja vuonna 2007 on 8500 euroa. Yrityksen kokonaistulojen jäädessä tätä pienemmäksi ei yrityksen tarvitse maksaa tuloistaan arvonlisäveroa.

Tilikauden ollessa lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta. Muutetaan liikevaihto vastaamaan 12 kuukauden mittaista jaksoa kertomalla liikevaihto luvulla 12 ja jakamalla tilikauden kuukausilla.

4.3.2.1 Kiinteistön myynti, käyttöoikeuden luovutus, rakentamis- ja oma käyttö

Kiinteistön käyttö ja luovutustilanteet ovat myös arvonlisäverolain näkökulmasta merkittäviä ja usein myös ongelmia aiheuttavia tilanteita.

Vaikka kiinteistön luovutustoimet ovat verottomia, voi niiden osalta hakeutua verolliseksi.

Kiinteistöjen arvonlisäveromenettelyyn ollaan tätä kirjoitettaessa suunnittelemassa muutoksia.

Asiakokonaisuus on laaja ja harvemmin Suomalaista elokuvayhtiötä koskettava kysymys. Niitä elokuvayhtiöitä jotka joutuvat tekemisiin kiinteistöjen arvonlisäveron kanssa kehoitetaan huolellisuuteen.

4.3.2.2 Kiinteistöhallinnan oma käyttö

Kiinteistön hallintopalvelun oma käyttöön sisältyy tietyin edellytyksin arvonlisäverovelvollisuus, silloinkin kun kiinteistöä käytetään muuhun kuin veronalaiseen toimintaan.

Kiinteistöpalvelusta on suoritettava oman käytön perusteista arvonlisäveroä mikäli:

- kiinteistön käyttötarkoitus on muu kuin oma asunto,
- kalenterivuoden aikana suoritettujen kiinteistöhallintapalveluiden aiheuttamat palkkakustannukset sosiaalikuluneen ovat yli 35.000 euroa.

4.3.2.3 Terveiden ja sairaanhoidonpalvelut

Sairaus- ja terveydenhuollon palvelut eivät kuulu arvonlisäverolain piiriin. Verottomuus ei koske kauneuden- ja terveydenhuollon tai virkistystoiminnan palveluita.

4.3.2.4 Sosiaalihuolto

Verovapaa sosiaalihuolto tarkoittaa valtion ja kuntien harjoittamaa lasten ja nuorten, vanhusten sekä vammaisten palveluita ja tukitoimia.

4.3.2.5 Rahoituspalvelut

Verottomia rahoituspalveluita ovat varainhankinta, luotonanto, maksuliikennepalvelut, arvopaperikauppa ja niihin liittyvä toiminta.

Rahoituspalveluiden verottomuus ei koske vain rahalaitoksia. Siten esimerkiksi verolliseen palvelun laskuun sen maksamisen viivästymisestä johtuen liittyvä viivästyskorko ei sisällä arvonlisäveroa.

4.3.2.6 Sijoituskullan myynti

Sijoituskullan myynti on verovapaata.

4.3.2.7 Vakuutuspalvelut

Vakuutustoiminta ja siihen liittyvät palvelut kuten laskenta- ja hoitopalvelut ovat verovapaita.

Vakuutustoiminnan verovapaus ei rajoitu vakuutusyhtiöihin. Myös muun elinkeinonharjoittajan asiakkaalle myymä vakuutuspalvelu, jonka tarkoitus on pienentää asiakkaan riskiä, on veroton. Siten esimerkiksi tavaran vuokraajan vuokralle ottajalta veloittamat vakuutusturvamaksut ovat verovapaita, kun vuokralle ottaja on vastuussa vuokran kohteelle mahdollisesti tapahtuvista vahingoista.

4.3.2.8 Esiintymispalkkiot

Esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän tai urheilijan palkkio ja tällaisen esiintyjän välitys ovat verottomia. Esiintyviä taiteilijoita ovat mm. laulajat, soittajat, näyttelijät, esitelmöijät ja juontajat.

Arvonlisäveron ulkopuolelle jäävät myös ko. esiintyjän ääni- ja kuvataidonnasta koskevan oikeuden luovuttamisesta ja kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijänoikeuden luovutus.

Tämä tekijänoikeusluovutuksen verovapaus ei koske valokuvaa, mainosteosta, karttaa, automaattista tietojenkäsittelyjärjestelmää tai tietokoneohjelmaa eikä elokuvan, video-ohjelman tai muun sellaisen ohjelman esittämisoikeuden luovuttamista.

Tekijänoikeuslakiin perustuvan oikeuden luovuttaminen tai oikeuden perusteella saatu korvaus tekijänoikeuden haltijoita edustavilta järjestöiltä tai näiden järjestöjen saama korvaus on verovapaa. (Teosto ry, Kopiosto ry, Gramex ry, Kuvasto ry)

4.3.2.9 Verottomassa käytössä ollut tavara

Tavara, joka on ostettu täysin verovapaassa toiminnassa käytettäväksi, voidaan myydä edelleen verottomana.

Esimerkiksi henkilöauton myynnistä ei tarvitse tilittää arvonlisäveroa, kun auto on ollut arvonlisäverottomassa käytössä eikä sen hankintahintaa tai kuluja ole siten voinut vähentää.

4.3.2.10 Liiketoimikauppa

Liiketoimintakauppa myynti on arvonlisäverotonta, mikäli kyse on toiminnallisesta kokonaisuudesta, luovutuksen saaja jatkaa liiketoimintaa ja luovutuksen saaja ryhtyy käyttämään siirtyneitä hyödykkeitä arvonlisäverollisessa toiminnassa.

4.3.2.11 Arvonlisäveron ulkopuolinen muu toiminta

Arvonlisäverollisen myynnin ulkopuolella jäävät lisäksi:

- Koulutuspalvelut, ei kuitenkaan yksityisten elinkeinonharjoittajien tarjoama koulutus, kuten yrityskohtainen koulutus tai konsultointi. Tietyt yritysjärjestelyt ovat verovapaita.

- Uskonnollisten ja yleishyödyllisten yhteisöjen toiminta on arvonlisäverotonta

Yleishyödylliset yhteisöt ovat arvonlisäverovelvollisia kuitenkin elinkeinotoiminnastaan ja sen on tarvittaessa hakeuduttava tästä toiminnastaan verovelvolliseksi. Tällöin on otettava huomioon että elinkeinotoiminta ylittää 8500 euron vähäisen toiminnan rajan.

Vähennysrajoitusten piiriin kuuluvat tietyt erikoistavarat kuten:

- setelit ja kolikot, hautauspalvelut, kullan myynti keskuspankille, kuurojen tulkkauspalvelu, itse poimittujen marjojen ja sienien myynti sekä henkilön, jonka työkyky on rajoittunut vähintään 70 % suorittamien työsuoritusten tai palveluiden myynti
- keräily

4.3.3 Elokuvayhtiöihin liittyviä erityisasioita

4.3.3.1 Tuet ja avustukset

Veron perusteeseen luetaan suoraan tavaran tai palvelun hintaan liittyvät tuet ja avustukset. (79§) Yritykset eivät peruslähtökohtaisesti myönnä toisilleen tukia.

Tuet ja avustukset ovat pääsääntöisesti viranomaisten kautta elinkeinon harjoittajille suunnattuja varoja.

Poikkeuksen muodostavat konsernit, joiden sisäinen konserniavustus on sisäistä tulonjakoa, eikä suoritteeseen liittyvä maksu. Tällaisena konserniavustusta ei lueta veron perusteeseen.

(Konserniavustuksen ehdoista on elinkeinoverolain puolella selkeät määritelmät)

Tukien verollisuus edellyttää, että ne liittyvät suoraan tavaran tai palvelun hintaan. Siten esimerkiksi kuntien liikennöitsijöille antama tuki tai rahanautomaattiyhdistyksen rahamääriin sidotut tuet on katsottu verollisiksi.

Yleisten toimintaedellytysten parantamiseksi tai toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi myönnetty tuki on sen sijaan veroton (tukea ei lueta veron perusteeseen).

Tällaisia yleistukia ovat eri ministeriöiltä haettavat avustukset tai tuet sekä alueellisille että yrityskohtaisille projekteille. Tällaisiksi yleistuiksi on katsottu myös Tekesin sekä Suomen elokuvasäätiön tuottajalle (tuotanto- ja jälkituki) tai levittäjälle (esitystuki) myöntämät tuet.

Näistä elokuva-alaa koskevista tuista ei kuitenkaan ole KHO:n ratkaisuja.

Käytäntö on kuitenkin ollut tämä vuosia ja tätä tukevat keskusverolautakunnan ja uudenmaan lääninoikeuden ratkaisut.

4.3.3.2 Elokuvatuotanto ja tekijänoikeuden luovutus

Kirjallisten ja taiteellisten teosten oikeuksien luovutuksesta ei peritä arvonlisäveroa. (Tekijänoikeuslain (404/1961) 1§)

Verottomuus koskee myös käännostöitä, ei kuitenkaan elinkeinotoimintaan liittyvien tekstien käännostyötä.

Verottomuus koskee vain tekijänoikeuksia. Muiden immateriaalioikeuksien luovutukset ovat verollisia.

Siten esimerkiksi freelance-toimittajan myymän teksti- ja valokuvakokonaisuuden hinta on jaettava verottomaan tekstin osuuteen ja verolliseen valokuvan osuuteen.

Verottomuus ei koske elokuvan, video-ohjelman tms. esitysoikeuksien luovutusta (EVL 45§ 2mom.).

4.3.3.3 Esiintyvät taiteilijat

AVL 45§ 1mom. 3 ja 4 kohta.

Esiintyvien taiteilijoiden, kirjailijoiden ja taiteilijoiden palkkiot on vapautettu verosta. Esiintyviä taiteilijoita ovat esimerkiksi laulaja, soittaja, näyttelijä ja lausuja.

Verovapaus koskee myös ao. kohdassa tarkoitetun esiintyvän taiteilijan tilaisuuden järjestäjää. Siten esimerkiksi ohjelmatoimiston harjoittama, toimiston palkkalistoilla olevien esiintyjien esitysten myynti on verovapaata. Verovapaa on myös tässä tarkoitetun esiintyjän esityksen ääni- tai kuvatallennusta koskevan oikeuden luovuttaminen.

Verovapauden edellytys on julkinen esiintyminen. Julkinen esiintyminen on muodostanut jonkin verran tulkintakysymyksiä. Yrityksen sisäinen tai muutoin rajoitettu tilaisuus ei ole julkinen.

Tekijänoikeuksien haltijoiden edustamien etujärjestöjen (Teosto, Kopiosto) perimät maksut ovat verovapaita.

Verovapaan tekijänoikeuden edelleen luovuttaminen on myös verovapaata.

Esimerkkitapauksessa (KVL 14.5.2003 N:38) oli säveltäjä siirtänyt yritys X:lle oikeuden sävelmän edelleen luovutukseen. X oli luovuttanut sävelmän korvausta vastaan edelleen. Tämä luovutus katsottiin myös verovapaaksi.

4.4 Vähennykset

4.4.1 Yleinen vähennysoikeus

Verovelvollisen yrityksen verovelvolliseen toimintaa tekemien hankintojen sisältämä vero on vähennyskelpoinen. Ei-verolliseen toimintaan kohdistuviin hankintoihin sisältyvää veron osuutta ei kuitenkaan voi vähentää.

On oleellista erottaa veroton toiminta ja nolla verokannan alainen toiminta. Nollaverokannan alaiseen toimintaan kohdistuvien hankintojen arvonlisäverosuus on vähennyskelpoinen. Vähennysoikeuden edellytys on että vähennykseen oikeuttavasta hankinnasta on lain vaatimukset täyttävä lasku.

Ostolaskun sisältövaatimukset on käsitelty edellä kohdassa verovelvollisen velvollisuudet.

Myös arvonlisäverotuksen, samoin kuin yritysverotuksen, osalla yleisen vähennysoikeuden johdosta on tärkeää tietää poikkeukset. Arvonlisäverolaissa on lueteltu ne kulut, jotka eivät kuulu vähennysoikeuden piiriin. Näiden vähennyskeltottomien kuluerien tietäminen on tärkeää.

4.4.2 Vähennysoikeuden rajoituksia

Arvonlisäverolain yleiseen vähennysoikeuteen on lisätty koko joukko rajoituksia tai erityismääräyksiä.

Seuraavassa on luettelo hankinnoista (kuluista) joihin sisältyvää arvonlisäveroa ei saa vähentää:

Edustuskulut

Edustustarkoitukseen hankitut tavarat tai palvelut.

Edustuskulujen määrittely on jotakuinkin sama kuin tuloverotuksen puolella. Näin lähtökohtaisesti edustuskulun, josta 50 % on tuloverotuksessa vähennyskelpoinen, osalta ei arvonlisäveroa saa vähentää lainkaan.

Esimerkiksi edustuslahjojen osalla ei ole vähennysoikeutta.

Tässä kohden on hyvä tuoda esiin muutama vähennyskelpoisuuden piiriin kuuluva kulu, jotta rajanveto edustuskuluihin käy hiukan selkeämmäksi:

- mainoslahjat, markkinointitoimenpiteet sekä PR kulut kuuluvat pääsääntöisesti liiketoimintaan ja vähennysoikeus on siten olemassa

- myös neuvottelukulut kuuluvat olennaisesti yrityksen liiketoimintaan niin sisäisten kokousten osalta kuin esimerkiksi tilintarkastajankin osalta
- myös pikkujoulujen, jotka pidetään määrättynä ajankohtana, osalta on vähennysoikeus olemassa.

(KHO 1998/1229)

Puhelinetu

Puhelinedun luontaisedun arvon osalta on vähennysoikeutta korjattava. Edun arvosta (20 euroa/kk) veron osuus on 22 % (4,40 euroa) vähennyskelvotonta ja siten oikaistava pois vähennyskelpoisesta veronosuudesta.

Muiden luontaisetujenkaan osalla ei vähennyskelpoisuutta ole.

(On hyvä, että verosuunnittelijat tuntevat käytännön toimintaa ja osaavat keskittyä olennaiseen.)

Liikuntapalvelut ja matkasetelit

Liikunta- ja matkasetelit eivät ole vähennyskelpoisia.

Virkistyspäivät

henkilökunnan virkistyspäivien kulut ovat vähennyskelpoisia, kun ne palvelevat (edesauttavat) liiketoimintaa.

Matkat

Perusmatkojen osalta ei vähennysoikeutta ole. Toissijaisen työpaikan tai suoraan asennuspaikalle tehtävien matkojen osalta vähennysoikeus sen sijaan on olemassa. Joten esimerkiksi kuvaajan asunnon ja kuvauspaikan (ei vakituinen studio) välisen matkakustannuksen osalta vähennysoikeus on olemassa.

(KHO 1996/2227)

Autokulut

henkilöautojen osalta vähennyskelpoisuus koskee ammattiautoilijoita. Jos elinkeinon kuuluvaa henkilöautoa käytetään ainoastaan yrityksen ajoihin, ei vähennyskelpoisuuden rajoitus ole perusteltua.

Henkilöauton käyttö hiukankin yksityisajoihin poistaa vähennysoikeuden.

Elokuvayhtiöt joutuvat käyttämään autoja kuvauksissa sekä rekvisiittana että kuljetuksissa. Näiltä osin vähennysoikeus on olemassa, kuitenkin edellä mainittu yksityiskäytön rajoittava ehto huomioon ottaen.

4.5 Kansainvälinen kauppa

Kansainvälisen kaupan säädöstöä arvonlisäverolain osalta täytyy tarkastella erikseen tavarakauppaa ja palveluiden myyntiä. Palvelumyynnin ja tavarakaupan arvonlisäverollinen käsittely poikkeavat toisistaan olennaisesti.

Myös yhteisökaupan ns. sisäkaupan ja vientikaupan (EU ulkopuoliset maat) arvonlisäverokohtelu poikkeavat toisistaan täysin. Ulkomaan tavarakaupasta on arvonlisäverolain kannalta kysymys ainoastaan silloin, kun kauppa tapahtuu Euroopan Yhteisön rajojen ulkopuolelle.

Euroopan Yhteisön rajojen sisällä tapahtuva kauppa on yhteisökauppaa. Tätä pääsääntöä mutkistavat kuitenkin palvelumyyntiin liittyvät myyntimaasäädökset.

4.5.1 Ulkomaan tavarakauppa

Ulkomaan tavarakaupalla (tuonti tai vienti) tarkoitetaan Euroopan yhteisön ulkopuolelle tapahtuvaa vientiä tai sieltä tuontia.

Ahvenanmaa ei kuulu Euroopan yhteisön joten sitä käsitellään arvonlisäverotuksessa kuten ulkomaata, eli EU alueen ulkopuolista ns. kolmatta maata.

Vientikauppa - siis yhteisön ulkopuolelle tapahtuva vienti - on verotonta myyntiä. Vientimyynti täytyy todentaa viejän kirjanpidossa vientitullaus todistuksella, josta käy ilmi tavarantoimittajan maastavienti. Ilman tätä todistusta ei vientiä voi käsitellä verottomana ulkomaanmyyntinä. Tästä on verovelvollisen itse huolehdittava, sillä tullilla ei ole lomakkeita oma- aloitteisesti palauttaa.

Tavaran maahantuonnin (EU:n ulkopuolelta) yhteydessä tuonnista peritään arvonlisävero. Tämä tuonnin yhteydessä maksettu arvonlisävero on vähennyskelpoinen verollisesta myynnistä samoin edellytyksin kuin muidenkin ostojen osalla.

4.5.2 Tavarán yhteisökauppa

Tavaran yhteisökauppa perustuu ns. päämäärämaa periaatteeseen. Tämän periaatteen mukaan vero kertyy siihen maahan, jossa tuote kulutetaan.

Lähtökohtana tässä periaatteessa on yhteisövaltioiden eri verokantojen neutraloiminen kilpailun vääristymisnäkökulmasta. Näin toteutettuna tuotteen hinnassa oleva arvonlisäveron määrä perustuu kulutusmaan verotukseen.

4.5.2.1 Tavarán yhteisömyynti

Tavaran yhteisömyynti on verotonta.

Edellytykset ovat:

- kyse on irtaimen esineen myynnistä
- ostaja on muussa jäsenvaltiossa kuin Suomessa toimiva elinkeinonharjoittaja
- ostajalla on oltava yhteisötunnus, joka on merkittävä myyntilaskulle. Myyjä on tästä vastuussa.
- myyty esineen kuljetetaan ostajalle Suomesta myyjä, ostaja tai joku muu heidän puolestaan. (Eli tavara poistuu maasta todistettavasti).

Esimerkki mainittujen ehtojen täyttymisen välttämättömyydestä:

Lähtötilanne:

Suomalainen yritys toimittaa Venäläisen yrityksen tilauksesta tavaroita Viroon Virolaiselle yritykselle. Laskut lähetetään Venäläiselle yritykselle Venäjälle.

Verokäsittely:

Arvonlisäverotuksessa myynti käsitellään kotimaan verollisena myyntinä. Näin siksi, että

- kyse ei ole yhteisökaupasta, koska Venäläinen yritys ei ole rekisteröitynyt verovelvolliseksi EU maassa.
- kyse ei ole vientikaupasta (veroton myynti yhteisön ulkopuolelle), koska tavara jää yhteisön alueelle.

4.5.2.2 Tavarán yhteisöhankinta

Pääsääntöisesti tavarán yhteisöhankintamenettely on peilikuva yhteisömyynnin vero­kohtelusta. Kun toisessa jäsen­valtiossa myyjä käsittelee myynnin yhteisömyyntinään, on tämä yhteisöosto yhteisön siinä maassa johon kuljetus päättyy.

Käytännössä EU oston veromenettely on seuraava:

Suomalainen elinkeinonharjoittaja vähentää yhteisöhankinnasta suoritettavan veron samana kuukautena kuin tilitysvelvollisuus ostosta olisi (ALV141a §). Joten konkreettista erillistä tilitysvelvollisuutta ei synny. Vero tulee maksettavaksi kokonaisyhteisömyynnistä laskettavan arvonlisäveron yhteydessä.

Erityiskysymyksiä EU tavarakaupassa muodostavat muun muassa vapaavarastointi, välivarastointi, oman tavarán siirtotilanteet sekä uusien kuljetusvälineiden kohtelu.

Verohallitus on antanut EU tavarakaupasta erillisen laajan ohjeistuksen 1.4.2005 nro 175.04.

4.5.3 Kansainvälinen palveluiden kauppa

Tavarakaupan ja palveluiden kaupan arvonlisäperiaatteet poikkeavat toisistaan olennaisesti.

Tavarakaupassa myyntimaa (kohdema) määräytyy ensisijaisesti tavarán sijainnin perusteella. Palveluiden osalla tavoitteena on, että ne tulisivat verotetuksi niiden tosiasiallisessa kulutusmaassa. Käytännössä tämä tavoite

toteutetaan ns. myyntimaasäännösten perusteella. On selvítettävä missä maassa palvelu katsotaan myydyn.

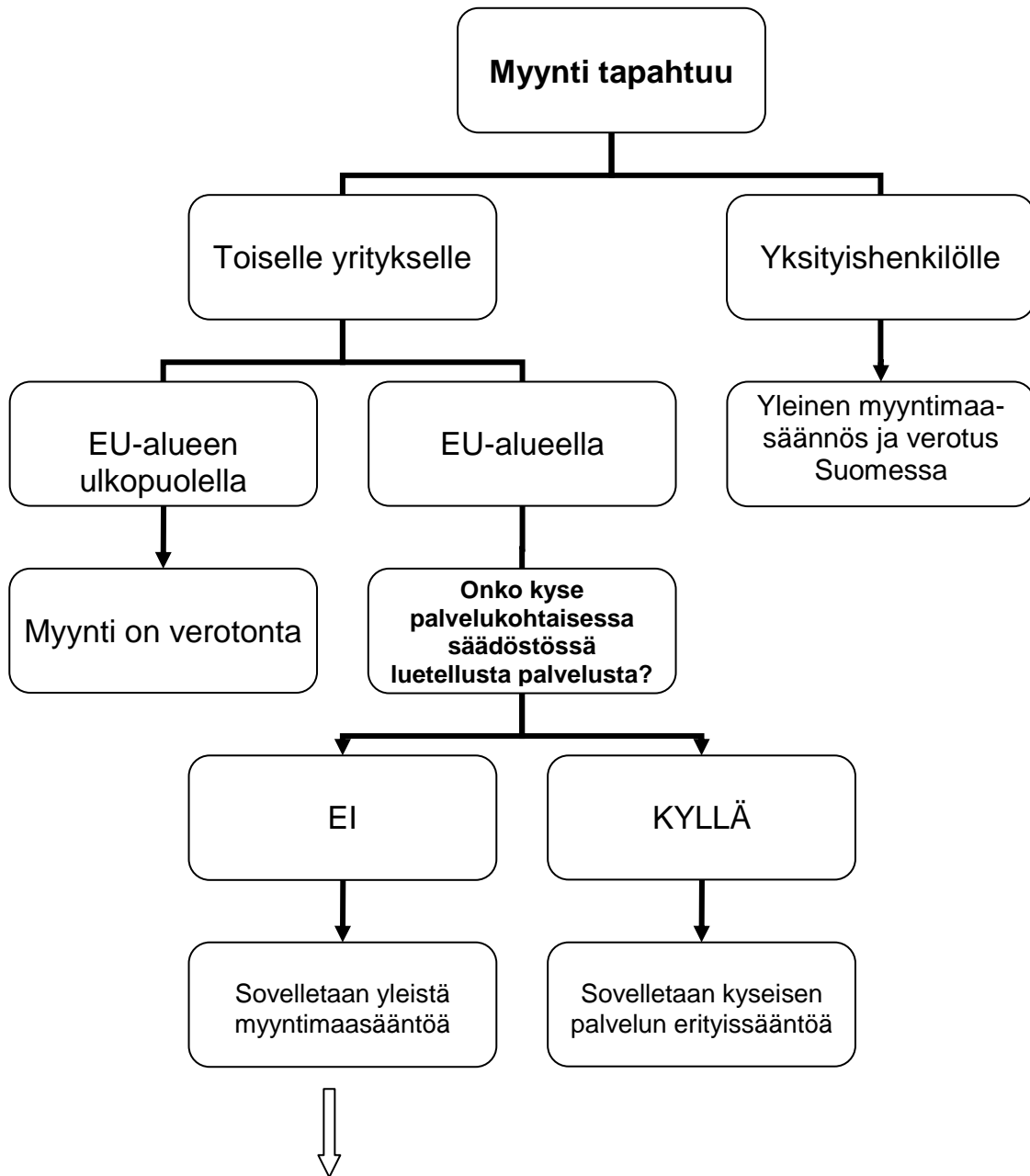
Säännöstössä on yleinen myyntimaasäännös sekä tietyt palvelut käsittävä palvelukohtainen säädöstö. Yleistä säädöstä sovelletaan, jollei asianomaisesta palvelusta ole erikseen mainittu palvelukohtaista säännöstä.

Vaikkakin palveluiden arvonlisäverotus on periaatteessa harmonisoitu EU alueella, ei menettely ole yksiselitteistä. Joissain tilanteissa on kaksinkertaisen verotuksen vaara olemassa.

Eryteisesti palveluiden kaupassa törmätään tilanteeseen, jossa ostaja on poikkeuksellisesti vastuussa arvonlisäverosta. Tämä on poikkeus arvonlisäverolain lähtökohdasta, jonka mukaan myyjä vastaa arvonlisäverosta. Palveluiden osalla poikkeus kuitenkin syntyy tilanteissa, joissa myyjänä on ulkomaalainen, jolla ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa eikä se ole hakeutunut täällä verovelvolliseksi. (ks. käännetty verovelvollisuus)

Verohallituksen ohje nro 174.04, 1.6.2004 muodostaa lähtökohdan, jota Suomessa arvonlisäverotuksen osalla noudatetaan.

Palveluiden kansainvälinen kauppa suomalaisen elinkeinon harjoittajan silmin:

- A. Verotetaan Suomessa jos myyjällä ei ole ulkomailla kiinteää toimipaikkaa, josta palvelu on luovutettu.
- B. Jos liiketoimi on toteutunut ulkomailla, ei veroa suoriteta Suomeen.

Esimerkiksi ohjaaja on suorittanut tilatun ohjaus- tai koulutuspalvelun kokonaan toisessa valtiossa, ei tästä suoriteta arvonlisäveroa Suomessa.

4.5.3.1 Yleinen myyntimaasääntö

Arvonlisäverolain alueperiaatteen mukaan jokainen valtio voi verottaa vain sen alueella tapahtuvia liiketapahtumia. (AVL 1§).

Kansainvälisessä palvelukaupassa verotuksen kohdamaa määräytyy ns. myyntimaasäännön perusteella. Säädos on kaksiosainen:

- yleinen säädöstö
- erityissäädöstö, jonka mukaan käsitellään siinä mainittavat palvelut.

Yleissäännön mukaan myyntimaa määräytyy myyjän kiinteän toimipaikan mukaan, josta palvelu luovutetaan. Palvelu katsotaan myydyksi Suomessa, jos se on luovutettu Suomessa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta.

Kiinteäksi toimipaikaksi katsotaan pysyvä liiketila, jossa liiketoimintaa harjoitetaan. Toimipaikassa tulee olla palvelun tuottamisen vaatima henkilökunta ja tekniset valmiudet.

Jos palvelua ei luovuteta kiinteästä toimipaikasta Suomessa eikä ulkomailla tai ei ole ratkaistavissa mistä toimipaikasta luovutus tapahtuu, suoritetaan vero Suomessa, jos myyjän kotipaikka on Suomessa.

Jos liiketoimi tapahtuu muualla kuin Suomessa, myynnistä tai hankinnasta ei suoriteta veroa Suomeen. Tällöin myyntilaskutus tapahtuu ilman Suomen arvonlisäveroa.

Tällaisissa tilanteissa on myyjän kuitenkin selvitettävä sen maan lainsäädäntö, jossa myynnin katsotaan tapahtuvan. On selvitettävä, onko myynnistä suoritetta ko. maassa arvonlisäveroa ja onko myyjän rekisteröidyttävä arvonlisäverovelvolliseksi ko. maahan vai voiko siltä välttyä tai saada kohdemaan hankintojen arvonlisävero-osuus hyväkseen.

Tämä ei kuitenkaan ole yhdenmukaista EU:n harmonisoinnista huolimatta. Eri maiden käytännöt ovat keskenään jopa ristiriitaisia.

Yleissääntöä sovelletaan immateriaalipalveluiden osalta myös tilanteisiin, jossa ostajana on yksityishenkilö tai muu oikeustoimihenkilö kuin elinkeinonharjoittaja, jonka kotipaikka on EU:n ulkopuolella.

4.5.3.2 Palvelukohtaiset myyntimaasäännöt

Palvelukohtaiset myyntimaasäännökset ovat määrääviä ja ne menevät yleisen säännön edelle.

Verokohtelussa on palvelukohtaisia eroja. Joidenkin palveluiden verokohtelu on yksiselitteinen. Esimerkiksi kulttuuritilaisuus verotetaan aina sen suoritusmaassa. Sähköisten palveluiden osalla tilanne ei ole näin selkeä.

Seuraavilla palveluilla on palvelukohtaiset säännöt:

Luettelon perässä on ao. palvelun verotuksen pääsääntö.

Palvelu	Verotus
• Kiinteistöön kohdistuvat palvelut	- kiinteistön sijainti
• Henkilökuljetuspalvelut	- ao. maa
• Tavarankuljetus palvelut	- useita
• Kuljetuskaluston vuokraus	
• Lastin purkaminen ja lastaaminen	- myyjän kotipaikka
• Irtaimen esineeseen kohdistuva työ	- suorituspaikka
• Opetus tiede ja kulttuuripalvelut	- suorituspaikka
• Immateriaalipalvelut.	- ostajan toimipaikka
• Radio-, TV-, sähköiset ja telepalvelut	- useita
• Välityspalvelut	- myyntimaassa

Tarkempi käsittely on tarkoituksenmukaista immateriaalioikeuksien sekä sähköisten palveluiden osalta. Tämä siksi, että muut ovat joko sangen selvitä tilanteita tai elokuva-alalle vieraampia.

Kulttuuri, viihde, opetus, tiede

Kyseiset palvelut verotetaan niiden suorituspaikan perusteella.

Palvelun luovutuspaikalla ei ole vaikutusta.

Opetuspalveluiksi katsotaan muun muassa:

- kurssit
- koulutuspäivät
- seminaarit
- kongressit
- kokous- ja neuvottelutilaisuudet

Kulttuuri, viihde- ja urheilutilaisuuksia ovat esimerkiksi:

- teatteriesitykset
- musiikki- ja tanssiesitykset
- elokuvanäytökset
- konsertit
- messut
- urheilukilpailut

Tilaisuuksiin välittömästi liittyviksi palveluiksi katsotaan muun muassa järjestely-, lavastus-, valaistus-, äänentoisto-, valvonta- ja tarjoilupalvelut.

Tieteellisiä palveluita ovat kokeet ja tutkimukset.

Tämän säännön mukaisesti Suomessa järjestetyn elokuvaesityksen pääsymaksutulon arvonlisävero tilitetään Suomeen, jos tilaisuus on järjestetty liiketoiminnan muodossa eikä kysymys ole yleishyödyllisen yhteisön muusta kuin elinkeinotulosta.

Yleishyödyllisen yhteisölle olisi mahdollista järjestää varsinaisen toimintansa tukemiseksi näytöksen, jota ei katsottaisi elinkeinotoiminnaksi ja siten siitä ei myöskään tilitettäisi arvonlisäveroa.

Immateriaalipalvelut

Pääsääntö

Immateriaalipalvelu katsotaan myydyksi siinä maassa jossa ostavalla elinkeinonharjoittajalla on kiinteä toimipaikka johon palvelu luovutetaan. Tai ostajan kotipaikassa, jos ostajalla ei ole kiinteää toimipaikkaa.

Eli, jos ostavalla elinkeinonharjoittajalla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa, ei verotusta toimiteta Suomessa.

Esimerkki

Suomalainen elokuvayhtiö vuokraa Virosta henkilökuntaa Suomessa tapahtuvaan kuvaukseen. Työvoimapalvelu verotetaan Suomessa.

Näin siksi, että ostavalla yhtiöllä on Suomessa kiinteä toimipaikka, johon palvelu luovutetaan.

Yksityishenkilöt

Yksityishenkilöille, joiden kotipaikka on yhteisön alueella, myyty palvelu verotetaan yleisen myyntimaasäännön mukaan. Eli myyjän sen kiinteän toimipaikan mukaan josta palvelu on luovutettu.

Tämän mukaisesti yhteisön alueella asuvalle yksityishenkilölle myyty palvelu verotetaan Suomessa, kun myyjällä ei ole kiinteää toimipaikkaa muualla kuin Suomessa. Kun taas esimerkiksi Yhdysvalloissa asuvalle yksityishenkilölle luovutettua palvelua, kuten käännoistyö tai konsultointi, ei veroteta Suomessa.

EU ulkopuolinen myynti

Jos ostajan kotipaikka on yhteisön ulkopuolella ja palvelu luovutetaan muualla kuin Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, ei myyntiä veroteta Suomessa.

Immateriaalipalveluita ovat:

- Tekijänoikeuden, patentin, lisenssin tavaramerkin tai sellaisten oikeuksien luovuttaminen (mallioikeus, oikeus valokuvaan, elokuvan esitysoikeus ja atk-ohjelman käyttöoikeus).

- Mainos- ja ilmoituspalvelut
- Konsultointi-, tuotekehittely-, suunnittelu-, kirjanpito-, tilintarkastus-, kirjoitus-, piirustus- ja käännöspalvelut, oikeudelliset palvelut ja ns. management fee
- Automaattinen tietojen käsittely, järjestelmäsuunnittelu ja ohjelmointipalvelu
- Tietojen luovutus, kuten tietopankkien käyttöoikeus ja informaatiopalvelut
- Notariaatti-, perintä- ja rahoitustoimintapalvelut
- Työvoiman vuokraus
- Irtaimen esineen vuokraus

Käytännön ongelmana on usein, ettei Suomalainen myyjä tiedä, onko ostajalla Suomessa kiinteää toimipaikkaa. Yleensä verotusta ei toimiteta Suomessa, mikäli kyseisen palvelun lasku on toimitettu ulkomaisen yrityksen ulkomailla sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan.

Radio, tv ja sähköiset palvelut

Pääsääntö

Elinkeinonharjoittajalle myyty palvelu katsotaan myydyn maassa, jossa ostajalla on kiinteä toimipaikka.

Jos palvelua ei luovuteta ostajan kiinteään toimipaikkaan, se verotetaan Suomessa.

Yksityishenkilö (muu kuin elinkeinonharjoittaja) ostajana

Yksityishenkilölle myydyt palvelut verotetaan yleisen myyntimaasäännön mukaan. Eli myyjän kiinteän toimipaikan mukaan, josta palvelu on luovutettu.

Yhteisön ulkopuolinen ostaja

Jos palvelu luovutetaan ostajalle, jonka kotipaikka on yhteisön ulkopuolelle ja palvelu luovutetaan muualla kuin Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, ei myyntiä veroteta Suomessa.

Yhteisön ulkopuolisista maista luovutetut palvelut

Palvelu verotetaan Suomessa, jos myyjällä ei ole kiinteää toimipaikkaa yhteisön alueella.

Sähköisiä palveluita ovat:

- verkkosivujen luovuttaminen (hosting)
- ohjelmistojen tuottaminen ja päivitys
- kuvien kirjoitusten ja tietojen luovuttaminen sekä tietokantojen antaminen käyttöön
- musiikin, elokuvien, pelien sekä viihdelähetysten ja tapahtumien toimittaminen.
- etäopetuspalveluiden suorittaminen
- muut vastaavat palvelut

Sähköinen kaupankäynti jakautuu arvonlisäveron osalta kahteen kaupankäynnin muotoon:

1. välillinen (off-line) kauppa, jossa internetin kautta pääasiassa mainostetaan tai asiakas tilaa tuotteita Ja varsinainen toimitus tapahtuu perinteisin keinoin - esimerkiksi postin kuljettamana.
Näissä sovelletaan kyseiseen tavaraan liittyviä normaaleita myyntisäännöksiä.
2. Suorat sähköiset palvelut (on-line) kauppa, jossa ostaja saa suoraan verkkoyhteyden välityksellä palveluita.

On-line palveluiden osalla jakautuu Suomalaisen myyjäyriyksen arvonlisäveromenettelyssä kaksi vaihtoehtoa, myyntikohteen mukaan:

1. vapautettu verosta Suomessa
Myynti elinkeinon harjoittajalle tai yksityishenkilölle yhteisön ulkopuolelle taikka elinkeinonharjoittajalle toiseen jäsenvaltioon, on vapautettu verosta Suomessa.
2. verotetaan Suomessa
Yhteisön alueella asuvalle yksityishenkilölle tapahtuva myynti verotetaan Suomessa.

Vastaavasti yhteisön ulkopuolelta Suomeen tapahtuvan myynnin osalta tulee sovellettavaksi käännetty verovelvollisuus ja Suomen arvonlisäverotus.

Välityspalvelut

Pääsääntö

Pääsäännön mukaan välitetyn tavaran tai palvelun myyntimaa ratkaisee myyntimaan - verotuspaikan.

Poikkeukset

Immateriaalipalveluiden kohdalla kyseessä olevan immateriaalipalvelun koskevaa sääntöä myös välityspalveluun.

Kiinteistön välityspalvelut määräytyvät kiinteistön sijainnin mukaan.

Irtaimien esineeseen kohdistuva työsuoritus

Pääsääntö

Pääsääntöisesti vero suoritetaan suorituspaikan mukaan.

Poikkeus mikäli työn kohteena oleva irtain viedään maasta.

Myynti on veroton jos työsuoritukseen liittyy ao. tavaran vienti EU alueen ulkopuolelle ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toimesta. Tällöin tavaraa ei saa käyttää (hyödyntää) täällä. Vienti on tapahduttava välittömästi.

Kiinteistöön kohdistuva palvelu

Vero määräytyy kiinteistön sijaintimaan mukaan. Kaikkien palveluiden, joiden katsotaan kohdistuvan kiinteistöön, verotus toimitetaan tämän säännön mukaan.

Vuokraus, kuljetus, jne.

Pääsäännön mukaan suorituspaikka tai kaluston vuokraajan myyntimaa ovat ratkaisevia. Kuljetuskaluston vuokraukseen, lastin purkuun liittyy joitain poikkeustapauksia. Näitä ei kuitenkaan käsitellä tässä tarkemmin.

4.5.3.3 Käännetty verovelvollisuus

Käännetty verovelvollisuus koskee tilanteita, joissa ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja, jolla ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa eikä hän ole hakeutunut vapaaehtoisesti verovelvolliseksi Suomessa, harjoittaa Suomessa verotettavia tavaran tai palveluiden myyntiä.

Tällaisissa tapauksissa on (Suomalainen) ostaja velvollinen suorittamaan veron näistä hankinnoistaan.

Käännetyn verovelvollisuuden osalla on kaikkien ehtojen täytyttävä:

- myyjä on ulkomaalainen
- myynnistä on suoritettava Suomessa vero
- ulkomaalaisella myyjällä ei ole Suomessa kiinteää toimipaikkaa
- myyjä ei ole hakeutunut vapaaehtoisesti verovelvolliseksi

Ulkomaalaisen elinkeinonharjoittajan on tehtävä tositteeseen merkintä siitä, että ostaja on verovelvollinen.. Riittävä merkintä on:

"ostaja on verovelvollinen" tai "reverse charge".

(verohallituksen ohje 30.6.2003 Dnro 1731/40/2003.)

Käännetyn verovelvollisuuden menettely ei kuitenkaan yleensä johda verontilitysveroitteeseen. Yleensä liiketoimintaa harjoittavalla yrityksellä on oikeus käännetyn verovelvollisuuden perusteella maksamansa veron samanaikaiseen vähentämiseen.

Kyse on veron ja samanaikaisen veron vähentämisen ilmoittamisesta.

Verovapaalle taholle käännetyn verovelvollisuuden tilanne luonnollisesti toisi lisäkustannuksen.

Käännettyä verovelvollisuutta on sovellettava seuraavien palveluiden myyntiin:

- immateriaalipalvelu
- radio- ja televisiolähetkset

- telepalvelut
- sähköiset palvelut
- yhteisökuljetukset
- irtaimen kohdistuvat työsuoritukset
- irtaimen omaisuuden arvonmääritys
- välityspalvelut

Immateriaalipalveluiden osalla sovelletaan käännettyä verovelvollisuutta kaikissa yhteisön maissa.

Käännetyn verovelvollisuuden soveltaminen on yhteisömaissa muiden palveluiden osalla sangen poikkeavaa. Suomessa menettelyä sovelletaan tarkemmin kuin direktiivi edellyttäisi. Tämän johdosta on Suomalaisen elinkeinonharjoittajan syytä olla tarkkana myydessään yhteisön alueelle mainittuja palveluita.

Kyseisten palveluiden myyntien osalla on tarpeen selvittää kohdemaan menettelytapa ja vaatimukset käännetyn verovelvollisuuden suhteen.

4.5.3.4 Kiinteän toimipaikan käsite

Koska kiinteän toimipaikan käsite on arvonlisäverossa keskeinen, on käsite tarpeen selkeyttää. Kiinteäksi toimipaikaksi katsotaan pysyvä toimipaikka, josta liiketoimintaa harjoitetaan osaksi tai kokonaan. Arvonlisäverotuksessa kiinteän toimipaikan katsotaan muodostuvan herkemmin kuin välittömässä verotuksessa.

Pysyvä toimipaikka voi olla:

- huoneisto, laitos tai laitteisto
- liikkeen johdon sijaintipaikka
- sivuliike, työpaja, myymälä tai toimisto
- varasto tietyin edellytyksin
 - jos varastossa ei työskentele ulkomaalaisen ohjauksessa olevaa henkilökuntaa, ei se muodosta kiinteää toimipaikkaa,

- liikepaikka voi sijaita myös toisen yrityksen tiloissa
- rakennus- ja urakointikohde, jos ne kestävät yli yhdeksän kuukautta

Kun ulkomaalaisella yhtiöllä on Suomessa kiinteä toimipaikka on se velvollinen suorittamaan arvonlisäveron täällä suorittamastaan myynnistä.

- Arvonlisäverolain näkökulmasta ulkomaalaiselle yritykselle muodostuu kiinteä toimipaikka Suomeen herkemmin kuin välittömän verotuksen säädösten mukaan.

4.6 Käytetyn tavaran kauppa ja marginaaliverotus

Marginaaliveromenettely on poikkeus arvonlisäverolain yleissäännöstä.

Marginaaliveromenettelyssä maksetaan arvonlisävero myydyin ja hankitun tavaran hintojen erotuksesta. Ja vähennyksen voi tehdä myös sellaisen tavaran ostohinnasta, joka ei ole sisältänyt vähennettävää veroa. (Eli yksityishenkilöltä hankitusta käytetystä tavarasta).

Tilanteet, joissa marginaaliveromenettelyä voidaan soveltaa, on tarkoin rajattu.

Tällaisia tilanteita ovat:

- käytetyn tavaran kauppa
- taide, antiikki- ja keräilyesineiden kauppa
- matkatoimistopalvelut.

Käytetyn tavaran kaupassa marginaaliveromenettely on mahdollista, joskin se on vapaaehtoista. Ehtona on, että arvonlisäverotuksessa vähennettävien hankintojen on tapahduttava jälleenmyyntitarkoituksessa.

Marginaaliveromenettely ei sovellu toiselta elinkeinoharjoittajalta ostettuihin tavaroihin.

Marginaaliveromenettely on mahdollista tehdä hyödykekohtaisesti tai verokauden kokonaismyyntien ja hankintojen summasta.

Marginaaliveron piiriin kuuluvan toiminnan mahdollista negatiivista vero-osuutta ei saa siirtää yrityksen varsinaisen toiminnan puolelle arvonlisäveron vähennykseksi.

Marginaaliverotettavan ja perusverokantojen mukainen toiminta on kyettävä kirjanpidosta erittelemään.

Matkatoimistopalvelu on marginaaliverotuksen alaista ja katsotaan matkatoimistopalveluksi, kun matkanjärjestäjä myy omissa nimissään toisen elinkeinonharjoittajan palveluita.

Perusmenettely on, että matkanjärjestäjä saa vähentää 82 % muilta elinkeinonharjoittajilta välittömästi matkustajan hyväksi hankittujen palveluiden ja tavaroiden ostohinnasta. Myyntiin sovelletaan eleistä 22 % arvonlisäverokantaa.

4.7 ALV:n vanheneminen

Arvonlisäverotuksen osalla jälkiverotus on mahdollinen kolmen vuoden kuluessa sen tilikauden (tai kalenterivuoden) päättymisestä lukien jolloin ao. arvonlisäveroerän maksu olisi pitänyt tapahtua.

Tänä aikana maksuun tai ulosottoon siirretyn erän maksuvelvollisuus ei kuitenkaan vanhene.

On olennaista, että vastaava arvonlisäveron vanheneminen koskee myös verovelvollisen saatavaa.

Jos yrityksen toiminta keskeytyy, on tarkistettava onko sillä arvonlisäverosaatavaa.

Mikäli yrityksellä on arvonlisäverosaatavaa, ns. negatiivista arvonlisäveroa, on tälle verolle haettava palautus jotta sen saamisoikeus ei vanhene.

4.8 Merkittäviä erityistilanteita

4.8.1 Kulujen edelleen veloitus

Menneinä vuosina oli käytäntönä, että edelleen veloitukset tehtiin verottomina alkuperäisten kuittien kera. Tämä menettely ei ole enää ollut mahdollinen vuoden 1.1.2004 jälkeen.

Kulujen edelleen veloittamiseen on kaksi mahdollisuutta:

- mikäli lasku on tullut väärällä nimellä (esimerkiksi yritysryppäessä), voidaan lasku palauttaa ja pyytää laskun lähettäjästä toimittamaan uusi lasku oikealle vastaanottajalle.
- toinen vaihtoehto on ”normaali” menettely, jossa laskun saanut käsittelee laskun vähennyksenä ja laskuttaa kustannuksen edelleen omalla verollisella laskullaan.

5 Yksityishenkilön verokysymyksiä

Yksityishenkilöiden verotuksen säädöstä sisältyy tuloverolakiin.

Yksityishenkilön tulot muodostuvat ansio- ja pääomatuloista, verovapaista korvauksista sekä luovutusvoitoista, joista seuraavassa olennaisia poimintoja.

Yksityishenkilön ansiotuloon (palkka) liittyviä verokysymyksiä on käsitelty laajemmin edellä.

5.1 Tulolaji

Luonnollisen henkilön tulot jakautuvat verotuksellisesti kahdeksi tulolajiksi:

- ansiotuloksi ja
- pääomatuloksi.

Pääomatuloa ovat nimen mukaisesti pääoman eli omaisuuden perusteella saadut tulot.

Tulolajien verorakenne on erilainen ja siten verorasitus ratkaisevasti poikkeava.

Pääomatulovero prosentti on sama tulonmäärästä riippumatta (tällä hetkellä 28 %). Ansiotulosvero prosentti on sen sijaan progressiivinen.

Pääomatuloa ovat:

- korkotulo,
- pörssiyhtiöistä saatu osinko,
- vuokratulo,
- sijoitusrahastoista saatu voitto-osuus,
- henkivakuutuksen tuotto,
- maa-aineksista saatu tulo
- irtaimen omaisuuden luovutusvoitto, sekä

- muu varallisuuden kerryttämä tulo.

Muut kuin pääomatulot ovat ansiotuloa. Eli palkka ja siihen rinnastettavat erät sekä osinkojen ansiotulo-osuus (yksityisiltä osakeyhtiöiltä saatu osinko jakautuu ansio- ja pääomatuloksi yhtiön nettovarallisuuden perusteella).

5.2 Erityiset tuloerät

Luovutusvoitot

Luovutusvoitot ovat pääsääntöisesti veronalaista tuloa. Verotettavaksi tuloksi muodostuu joko hankintahinnan ja myyntituoton erotus tai mikäli hankintameno-olettama on suurempi kuin hankintameno, voidaan käyttää tätä vähennyksenä.

Luovutusvoitto verotetaan sen vuoden tulona kun kauppa on tehty tai luovutus on tapahtunut.

Mahdollisen myöhemmin maksettavan lisäkauppasumman verotusajankohta määräytyy sen mukaan onko ko. lisäkauppahinnan määrä ja suoritusvelvollisuus ollut tiedossa kaupantekohetkellä. Jos näin on, verotetaan ko. lisäkauppahinta kaupantekovuonna

Yrityksen luovutuksesta saatu voitto yksityisistä yhtiöistä määräytyy verottajan antaman sangen kaavamaisen mutta selkeän laskentatavan mukaan.

Mikäli yhtiön osakkeilla on tehty kauppaa aiemmin, on mahdollista käyttää ko. arvoja vertailuarvoina. Edellytyksenä on vertailukaupan vapaaehtoisuus, markkinaehtoisuus ajankohta sekä olosuhteiden mahdollinen muutos.

Mikäli vertailukauppoja ei ole, määritetään kaupan arvo substanssiaron ja tuottoarvon mukaan.

Substanssiarvo määritetään varallisuuden käyvien arvojen perusteella vähentäen näistä luonnollisesti velat. Tuottoarvo määritetään pääsääntöisesti kolmen vuoden nettotulosten perusteella käyttäen 15 % tuottovaatimus korkokantaa.

Jos tuottoarvo on substanssiarvoa suurempi, määritetään verotuksen käypä arvo jakamalla tuottoarvon ja substanssiarvon yhteissumma kahdella (keskiarvo).

Lahja

Lahjat ovat saajalleen veronalaista tuloa mikäli ne ylittävät verovapauden rajan (3400 euroa kirjoittamisajankohtana).

Tekijänoikeuksien luovuttamiseen liittyy kuitenkin seuraava merkittävä ratkaisu. (KHO 2004/1226)

Siirtynyt oikeus perittävän kirjallisiin teoksiin ei pidetty sellaisena omaisuutena, josta perintö- ja lahjaverolain 1§ nojalla olisi suoritettava lahjaveroa.

Vuokratuotot

Vuokratulot ovat yksityishenkilön pääomatuloa.

Pääomatuloista saa vähentää hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot sekä niihin kohdistuvat korkomenot.

Huoneisto-osakkeen remonttimenot, jotka on suoritettu ennen vuokrausajankohtaa, on luettava osakkeiden hankintaeroon. Korjausmenot, jotka on suoritettu vuokrasopimuksen aikana, voidaan vähentää luonteensa mukaisesti joko vuosikuluna tai usealle vuodelle jaksotettuina pitkävaikutteisina menoina.

Takausvelan korko

Takaajan maksettavaksi siirtyvä korko on pääsääntöisesti vähennyskelpoinen, mikäli ko. korko olisi ollut vähennyskelpoinen velalliselle.

Takauksen pääomaosuus ei sen sijaan ole vähennyskelpoinen takaajan tuloista (KHO ratkaisu 2000/112).

Työskentely ulkomailla

Ulkomaalla työskentelystä saatu tulo ei ole Suomessa veronalaista tuloa mikäli työskentely kestää yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Työskentelyn ei katsota keskeytyvän vaikka henkilö oleskelee Suomessa keskimäärin enintään kuusi päivää täyttä kalenterikuukautta kohden. Pakottavan syyn johdosta keskeytyvä ulkomaan työskentely ei keskeytä verottomuusjaksoa, mikäli työskentely tämän jälkeen jatkuu ulkomailla.

Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut

Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia 5000 euroon saakka. Vähennystä ei saa siirtää puolisolle. Mikäli työnantaja on suorittanut vapaaehtoisia eläkevakuutuksia, on vähennysoikeus rajattu 2000 euroon.

Mikäli maksu on rahoitettu lainalla, eivät lainan korot ole vähennyskelpoisia.

Oman asunnon myynti

Oman asunnon myyntivoitto on verovapaa kun asunnossa on asuttu yhtäjaksoisesti kahden vuoden ajan.

Myös oman tai perheen käytössä olleen tavanomaisen irtaimiston kaupasta saatu luovutusvoitto on verovapaa. Rajoituksena on että luovutusvoiton määrä saa olla enintään 5000 euroa verovuotena.

Arvopaperikauppa

Yksityishenkilön arvopaperikauppaa pidetään nykyisin pääsääntöisesti henkilökohtaiseksi tulonlähteeksi. Tällöin hankintameno-olettaja on käytettävissä hyväksi. Hankintameno- olettaja on 20 % ja 10 vuoden omistusajan jälkeen 40 %. Näillä on merkitystä jos osakearvot ovat nousseet merkittävästi.

6 Varainsiirtoverotus

Varainsiirtovero liittyy nimensä mukaisesti tilanteeseen, jossa varallisuus siirtyy.

Varainsiirtovero koskee arvopaperin tai kiinteistön luovuttamista. Ei siis kaiken omaisuuden myyntitapahtumia. Varainsiirtovero ei koske myöskään lahjasta, perinnöstä tai testamentista. (näitä koskevat ao. erityisverot - perintövero).

Varainsiirtoveroa ei ole suoritettava myöskään kun kiinteistö siirretään toimintaa jatkavalle yhteisölle yhteisömuodon muutoksen, sulautumisen tai sellaisen jakautumisen perusteella, jossa jakautuva yhtiö purkautuu. (Ve 406 4§)

Varainsiirtoveron maksuvelvollisuus on omaisuuden vastaanottajalla - jollei kauppakirjassa ole nimenomaisesti toisin sovittu.

Veron suuruus

Veron suuruus on arvopapereiden osalla 1,6 prosenttia ja kiinteistöjen osalla 4 prosenttia kauppahinnasta.

Veron maksu

Vero on maksettava haettaessa lainhuutoa tai kuuden kuukauden kuluessa luovutussopimuksen tekemisestä.

Veroa korotetaan maksun viivästyessä, 20 prosentilla alkavaa kuutta kuukautta kohden. Korotus on enintään 100 prosenttia.

7 Verotusmenettely ja verosanktiot

7.1 Verotusmenettelyn perusteita

Keskeiset päivämäärät

Verojen ja veroluonteisten maksujen päivämäärät:

Ennakonpidätys seuraavan kuukauden 10. päivä

Arvonlisävero seuraavaa seuraavan kuukauden 15. päivä

Ennakkovero 23. päivä kuukausittain tai harvemmin ennakon suuruudesta riippuen.

Veroilmoitusten jättöajankohdat

Osakeyhtiöt jättävät veroilmoituksen neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Henkilöyhtiöt (kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö) sekä ammatinharjoittajat (toiminimi) antavat veroilmoituksen perinteisesti huhtikuun ensimmäisenä arkimaanantaina.

(vuoden 2007 liikkeen- ja ammatinharjoittajien veroilmoitus tulee jättää 3.4.2008)

Ennakkovero

Ehkä yleisin yrityksiä koskettava verokysymys liittyy ennakkoveroon. Ennakkoveron määräämisoikeus on verottajalla.

Verovelvollisella on kuitenkin oikeus hakea muutosta hänelle määrättyyn veroon. Muutosta ennakokantoon on syytä hakea viimeistään neljä kuukautta ennen tilikauden päättymistä. Mikäli muutos ei tyydytä, on syytä pyytää valituskelpoinen päätös. Tähän ei käytännössä usein tarvitse päätyä, kunhan toimittaa veroviranomaiselle riittävät perusteet muutoshakemukseen.

Hakemuksen liitteeksi on syytä liittää:

- viimeisin (ajantasainen) tuloslaskelma ja muu tarvittava laskelma
- perustelu tuloksen suuruudesta tai muuttumisesta.

Arvioverotus

Arvioverotus on sangen harvinainen tilanne. Arvioverotus on mahdollinen tilanteessa, jossa veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei voida pitää verotuksen perusteena. Tällainen tilanne on mahdollinen esimerkiksi, jos yrityksen kirjanpito olisi epäluotettava tai sitä ei olisi pidetty lainkaan.

Veronlykkäys

Lääninverovirasto voi erityisistä syistä myöntää lykkäystä veron ja siihen mahdollisesti liittyvien lisäysten ja korotusten maksuun.

Tämä edellyttää huolellisesti laadittua ja erityiset perusteet sisältävän hakemuksen laatimista.

Veron kiertäminen

Veron kiertämisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa jollekin toimenpiteelle on annettu sellainen muoto (sopimus tms.), joka ei vastaa asian tosiallista sisältä - ei vastaa toisin sanoen sitä mitä on tapahtunut. Toimenpiteeseen olisi ryhdytty tai sen sisällölle annettu muoto ainoastaan tarkoituksessa välttää veron maksua. Eikä toimenpiteellä ole liiketaloudellisia perusteita tai syitä.

Tällaisessa tilanteessa verotus toimitettaisiin sen mukaisesti, mikä olisi asian todellinen tila.

7.2 Ennakkoratkaisu ja verovalitus

Ennakkoratkaisu ja ennakkotieto

Veroviranomaiset antavat verovelvollisille suullisia ohjeita verotukseen liittyvissä asioissa. Näin tuleekin olla, sillä hallintomenettelylain mukaan on viranomaisilla neuvontavelvollisuus. Tällaiset suulliset ohjeet eivät kuitenkaan ole viranomaisia sitovia.

Verottajalta voi hakea kirjallista ennakkoratkaisua epäselvässä tilanteessa ja erityisesti jos tällainen tilanne on taloudellisesti merkittävä.

Ennakkoratkaisua on haettava ennen sen ajan päättymistä jonka kuluessa veroilmoitus on määrätty annettavaksi.

Ennakkoratkaisun hakeminen on maksullista.

Muutoksenhaku ja verovalitus

Muutoksenhaku ja valitusmenettely on myös verovelvollisen käytettävissä tilanteissa, joissa esimerkiksi tehtyyn ennakkoveron muutoshakemukseen ei ole saatu tyydyttävää ja tosiasiallista tilannetta vastaavaa oikaisua. Tai määrätty lopullinen vero tai verotusmenettely sinänsä vaatii oikaisua.

Ennen verovalitukseen ryhtymistä on syytä tarkistaa onko kyse muotovirheestä tai muutoin selvästä virheestä ja tiedustella verottajalta tilannetta ennen valituskirjeen laatimista. Selvä virhe korjataan yleensä pelkällä oikaisupyynnöllä.

Käytännössä olen havainnut, että menettelytapa on riippuvainen myös henkilöstä kenen kanssa verohallinnossa sattuu asioimaan.

Joskus asiat selviävät puhelinsoitolla ja toisinaan selkeä, sanoisinko verottajan tekninen virhe, edellyttää pitkälistä ja kallista kirjeenvaihtoa.

Muutoksenhaku osoitetaan oikaisulautakunnalle ja jatkovalitus hallinto-oikeudelle. Viimeinen valitusaste on korkein hallinto-oikeus. Tämä edellyttää kuitenkin valitusluvan saantia korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Ennakkoratkaisu tai muutoksenhaku on syytä tehdä yhdessä asiantuntijan kanssa, jotta vältetään tilanteelta että on saatu oikea vastaus väärään kysymykseen.

Verotuksen oikaisumenettelyitä ei tässä yhteydessä ole tarkoituksenmukaista käsitellä laajemmin. Verovelvollisten on kuitenkin syytä muistaa kaksi seikkaa:

- oikaisuvaatimus on tehtävä viiden vuoden kuluessa verovuoden päättymisestä lukien.
- kirjanpito edellyttää oikeaa, hyvän kirjanpitotavan mukaista kirjanpitoa. Tämä saattaa merkitä kirjanpidon uudelleen tekoa, mikä on verottajankin tällaisessa poikkeustilanteessa hyväksyttävä.

7.3 Sanktiot maksun viivästymisestä

7.3.1 Veronkorotus

Veronkorotus on rangaistusluonteinen maksu joka liittyy verovelvollisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiin tai virheelliseen ilmoittamiseen.

Veronkorotusmaksun suuruus on porrastettu laiminlyönnin mukaan:

- enintään 150 euron korotus, kun kyseessä on vähäinen puutteellisuus tai virhe eikä verovelvollinen noudata korjauskehoitusta

- enintään 800 euron korotus, kun kyseessä on olennaisesti virheellinen tieto, puute tai tiedot annettu vasta lähetetyn kehotuksen jälkeen
- enintään 30 prosentin korotus lisätystä tulosta tilanteessa jossa verovelvollinen on antanut tietten tai törkeää huolimattomuuttaan virheellisen ilmoituksen tai ei ole antanut ilmoitusta lainkaan.

7.3.2 Veronlisäys

Veronlisäys peritään verovelvollisen oma-aloitteisesti maksuun määräytyvien verojen viivästymiselle sekä jälkiverotuksen yhteydessä.

Tällaisia oma-aloitteisesti maksettavia veroja ovat muun muassa ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksu, arvonlisävero, lähdevero ja varainsiirtovero.

Veronlisäys on määrältään Suomen Pankin viitekorko lisättynä 7 prosentilla.

Veronlisäys lasketaan eräpäivää seuraavasta päivästä maksupäivään sentin tarkkuudella.

7.3.3 Viivekorko

Viivekorko liittyy verottajan maksuun paneman veron suorituksen viivästymiseen.

Koron suuruus on sama kuin veronlisäyksenkin. Viitekorko lisättynä 7 prosentilla.

8 Erillisnäkökulmia

Verolainsäädäntö sisältää tässä käsiteltyjen lainosien lisäksi koko joukon muita säädöksi, kuten tulliverot, arpajaisvero, auto- ja ajoneuvovero, valmiste- ja jätevero. Nämä jäävät tämän kirjoitelman ulkopuolelle.

Seuraavassa käsitellään joitakin erityiskysymyksiä elinkeinonharjoittajan verotuksen ja vastuun näkökulmasta. Omistajayrittäjän näkökulman valintaa perustelen sillä, että elokuva-alan laajahkon koulutustarjonnan johdosta yhä useampi alalta valmistunut valitsee tai ajautuu elinkeinonharjoittajaksi.

Kirjanpito- ja osakeyhtiölain käsittelyä pidän välttämättömänä.

8.1 omistajayrittäjän erityiskysymyksiä

Yrittäjyyteen liittyy erityisiä riskejä ja vastuita. Osin nämä vastuut koskevat myös muita vastuuhenkilöitä kuin omistussuhteessa firmaan olevia. Yrittäjille on kysymys henkilökohtaisen tulonmuodostuksen ja varallisuuden hallinta merkittävä.

Veroihin suhtaudutaan joskus myös intohimoisesti. Joko nolloveroon tähdäten, mikä on sangen kallis harraste tai sillä rahaa tehden kuten säännöllisten verolakimuutosten jatkumo on verokonsulteille mahdollistanut.

Suosittelen suhteutumaan verotukseen sangen neutraalisti tosiasioihin perustuen. Jos itsekin epäilet toimenpiteen seurauksia, älä toimi ainakaan ennekuin olet keskustellut asiantuntijan kanssa.

Muista toisaalta, että verolakien labyrintti ei aukea maalaisjärjellä. Vertaisin sitä vanhaan ATK ohjelmaan, jossa pienikin muutos vaikuttaa odottamattomiin toimintoihin. ATK maailmassa uusi ohjelma on usein parempi kuin vanhan jatkuva korjaus.

Verotuksen suhteen pienyrityksillä on vähemmän käyttömahdollisuuksia veroasiantuntijoiden käyttöön, jo pelkästään välittömien kustannusten johdosta.

Tästä syystä suosittelen jo pelkästään tasa-arvon nimissä aktiivista verosuunnittelua myös pienyrityksille.

Verotuksen suhteen ongelmia syntyy, jos asioille pyritään antamaan tosiasioita vastaamaton muoto. Tätä kutsutaan veronkierroksi.

8.1.1 Henkilökohtainen tulo ja sopimukset oman yrityksen kanssa

8.1.1.1 vuokra

Yrittäjä voi vuokrata yritykselleen toimitilat normaalin menettelyn mukaisesti. Vuokra on saajalleen pääomatuloa. Vuokran määrä on vastattava käyvää vuokraa. Suositeltavaa on hankkia arvio huoneisto- tai kiinteistövälittäjältä.

Mikäli tiedetään toimitilan käyvä arvo, voidaan vuokra määrittää laskemalla sijoitukselle kohtuullinen tuotto. Tuotto saa olla korkeintaan 15 % suuruinen hankintamenolle laskettuna.

Verohallitus on antanut ohjeistuksen 4.1.2006). Ohjeen mukaan on käyvän vuokran lisäksi osakkeenomistajalta vuokratun tilan oltava vähintään yhden erillisen huoneen kokoinen.

Puhtaasti verokiertotarkoituksessa tehty järjestely ei tässäkään ole mahdollista. Omistamansa asunnon vuokraus yritykselleen ja sitten ottaminen luontaisetasunnoksi ei ole hyväksyttävä järjestely.

Saamastaan vuokratulosta (pääomatulo) saa vähentää niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvat menot (TVL54§).

8.1.1.2 lainat, saamiset ja vakuudet

Osakas voi lainata rahaa yhtiölleen ja periä siitä käyvän koron. Vastaavasti yhtiön puolesta antamastaan vakuudesta voi periä korvauksen, Lähtökohtana korvauksen suuruudelle on pankkien perimät korvaukset. Sen sijaan osakeyhtiön mahdollisuuksia lainata rahaa osakkaalle on rajoitettu.

Perinteinen rajoitus on osakeyhtiön vapaan oman pääoman rajoitus. Osakeyhtiö ei ole voinut lainata rahaa osakkailleen yli vapaan oman pääoman määrän.

Verotuksellisesti osakslainat ovat pääomatuloveron (28 %) alaisia osakkaille jotka yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistavat yli 10 % ao. osakeyhtiön osakkeista. Perheen jäseniksi katsotaan puoliso ja alaikäiset lapset (alle 17-vuotias ennen verovuoden alkua).

Osakslainasta on tehtävä lainapäätös, annettava vakuudet sekä laina on maksettava pois 5-vuoden kuluessa. Kun osakslaina maksetaan takaisin ao. aikarajan puitteissa, palautuu ao. pääomatulon vero osakkaalle. Tällöin on kuitenkin olennaista, että osakkaalla on ko. palautusvuonna pääomatuloja, joista vähennys on tehtävissä. Mikäli näin ei ole vahvistetaan vähennys pääomatulolajin tappioksi, joka vanhenee 10 vuoden kuluessa. Eli vähennys on tehtävissä ko. tapauksessa tulevan 10- vuoden pääomatuloista.

Verottaja on varsinkin vuoden 2005 alusta pyrkinyt tarkemmin "osingoille" osakslainoista perusteenaan se, että verottaja on katsonut, ettei lainaa ole maksettu tai ole tarkoitettu maksettavaksi takaisin.

Uusi ja vielä vailla ennakkopäätöksiä oleva tilanne on uuden osakeyhtiölain (1.9.2006) säännön, jonka mukaan yhtiön muussa kuin liiketoimintatarkoituksessa myöntämät lainat ovat lainvastaisia.

Tämä säädös saattoi kertaheitolla suuren määrän suomalaisia PK yrityksiä laittomaan tilaan. 30.8.2006 synti tilanne, jossa osakeyhtiön osakkailleen aiemmin laillisesti myöntämät lainat olivat seuraavana päivänä laittomia. Tilanne on edelleen avoin ja työllistää verojuristeja kohtuullisessa määrin.

8.1.1.3 ostaminen ja myyminen

Osakeyhtiössä yksityisötöt eivät ole mahdollisia. Omaisuuden siirtäminen omaan käyttöön edellyttää kauppaa, siirtoa palkkana tai osinkona. Tällaiset kaupat on tehtävä käypään markkina-arvoon. Virhehinnoittelu voi johtaa peiteltyyn osingonjakoon.

Käypäarvo on syytä tarkistaa. Esimerkiksi ajoneuvojen osalta on syytä pyytää kirjallinen tarjous autoliikkeestä. On lisäksi syytä tarkistaa käypä arvo vaikkapa Tuulilasi nimisen lehden vaihtoautolistalta.

Yhtiön osakkeiden kauppa tai lunastus yhtiölle on perustuttava oikeisiin arvoihin. Osakkeiden lunastaminen yhtiölle muodostaa aina riskin peitelystä osingonjaosta. Toimenpiteellä on oltava liiketaloudelliset perusteet. Osakkeiden vastikkeellinen luovutus ulkopuoliselle muodostaa lahjaveron alaisen saannon, mikäli käytetty vastike on enintään 3/4 käyvästä arvosta.

Ammatinharjoittaja, vastuunalainen yhtiömies kommandiittiyhtiössä ja yhtiömies avoimessa yhtiössä voivat tehdä yksityisottoja.

Ammatinharjoittajalla yksityisotto aiheuttaa myytäviksi tarkoitettujen aineiden tai tavaroiden osalta hankintamenon palautumisen ostohinnan mukaisena - ei myyntihinnan. Auton siirto yksityisnimiin on ammatinharjoittajankin tehtävä todennäköiseen luovutushintaan.

8.1.1.4 Palkka ja palkkavelka

Osakkaalle maksettu palkka yhtiölle tehdystä työstä on luonnollisesti yritykselle vähennyskelpoinen kulu.

Tällainen palkka voi olla velkana tilipäätöksessä. Tällainen palkkavelka on kuitenkin maksettava viimeistään seuraavan tilikauden aikana. Muussa tapauksessa on riski siihen, että palkkavelka palautetaan verotuksessa yhtiön ao. verovuoden verotettavaan tuloon. Maksukyvyttömyydestä johtuva palkan maksamattomuus antaa periaatteessa mahdollisuuden palkan maksuajankohdan siirtämiseen tilanteeseen, jossa yrityksen maksukyky mahdollistaa palkkavelan suorittamisen.

8.1.1.5 Osinko

Luonnollisen henkilön yksityiseltä osakeyhtiöltä saama osinko on verovapaata siihen määrään saakka joka vastaa 9 % yhtiön nettovarallisuudesta, kuitenkin

enintään 90.000 euroa. Osingon maksu on uuden osakeyhtiölain mukaan rajoitettu yhtiön maksukykyisyyteen.

Yhtiön maksukyky on selvitettävä osingonjakopäätöstä tehtäessä.

8.1.1.6 Sukupolvenvaihdos

Yrityksen sukupolvenvaihdokseen liittyy verohelpotuksia, kun kyseessä on lähisukulainen. Sukupolvenvaihdokseen liittyvä ohjeen on verohallitus antanut 24.6.2004.

Jotta huojennussäännöksiä sovellettaisiin, on sukupolvenvaihdoksen yhteydessä luovutettava vähintään 10 % osakkeista per saanto. Lisäksi edellytetään että luovuttaja on omistanut osakkeet vähintään 10 vuoden ajan.

Sukupolvenvaihdokseen liittyy varainsiirtoverotus, jota menettely ei poista. Myös vahvistettujen tappioiden vähennysoikeus menetetään, mikäli yli 50 % osakkeista vaihtaa omistajaa. Tähän on mahdollista hakea poikkeuslupaa

8.1.2 Huolellisuutta vaativia tilanteita

Omistajayrittäjä tai vastuuhenkilö kohtaa tilanteita ja mahdollisuuksia tehdä järjestelyjä, joihin sisältyy veroriskiä tai jotka voidaan katsoa tehdyn veronkiertotarkoituksessa.

.

8.1.2.1 Laina omalta yritykseltä

Lainanotto omalta yritykseltä on käsitelty edellä kohdassa sopimukset oman yrityksen kanssa.

Väärin perustein myönnettyjen (otettujen) lainojen suhteen ovat veroriskit olemassa:

- lainaa voidaan pitää saajansa palkkana. Näin erityisesti mikäli kyseessä on tilikauden aikainen lyhyt lainaus.
- kyseessä voi olla peitelty osingonjako, mikäli asialliset ilmoitukset ovat tekemättä tai lainan takaisinmaksu ei toteudu sopimuksen mukaisesti. Osakaslaina tulee maksaa pois viiden vuoden kuluessa.

- lainan kokonaismäärästä voi syntyä osatulkintoja.

Mikäli on katsottavissa, ettei lainaa ole tarkoitukseen ollut maksaa takaisin, katsotaan laina todennäköisesti peiteltyksi osingonjaoksi.

8.1.2.2 Omien osakkeiden hankkiminen

Omien osakkeiden hankkiminen saattaa olla käyttökelpoinen tapa yrityksen omistuksen uudelleen järjestelyyn. Menettelyyn liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä ja siksi omien osakkeiden hankkimista harkittaessa on syytä kääntyä asiantuntijan puoleen.

Osakkeiden hankinta saattaa muodostaa luovutusvoiton verotuksen sijaan peiteltyyn osingonjaon tilanteen (VML§1).

Peiteltyyn osingonjaon tilannehan tulee vastaan, kun kyseessä on toimi, joka suoritetaan maksettavan veron välttämiseksi, ilman liiketaloudellisia perusteita.

Omien osakkeiden hankinnassa on periaatteessa kyse samanlaisesta kaupasta kuin jos luopuja möisi osakkeensa jollekin muulle taholle kuin yhtiölle. Tällöin 10 vuoden omistussääntö ja sen tuoma luovutusvoiton veronhuojennus tulee sovellettavaksi.

Riski omien osakkeiden hankinnassa on ainakin seuraavissa tilanteissa:

- hankinta ei muuta osakkaiden omistussuhteita,
- hankitaan ainoastaan enemmistöosakkaan osakkeet,
- osingonjakoa ei ole toteutettu aiempina vuosina
- osakepääoman korotus ja osakkeiden lunastus tapahtuvat peräkkäisinä vuosina
- kauppahinta kuitataan osakkaan velkaa vastaan

8.1.2.3 Peitelty osingonjako

Peitellyllä osingonjaolla tarkoitetaan, pelkistetysti todettuna, tilannetta jossa osakas saa rahanarvoista etuutta asemansa perusteella tavallista olennaisesti edullisemmin.

Peitellyn osingonjaon tulkinta voi tulla mahdolliseksi useissa eri tilanteissa. Ainakin seuraavissa tilanteissa kannattaa miettiä onko kyse aidosta toimesta vai veronkiertotarkoituksesta:

- kohtuullista suurempi palkka tai palkka jota vastaan ei ole työsuoritusta lainkaan
- yhtiön varallisuuden siirtäminen osakkaalle alihintaan
- vailla liiketaloudellisia perusteita tehdyt kaupat lähipiiriin kuuluvan toisen yhtiön kanssa
- osakaslainan otto ja sen jättäminen maksamatta takaisin säädetyssä ja velkakirjaan kirjatussa ajassa.

Peitellyn osingonjaon verotus toteutuu seuraavasti:

- yhtiön verotukseen kyseinen vähennyskelvoton erä palautetaan yhtiön verotettavaan tuloon.
- peitellyn osingon saajan osalla lisätään saatu etu hänen ansiotulokseen.
- peitellyn osingon arvoksi katsotaan käyvän arvon ja käytetyn hinnan erotus

8.1.2.4 Uusi osakeyhtiölaki ja osingonjako

Yhtiö voi jakaa osinkoa sen jakokelpoisen oman pääoman rajoissa. Pienissä yrityksissä tämä tarkoittaa käytännössä sen aiempien tilikausien ja jo maksettujen osinkojen erotusta.

Uuden osakeyhtiölain merkittävä muutos aiempaan on maksukykyisyyden vaatimus osinkoa maksavan yrityksen osalla. Tämä merkitsee, että osingonjakopäätöstä tehdessään on yhtiön hallituksen oltava tietoinen yrityksen maksukykyisyydestä esimerkiksi rahoituslaskelman kautta.

Edellisten tilikausien tuloksesta on osingonjaosta päättäminen mahdollista muulloinkin kuin varsinaisen yhtiökokouksen päätöksen perusteella.

Mikäli osingonjako tehdään yhtiön kulumassa olevan tilikauden tuloksesta ja siten päätetään kesken tilikauden, edellyttää tämä tilintarkastetun välitilinpäätöksen tekemistä sekä ylimääräisen yhtiökokouksen päätöstä.

Osingonjaon edellytykset ovat:

- osingonjako ei saa olla suurempi kuin yhtiön vapaan oman pääoman määrä
- varoja ei saa jakaa jos pitäisi tietää, että se johtaa maksukyvyttömyyteen
- osingonjaon perusteena on viimeksi vahvistettu tilintarkastettu tilinpäätös
- konsernitilanteessa on emoyhtiön laadittava konsernitilinpäätös

8.2 Kirjanpito ja verotus

Kirjanpito muodostaa perustan yritysverotusmenettelylle. Hyvän kirjanpitotavan kautta lasketaan verotuksen perusteena oleva yritystulo ja tilitettävä arvonlisävero.

Epäluotettava tai pitämätön kirjanpito ei tätä lähtökohtaa ja edellytystä luonnollisesti täytä. Tällainen kirjanpitolain rikkomus liittyy melko usein myös joko veronkiertoon tai tavoitteeseen välttää lakisääteisen veron maksu.

Kirjanpidon säännökset ovat pääosiltaan johdonmukaisia verolainsäädännön kanssa. On tosin koko joukko seikkoja, joiden osalta verotus ei ole yhdenmukainen kirjanpidon vähennyskelpoisten erien osalla.

Näin erityisesti jaksotusten ja vähennysoikeuden piiriin kuuluvien erien osalla. Yleisimmin esiintyvä ero on edustuskulujen vähennysoikeusrajoitus. Muita poikkeavuuksia sisältyy muun muassa poistosäännöksiin ja arvottomien erien alas kirjauksiin.

Kirjanpitolaki ja asetus eivät ole erityisen pitkiä. Niiden sisältö ei kuitenkaan välttämättä aukea ao. lakiteksteistä asiaan perehtymättömälle. Pysin tässä tiivistämään olennaisen joka kaikkien tulee tietää.

Pakollisuus

Kirjanpito on pakollista kaikissa elinkeinonharjoitusmuodoissa.

Myös yksityishenkilön, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa, on pystyttävä osoittamaan tulot ja kulut ao. toiminnasta.

Vastuu

Kirjanpidosta ja sen järjestämisestä vastaa hallitus, toimitusjohtaja, toiminnanjohtaja tai vastaava. Yksityinen elinkeinonharjoittaja vastaa kirjanpidostaan luonnollisesti yksin. Tämä velvollisuus ja yleisvastuu kirjanpidosta tai verotuksesta ei ole siirrettävissä kirjanpitäjälle tai tilitoimistolle. Kirjanpidon hoito voidaan tosin sopimuksin antaa alan ammattilaisten hoidettavaksi, jolloin järjestämistä vastuusta voidaan katsoa huolehditun. Vastuuhenkilöiden muodollinen vastuu ei kuitenkaan ole siirrettävissä.

Kirjanpitolautakunta on katsonut, että toimitusjohtajan juoksevan hallinnon hoitamiseen kuuluu kirjanpidon valvominen, vaikka kirjanpito olisi uskottu kirjanpito toimiston tai muun yhtiön ulkopuolisen tahon hoidettavaksi.

Oikeellisuus

Kirjanpito on pidettävä säännöllisesti ja sen on annettava oikeat ja riittävät tiedot kirjanpito velvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Arkikielellä sanottuna tämä merkitsee että kirjanpidon ja tositteiden on vastattava todellisuutta ja asioiden todellista tilaa.

Erillään pito tehtävä

Kirjanpito ei saa sisältää muiden yksiköiden tai yksityisiä kuluja

Täydellisyys ja luotettavuus

Tilikauden kirjanpidon on käsitettävä ao. tilikauden kaikki tulot ja kulut.

Tosite (lasku tai kuitti) muodostaa perustan kirjanpidolle ja sen luotettavuudelle. Tositteen on sisällettävä päiväys, saajan sekä vastaanottajan tiedot, luovutettu tuote tai palvelu, sekä rahallinen arvo.

Arvonlisäverolaki edellyttää em. lisäksi arvonlisävero-osuuden erittelyä ja toimitusajankohdan mainintaa laskulla.

Säilyttäminen

Kirjanpitoaineiston säilytysvelvollisuus on tositteiden osalta kuusi vuotta ja tilinpäätösasiakirjojen sekä päivä- ja pääkirjojen osalta kymmenen vuotta.

Kirjanpitosäädöstö sisältää kasvavan määrän (IFRS) määräyksiä ja ohjeita jotka talousnormiston vallitsevan käytännön mukaisesti vaihtelevat, ainakin joiltain osin, vuosittain.

Näistä sopimuksenvaraisista menettelyistä lukijan ei ehkä tarvitse olla perillä. Niiden olemassaolosta samoin kuin henkilökohtaisesta vastuusta on kuitenkin syytä olla tietoinen.

Suosittelen jokaiselle elinkeinon harjoittajalle minimitasona, että käyt ainakin tilinpäätöksen läpi kirjanpitäjäsi kanssa ennen kuin vahvistat sen allekirjoituksellasi. Ja suositeltavaa olisi "perehtyneisyyden osoittaminen" parilla kysymyksellä. esimerkiksi kysymyksen "tekisitkö itse näin" esittäminen, saattaa antaa mahdollisuuden tarkistaa, onko tilinpäätöksen tekijä tullut miettineeksi työnsä tulosta sen allekirjoittajan, ei vain verottajan tai muotomääräisten tasekirjan lauseiden, näkökulmasta.

Kirjanpito ja elokuvatuotanto

Elokuvatuotantoyhtiöissä on muutamia erityispiirteitä kirjanpidon osalla. Näitä seikkoja ei alaan perehtymätön osaa nähdä eikä alalla toimijat tule useinkaan erityiskysymyksiksi nähneeksi.

Elokuvan teko, erityisesti sen kuvausvaiheessa, edellyttää mitä moninaisimpien hankintojen sekä järjestelyiden tekemistä.

Tämä seikka edellyttää kirjanpitäjältä ymmärrystä ohi kirjanpitoasetuksen tuloslaskelmakaava jäsenyyksen. Mikäli näin ei ole, ei kirjanpito vastaa asioiden todellista luonnetta. Esimerkiksi 500 rikkoutunutta polttimoa ei tarkoita, että koko suku olisi saanut kotinsa valaistuksi. Rekvisiitta vaatii veronsa.

Elokuvayhtiöiden tulos ja kannattavuus ovat myös suhteellisen vaikeasti laskettavissa ja todettavissa.

Elokuvatoiminta on projektiluonteista ja siksi tuloksen määrittäminen edellyttää luotettavaa projektilaskentaa. Tämän vuoksi projektien aikataulut, tukisopimukset ja valmistumisajankohdat ovat ensiarvoisen tärkeitä kertoa myös kirjanpitäjälle eikä ainoastaan karonkkaan osallistuville kutsuvieraille.

Tässä kohden on kiitettävä elokuvasäätiön tuotanto-ohjeistukseen sisältyvää mainintaa tuottajan vastuusta. Ohjeeseen sisältyy velvollisuus antaa tukisopimus kirjanpitäjän ja tilintarkastajan tiedoksi.

Elokuva-alan yritysten tulokset vaihtelevat vuosittain rajustikin. Tuotantojen valmistuminen ja siten tuloutuminen ei noudata tilikausirajoja. Tämä seikka on käytännössä hämmentänyt mm. pankinjohtajia ja verosihteereitä.

Mielenkiintoista on ollut kertoa verosihteereille, että verolaissa mainitaan elokuva-ala eräässä kohden "nimeltä", sekä purkaa pankinjohtajalle tosiasiaa, että yhtiö pyörittää todellisuudessa muutaman miljoonan projektia, vaikkakaan tilinpäätöksestä tähän johtopäätökseen ei voi tulla. Tätä perustelua ei juuri auta tilanne, jossa pankin yritystutkimusosasto kertoo, ettei liikevaihto riitä yrityksen palkkojen maksamiseen.

Myönnön etten Itsekään usein ymmärrä elokuvayhtiöiden talouden tosiasiallista tilaa tai kannattavuutta virallisten tilinpäätöstietojen perusteella. Jos haluan arvioida yhtiön taloudellista asemaa ja toiminnan kannattavuutta, teen varjolaskelman tai tarkastelun yli tilikauden arvioiden valmistuvien projektien riskejä. Tällöin on kirjanpidon ulkopuolisella tiedolla, kuten tuotantobudjeteilla merkittävän rooli ymmärryksen lisääjänä.

Olisiko aika uudelle tai monimuotoisemmalle kirjanpitolautakunnan ohjeistukselle?

Joskin vastaava kysymysasettelu esiintyy monella muullakin projektitoimintaan perustuvalla toimialalla.

9 Liitteet

9.1 Lahjavero

Perintö- ja lahjaveron määrä I veroluokassa (2008)

	vero alarajalla	vero% ylimenevältä osalta
3400 17000	100	10
17000 50000	1400	13
50000 -	5690	16

Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat mm. lapset ja puoliso, toiseen veroluokkaan mm. sisarukset ja näiden jälkeläiset ja kolmanteen luokkaan muut.

Toisessa veroluokassa on perintövero kaksinkertainen ja kolmannessa veroluokassa kolminkertainen.

Perintö- ja lahjaverotuksen rajoihin on tulossa rajojen tarkistuksia, jotka tulevat voimaan vuoden 2008 aikana.

9.2 Tuloveroasteikko

Vuoden 2008 tuloveroasteikko

Vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti.

Verotettava ansiotulo osasta euroa	Vero alarajan kohdalla euroa	Vero alarajan ylittävistä tulon %
12.600 - 20.800	8	8,5
20.800 - 34.000	705	19,0
34.000 - 62.000	3.213	23,5
62.000 -	9.793	31,5

9.3 Henkilösivukulut

TYEL-MAKSUT

Tel ja Tael yhdistyvät 2007 alusta.

Vuoden 2008 alusta

TYEL	Työeläke 18- 68 -vuotiaat. Ansio vähimmäisraja 46,08 €/kk Sopimusasiakkaat (palkat väh. 6.600 €/vuosi)		
	Palkat alle 1,542 M€	21,44 %	21,4% (<1.594.500)
	Palkat väh. 1,542 M€	22,04 %	21,4-22,4%
	Tilapäistyöntantajat (palkat alle 6.600 €/vuosi)	22,04 %	
	josta työntekijän osuus	4,3 %	4,1%
	ja yli 53 vuotiaan osalta	5,4 %	5,2%
YEL	Yrityksessä työskentelevä 18-68 v. yrittäjä tai palkaton perheenjäsen. Omistus yli 50%.		
	alle 53 -vuotiaat	20,8 %	20,6%
	yli 53 -vuotiaat	21,9 %	21,7%
	- alaraja	5.850,92 €/v	
	- yläraja	97.605,09 €/v	
	YEL työtulo osa-aikaeläkkeen saamiseksi 11.316,54€/v.		12.373,1€/v
	Maksuissa joustomahdollisuus +/- 10-20%		

Aloittavilla yrittäjillä alennus 48 kk ajan 25%.

MUUT SOSIAALITURVAMAKSUT

Työttömyysvakuutusmaksu	0,75 %	0,70%
(palkkasummasta alle 840.940 €)		
	2,95 %	
(palkkasumman 840.940 € ylittävältä osalta)		
josta työntekijän osuus	0,58 %	0,34%
Osaomistaja (10%)	0,75 %	0,70%
josta osaomistajan oma maksu	0,21 %	0,12%
Tapaturmavakuutusmaksu keskimäärin	1,1 %	1,1%
vaihteluväli työn laadun mukaan	0,4 – 4,8 %	0,3-7,5%
Ryhmähenkivakuutusmaksu keskimäärin	0,082 %	0,075%

9.4 Luontaisetujen verotusarvot

Verohallituksen vuoden 2007 luontoisetupäätös 24.11.2006

Verohallitus on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 64 §:n ja 76 §:n, sellaisena kuin se on laissa (1549/95), nojalla määrännyt:

1 §

Kotimaassa ja ulkomailla työnantajalta saadut luontoisedut on arvioitava seuraavien perusteiden mukaan:

Asuntoetu ja sähkön käyttöoikeus

2 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvot ovat keskuslämmitysasunnoissa seuraavat:

a) Pääkaupunkiseutu, (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) edun arvo

Asunto valmistunut:

	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1961	130,00 € + 8,00 € neliömetriltä
vuosina 1961-1983	120,00 € + 6,45 € neliömetriltä
vuonna 1984 tai myöhemmin	130,00 € + 7,06 € neliömetriltä

b) Muu Suomi, edun arvo

Asunto valmistunut:

	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1984	80,00 € + 4,90 € neliömetriltä
vuosina 1984-1991	86,00 € + 5,58 € neliömetriltä
vuonna 1992 tai myöhemmin	87,00 € + 6,57 € neliömetriltä

Laissa aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta (1190/93) tarkoitettujen asuntojen luontoisetuarvo on 1 momentista poiketen enintään asunnosta perittävän vuokran määrä.

Tuloverolain (1549/95) 76 §:n 5 kohdassa tarkoitetun ulkomailla saadun asuntoedun arvo on asunnon käypä vuokra, kuitenkin enintään 50 prosenttia 1 momentin mukaisesta pääkaupunkiseudulla sijaitsevan vuonna 1984 tai myöhemmin valmistuneen asunnon luontoisetuarvosta.

Jos matkatoimiston tai matkanjärjestäjän palveluksessa oleva palkansaaja, joka on työsopimuksen mukaan siirtovelvollinen, joutuu ulkomaantyöskentelyn aikana työnantajan määräyksestä vaihtamaan työskentelypaikkakuntaa ja asuntoa kalenterivuoden aikana, asuntoedun arvo lasketaan 25 m²:n mukaan.

3 §

Asunnon valmistumisvuotena pidetään rakennuksen valmistumisvuotta. Jos rakennus on kokonaisuudessaan peruskorjattu, valmistumisvuotena pidetään rakennuksen korjausvuotta.

4 §

Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista keskuslämmitysasunnossa, 2 §:ssä tarkoitettua edun arvoa vähennetään 1,17 € neliömetriltä kuukaudessa.

5 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvo uunilämmitysasunnossa on 3,31 € neliömetriltä kuukaudessa. Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista, edun arvo on 2,26 € neliömetriltä kuukaudessa.

6 §

Asuntoetuun liittyvän rajoittamattoman sähkökäyttöoikeuden arvo on 0,51 € neliömetriltä kuukaudessa. Edun arvo ei sisällä asunnon lämmitystä sähköllä.

Sähkölämmitteinen asunto rinnastetaan asuntoedun arvoa määrättäessä keskuslämmitysasuntoon.

7 §

Asuntoedun raha-arvo yhteishuoneessa lämpöineen ja valoineen on keskuslämmityshuoneessa 94,00 € kuukaudessa. Uunilämmityshuoneessa edun raha-arvo on 34,00 € kuukaudessa.

8 §

Asuntoedun raha-arvoa laskettaessa luetaan asunnon pinta-alaan varsinaiset asuinhuoneet ja palkansaajan tai hänen perheensä asumiseen liittyvät rakennustilat kuten sauna, uima-allas ja askartelutilat. Autotallia ei lueta asunnon pinta-alaan.

Ennen vuotta 1961 valmistuneessa asunnossa luetaan asunnon pinta-alaan asuntoedun raha-arvoa laskettaessa 150 neliometriä ylittävältä osalta puolet 1 momentissa tarkoitetuista tiloista.

9 §

Jos asuntojen vuokratason on todettu kunnassa olevan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja alhaisemman, voidaan näitä arvoja yleisesti kunnassa alentaa, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Vastaavasti voidaan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja tai niiden tämän pykälän 1 momentin mukaisesti muutettuja arvoja alentaa asunnon kunnassa olevan sijaintipaikan perusteella, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Autotallietu

10 §

Lämmitetyn autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 59,00 € ja muun Suomen alueella 38,00 € kuukaudessa. Kylmän autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 38,00 € ja muun Suomen alueella 30,00 € kuukaudessa.

Ravintoetu

11 §

Ravintoedun arvo on 5,00 € ateriala kohden, jos edun hankkimisesta työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrä on vähintään 5,00 € ja enintään 8,40 €. Jos tämä määrä alittaa 5,00 € tai ylittää 8,40 €, edun arvona pidetään välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrää.

12 §

Välittömiä kustannuksia ovat aterian valmistuksessa käytetyt raaka-aineet sekä aterian valmistus- ja tarjoilupalkat sosiaalikulunnuksineen. Jos työnantaja on sopinut ruokailupaikan kanssa työpaikkaruokailun järjestämisestä (sopimusruokailu), välittöminä kustannuksina pidetään työnantajan ateriala ruokailupaikalle suorittamaa määrää.

Välittöminä kustannuksina ei pidetä aterian kuljettamisesta ruokailupaikalle aiheutuneita kustannuksia.

Palkansaajan työnantajalle aterista suorittamaa korvausta ei oteta huomioon välittömien kustannusten määrää laskettaessa, vaan se vähennetään ravintoedun raha-arvosta.

13 §

Sairaalan, koulun, päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan kuuluvan laitospöytäruokailun yhteydessä saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 3,75 € aterialta kohden. Koulun, päiväkodin tai vastaavan laitoksen henkilökunnan oppilaiden tai hoidettavien ruokailun valvonnan yhteydessä saaman ravintoedun arvo on 3,00 € aterialta kohden.

Hotelli- ja ravintola-alan henkilökunnan ja lentohenkilöstön lennon aikana saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 4,25 € aterialta kohden.

14 §

Enintään 8,40 € nimellisarvoisen, muun kuin sopimusruokailuun liittyvän ruokailulipukkeen muodossa tai muuta vastaavaa maksutapaa käyttäen järjestetyn edun arvo on 75 % ruokailulipukkeen nimellisarvosta, kuitenkin vähintään 5,00 €. Nimellisarvoltaan yli 8,40 euron ruokailulipuke arvostetaan nimellisarvoonsa.

Ruokailulipukkeen arvostaminen 1 momentin mukaisesti 75 prosenttiin nimellisarvostaan edellyttää, että sitä voidaan käyttää ainoastaan ateriointiin eikä sitä vastaan saa rahaa, elintarvikkeita tai muita hyödykkeitä. Muussa tapauksessa lipuke arvostetaan nimellisarvoonsa. Palkansaajalle voidaan antaa edellä mainitulla tavalla arvostettuna vain yksi lipuke sellaista tosiasiallista kotimaan työssäolopäivää kohden, jona työpaikkaruokailua vastaavaa aterialta ei ole työnantajan toimesta muulla tavoin järjestetty.

Täysihoidetu

15 §

Asunnon, ravinnon, valon ja lämmön sisältävän edun arvo on 380,00 € kuukaudessa yhdessä huoneessa sekä 365,00 € kuukaudessa yhteishuoneessa.

16 §

Merimiespalveluksessa olevan henkilön merimiehenä saaman luontoisedun raha-arvo on 10,00 € päivää kohden tai enintään 225,00 € kuukaudessa.

Autoetu

17 §

Jos palkansaaja tai hänen perheensä käyttää yksityisajoihin työnantajan henkilö- tai pakettiautoa, verovelvollisen saama etu katsotaan autoeduksi. Autoedun arvo vahvistetaan auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella eri ikäryhmissä seuraavasti:

A. Ikäryhmä A (vuosina 2005 - 2007 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 255,00 eurolla tai 17 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 90,00 eurolla tai 6 sentillä kilometriltä.

B. Ikäryhmä B (vuosina 1992 - 2004 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 270,00 eurolla tai 18 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 100,00 eurolla tai 7 sentillä kilometriltä.

C. Ikäryhmä C (ennen vuotta 1992 käyttöönotetut autot)

Kuukausikohtainen arvo

	euro/kk	perusarvo euro/kk	+kilometrikohtainen arvo euro/km
- vapaa autoetu	714,00	249,00	0,31
- auton käyttöetu	444,00	249,00	0,13

Kilometrikohtaisen arvon käyttäminen edellyttää ajopäiväkirjaa tai muuta luotettavaa selvitystä autolla ajetuista kilometrimääristä. Verotusta toimitettaessa autoedun arvoa voidaan korottaa, jos on ilmeistä, että autolla vuoden aikana ajettujen yksityisajojen määrä ylittää 18.000 kilometriä.

Jos työntekijän luontoisetuauto hänen työnsä vuoksi vaihtuu kuukauden aikana useita kertoja, perusarvo lasketaan sen auton mukaan, joka hänellä on ollut käytössään suurimman osan kuukaudesta.

Ulkomailla saatu autoetu kuuluu ikäryhmään C.

18 §

Ikäryhmissä A ja B perusarvolla tarkoitetaan auton uushankintahinnasta laskettua prosenttiosuutta. Uushankintahinnalla tarkoitetaan automallin maahantuojaan tai sen puuttuessa tukkukaupan ilmoittamaa auton käyttöönottokuukauden alussa voimassa ollutta automallin yleistä suositushintaa vähennettynä 3.400,00 eurolla. Tästä hinnasta lasketaan 17 §:ssä mainittu prosentti. Saatu arvo pyöristetään lähinnä alempaan 10 euroon.

19 §

Jos luontoisetuautolla ajettujen työajojen määrä on kalenterivuoden aikana yli 30.000 kilometriä, tai työntekijä joutuu vaihtamaan luontoisetuautoa 17 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, edun perusarvo on 80 prosenttia edellä 17 ja 18 §:ssä tarkoitettua perusarvosta.

20 §

Ikäryhmissä A ja B autoon hankitut lisävarusteet autopuhelinta ja tavanomaisia talvipyöriä lukuun ottamatta otetaan huomioon autoedun arvoa määrättäessä. Autopuhelimen arvona käytetään matkapuhelinedun arvoa.

Lisävarusteiden arvo lisätään auton uushankintahintaan siltä osin kuin niiden arvo ylittää 850,00 €. Jos työnantajan lisävarusteista saama alennus ylittää tavanomaisen käteis- tms. alennuksen, lisävarusteiden arvona käytetään niiden yleistä suositushintaa.

21 §

Vapaa autoetu on kysymyksessä, kun työnantaja suorittaa autosta johtuvat kustannukset. Auton käyttöetu on kysymyksessä, kun palkansaaja suorittaa itse ainakin auton polttoainekulut.

Palkansaajan auton kustannuksista työnantajalle suorittama korvaus vähennetään vapaan autoedun tai auton käyttöedun raha-arvosta.

22 §

Autoetua vahvistettaessa luetaan yksityisajoihin myös auton käyttäminen asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

23 §

Autoedun raha-arvoa on korotettava 390,00 eurolla kuukaudessa tai 26 sentillä kilometriä kohden, jos auton kuljettamisesta huolehtii työnantajan palkkaama kuljettaja.

24 §

Edellä 17 §:ssä tarkoitetusta ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna päivittäin ajettu kilometrimäärä.

Autolla ajetuista työajoista on ajopäiväkirjaan merkittävä päivittäin seuraavat tiedot:

- ajon alkamis- ja päättymisajankohta,
- ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti,
- matkamittarin lukema ajon alkaessa ja päättyessä,
- matkan pituus,
- ajon tarkoitus ja
- auton käyttäjä.

Puhelinetu

25 §

Työnantajan palkansaajan kotiin kustantamasta puhelimesta muodostuvan puhelinedun raha-arvo on 20,00 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista aiheutuneet kustannukset.

Työnantajan palkansaajalle kustantaman matkapuhelimen luontoisetuarvo on 20,00 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista, tekstiviesteistä ja multimediateksteistä aiheutuneet kustannukset.

Käyvän arvon soveltaminen

26 §

Sellaisen edun raha-arvona, jonka käypä hinta ilmeisesti on tämän päätöksen mukaista raha-arvoa alhaisempi tai jota edellä ei ole mainittu, on pidettävä sen käypää arvoa.

Voimaantulo

27 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007 ja sitä sovelletaan toimitettaessa ennakonpidätystä vuonna 2007 ja vuodelta 2007 toimitettavassa verotuksessa.

Verohallituksen luontoisetupäätös vuodelle 2008

Säädöksen numero 1214/2007

Annettu Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2007

Verohallitus on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 64 §:n ja 76 §:n sellaisena kuin se on laissa 1549/1995, nojalla määrännyt:

1 §

Kotimaassa ja ulkomailla työnantajalta saadut luontoisedut on arvioitava seuraavien perusteiden mukaan:

Asuntoetu ja sähkön käyttöoikeus

2 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvot ovat keskuslämmitysasunnoissa seuraavat:

a) Pääkaupunkiseutu, (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1961	131,00 € + 8,20 € neliömetriltä
vuosina 1961-1983	121,00 € + 6,60 € neliömetriltä
vuonna 1984 tai myöhemmin	131,00 € + 7,20 € neliömetriltä

b) Muu Suomi, edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1984	86,00 € + 4,90 € neliömetriltä
vuosina 1984 - 1991	88,00 € + 5,70 € neliömetriltä
vuonna 1992 tai myöhemmin	90,00 € + 6,70 € neliömetriltä

Laissa aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta (1190/93) tarkoitettujen asuntojen luontoisetuarvo on 1 momentista poiketen enintään asunnosta perittävän vuokran määrä.

Tuloverolain (1549/95) 76 §:n 5 kohdassa tarkoitetun ulkomailla saadun asuntoedun arvo on asunnon käypä vuokra, kuitenkin enintään 50 prosenttia 1 momentin mukaisesta pääkaupunkiseudulla sijaitsevan vuonna 1984 tai myöhemmin valmistuneen asunnon luontoisetuarvosta.

Jos matkatoimiston tai matkanjärjestäjän palveluksessa oleva palkansaaja, joka on

työsopimuksen mukaan siirtovelvollinen, joutuu ulkomaantyöskentelyn aikana työnantajan määräyksestä vaihtamaan työskentelypaikkakuntaa ja asuntoa kalenterivuoden aikana, asuntoedun arvo lasketaan 25 m²:n mukaan.

3 §

Asunnon valmistumisvuotena pidetään rakennuksen valmistumisvuotta. Jos rakennus on kokonaisuudessaan peruskorjattu, valmistumisvuotena pidetään rakennuksen korjausvuotta.

4 §

Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista keskuslämmitysasunnossa, 2 §:ssä tarkoitettua edun arvoa vähennetään 1,22 € neliömetriltä kuukaudessa.

5 §

Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvo uunilämmitysasunnossa on 3,39 € neliömetriltä kuukaudessa. Jos palkansaaja vastaa itse lämmityskustannuksista, edun arvo on 2,31 € neliömetriltä kuukaudessa.

6 §

Asuntoetuun liittyvän rajoittamattoman sähkökäyttöoikeuden arvo on 0,53 € neliömetriltä kuukaudessa. Edun arvo ei sisällä asunnon lämmitystä sähköllä.

Sähkölämmitteinen asunto rinnastetaan asuntoedun arvoa määrättäessä keskuslämmitysasuntoon.

7 §

Asuntoedun raha-arvo yhteishuoneessa lämpöineen ja valoineen on keskuslämmityshuoneessa 97,00 € kuukaudessa. Uunilämmityshuoneessa edun raha-arvo on 35,00 € kuukaudessa.

8 §

Asuntoedun raha-arvoa laskettaessa luetaan asunnon pinta-alaan varsinaiset asuinhuoneet ja palkansaajan tai hänen perheensä asumiseen liittyvät rakennustilat kuten sauna, uimaallas ja askartelutilat. Autotallia ei lueta asunnon pinta-alaan.

Ennen vuotta 1961 valmistuneessa asunnossa luetaan asunnon pinta-alaan asuntoedun raha-arvoa laskettaessa 150 neliometriä ylittävältä osalta puolet 1 momentissa tarkoitetuista tiloista.

9 §

Jos asuntojen vuokratason on todettu kunnassa olevan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja alhaisemman, voidaan näitä arvoja yleisesti kunnassa alentaa, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Vastaavasti voidaan edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asuntoedun arvoja tai niiden tämän pykälän 1 momentin mukaisesti muutettuja arvoja alentaa asunnon kunnassa olevan sijaintipaikan perusteella, kuitenkin enintään 20 prosentilla.

Autotallietu

10 §

Lämmitetyn autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 60,00 € ja muun Suomen alueella 39,00 € kuukaudessa. Kylmän autotallin tai hallipaikan raha-arvo on pääkaupunkiseudulla 39,00 € ja muun Suomen alueella 31,00 € kuukaudessa.

Ravintoetu

11 §

Ravintoedun arvo on 5,20 € ateriaa kohden, jos edun hankkimisesta työnantajalle aiheutuneiden välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrä on vähintään 5,20 € ja enintään 8,70 €. Jos tämä määrä alittaa 5,20 € tai ylittää 8,70 €, edun arvona pidetään välittömien kustannusten ja näiden kustannusten arvonlisäveron määrää.

12 §

Välittömiä kustannuksia ovat aterian valmistuksessa käytetyt raaka-aineet sekä aterian valmistus- ja tarjoilupalkat sosiaalikulunnaisiin. Jos työnantaja on sopinut ruokailupaikan kanssa työpaikkaruokailun järjestämisestä (sopimusruokailu), välittöminä kustannuksina pidetään työnantajan aterialta ruokailupaikalle suorittamaa määrää.

Välittöminä kustannuksina ei pidetä aterian kuljettamisesta ruokailupaikalle aiheutuneita kustannuksia.

Palkansaajan työnantajalle aterialta suorittamaa korvausta ei oteta huomioon välittömien kustannusten määrää laskettaessa, vaan se vähennetään ravintoedun raha-arvosta.

13 §

Sairaalan, koulun, päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan kuuluvan laitosuokailun yhteydessä saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 3,90 € ateriaa kohden. Koulun, päiväkodin tai vastaavan laitoksen henkilökunnan oppilaiden tai hoidettavien ruokailun valvonnan yhteydessä saaman ravintoedun arvo on 3,12 € ateriaa kohden.

Hotelli- ja ravintola-alan henkilökunnan ja lentohenkilöstön lennon aikana saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 4,42 € ateriaa kohden

14 §

Enintään 8,70 euron nimellisarvoisen, muun kuin sopimusruokailuun liittyvän ruokailulipukkeen muodossa tai muuta vastaavaa maksutapaa käyttäen järjestetyn edun arvo on 75 % ruokailulipukkeen nimellisarvosta, kuitenkin vähintään 5,20 €. Nimellisarvoltaan yli 8,70 euron ruokailulipuke arvostetaan nimellisarvoonsa.

Ruokailulipukkeen arvostaminen 1 momentin mukaisesti 75 prosenttiin nimellisarvoistaan edellyttää, että sitä voidaan käyttää ainoastaan ateriointiin eikä sitä vastaan saa rahaa, elintarvikkeita tai muita hyödykkeitä. Muussa tapauksessa lipuke arvostetaan nimellisarvoonsa. Palkansaajalle voidaan antaa edellä mainitulla tavalla arvostettuna vain yksi lipuke sellaista tosiasiallista kotimaan työssäolopäivää kohden, jona työpaikkaruokailu

vastaavaa ateriaa ei ole työnantajan toimesta muulla tavoin järjestetty.

Täysihoitoetu

15 §

Asunnon, ravinnon, valon ja lämmön sisältävän edun arvo on 395,00 € kuukaudessa yhdessä huoneessa sekä 380,00 € kuukaudessa yhteishuoneessa.

16 §

Merimiespalveluksessa olevan henkilön merimiehenä saaman luontoisedun raha-arvo on 10,40 € päivää kohden tai enintään 234,00 € kuukaudessa.

Autoetu

17 §

Jos palkansaaja tai hänen perheensä käyttää yksityisajoihin työnantajan henkilö- tai pakettiautoa, verovelvollisen saama etu katsotaan autoeduksi. Autoedun arvo vahvistetaan auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella eri ikäryhmissä seuraavasti:

a) Ikäryhmä A (vuosina 2006 - 2008 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 270 eurolla tai 18 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,4 % auton uushankintahinnasta lisättynä 105 eurolla tai 7 sentillä kilometriltä.

b) Ikäryhmä B (vuosina 2003 - 2005 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 285 eurolla tai 19 sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1,2 % auton uushankintahinnasta lisättynä 120 eurolla tai 8 sentillä kilometriltä.

c) Ikäryhmä C, (ennen vuotta 2003 käyttöönotetut autot)

Vapaa autoetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1 % auton uushankintahinnasta lisättynä 300 eurolla tai 20

sentillä kilometriltä.

Auton käyttöetu:

Edun arvo kuukaudessa on 1 % auton uushankintahinnasta lisättynä 135 eurolla tai 9 sentillä kilometriltä.

Ulkomailla saatu autoetu (ennen vuotta 2008 käyttöönotetut autot)

	Kuukausikohtainen arvo euro/kk	Ajopäiväkirjan tai muun verovelvollisen tai veroviranomaisen esittämän luotettavan selvityksen perusteella määräytyvä arvo	
		perusarvo euro/ kk	+ kilometrikohtainen arvo euro/km
- vapaa autoetu	729 ,00	264,00	0,32
- auton käyttöetu	459,00	264,00	0,14

Kilometrikohtaisen arvon käyttäminen edellyttää ajopäiväkirjaa tai muuta luotettavaa selvitystä autolla ajetuista kilometrimääristä. Verotusta toimitettaessa autoedun arvoa voidaan korottaa, jos on ilmeistä, että autolla vuoden aikana ajettujen yksityisajojen määrä ylittää 18 000 kilometriä.

Jos palkansaajan luontoisetuauto hänen työnsä vuoksi vaihtuu kuukauden aikana useita kertoja, perusarvo lasketaan sen auton mukaan, joka hänellä on ollut käytössään suurimman osan kuukaudesta.

18 §

Perusarvolla tarkoitetaan auton uushankintahinnasta laskettua prosenttiosuutta. Uushankintahinnalla tarkoitetaan automallin maahantuojaan tai sen puuttuessa tukkukaupan ilmoittamaa auton käyttöönottokuukauden alussa voimassa ollutta automallin yleistä suositushintaa vähennettynä 3 400 eurolla. Tästä hinnasta lasketaan 17 §:ssä mainittu prosentti. Saatu arvo pyöristetään lähinnä alempaan 10 euroon.

Ulkomailla saadun autoedun arvo määräytyy auton rekisteriotteeseen merkityn käyttöönottovuoden perusteella 17 §:n mukaisesti. Vuoden 2007 jälkeen käyttöönotettujen autojen perusarvo lasketaan edellä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla kuitenkin niin, että auton uushankintahinta on auton hankintamaan hinta mahdollisine veroineen vähennettynä 3 400 eurolla.

19 §

Jos luontoisetuautolla ajettujen työajojen määrä on kalenterivuoden aikana yli 30 000 kilometriä, tai palkansaaja joutuu vaihtamaan luontoisetuautoa 17 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, edun perusarvo on 80 prosenttia edellä 17 ja 18 §:ssä tarkoitettusta perusarvosta.

20 §

Autoon hankitut lisävarusteet autopuhelinta ja tavanomaisia talvipyöriä lukuun ottamatta

otetaan huomioon autoedun arvoa määrättäessä. Autopuhelimen arvona käytetään matkapuhelinedun arvoa.

Lisävarusteiden arvo lisätään auton uushankintahintaan siltä osin kuin niiden arvo ylittää 850 €. Jos työnantajan lisävarusteista saama alennus ylittää tavanomaisen käteis- tms. alennuksen, lisävarusteiden arvona käytetään niiden yleistä suositushintaa.

21 §

Vapaa autoetu on kysymyksessä, kun työnantaja suorittaa autosta johtuvat kustannukset. Auton käyttöetu on kysymyksessä, kun palkansaaja suorittaa itse ainakin auton polttoainekulut.

Palkansaajan auton kustannuksista työnantajalle suorittama korvaus vähennetään vapaan autoedun tai auton käyttöedun raha-arvosta.

22 §

Autoetua vahvistettaessa luetaan yksityisajoihin myös auton käyttäminen asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

23 §

Autoedun raha-arvoa on korotettava 405 eurolla kuukaudessa tai 27 sentillä kilometriä kohden, jos auton kuljettamisesta huolehtii työnantajan palkkaama kuljettaja.

24 §

Edellä 17 §:ssä tarkoitetusta ajopäiväkirjasta on käytävä ilmi autolla verovuonna päivittäin ajettu kilometrimäärä.

Autolla ajetuista työajoista on ajopäiväkirjaan merkittävä päivittäin seuraavat tiedot:

- ajon alkamis- ja päättymisajankohta,
- ajon alkamis- ja päättymispaikka sekä tarvittaessa ajoreitti,
- matkamittarin lukema ajon alkaessa ja päättyessä,
- matkan pituus,
- ajon tarkoitus ja
- auton käyttäjä.

Puhelinetu

25 §

Työnantajan palkansaajan kotiin kustantamasta puhelimesta muodostuvan puhelinedun raha-arvo on 20 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista aiheutuneet kustannukset.

Työnantajan palkansaajalle kustantaman matkapuhelimen luontoisetuarvo on 20 euroa kuukaudessa. Edun arvo kattaa puheluista, tekstiviesteistä ja multimediamviesteistä aiheutuneet kustannukset.

Käyvän arvon soveltaminen

26 §

Sellaisen edun raha-arvona, jonka käypä hinta ilmeisesti on tämän päätöksen mukaista raha-arvoa alhaisempi tai jota edellä ei ole mainittu, on pidettävä sen käypää arvoa.

Voimaantulo

27 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008 ja sitä sovelletaan toimitettaessa ennakonpidätystä vuonna 2008 ja vuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2007

Pääjohtaja Jukka Tammi

Ylitarkastaja Tomi Peltomäki

9.5 Hyödyllisiä kirjallisuusviitteitä ja tietolähteitä

Jarmo Leppiniemi, Raili Leppiniemi	Oikeat ja riittävät kirjaukset WSOY 2007
Jarmo Leppiniemi	Veroreviirin hallinnasta Tietosykli 2006
KPMG	Arvonlisäverotus 2006, 2007 KPMG ja Edita Publishing
Matti Ryrsky, Esko Linnakangas	Verotusmenettely ja muutoksenhaku Talentum 2007
Pertti J. Siikarla	Uusi osakeyhtiölaki ja verosuunnittelu Gummerus 2007
Talentum Media	Verolait 2007 Gummerus 2007

WWW-linkkejä:

www.vero.fi

www.prh.fi

www.taloushallintoliitto.fi

www.ses.fi

www.veronmaksajat.fi

www.yritystutkimusneuvottelukunta.fi

www.edilex.fi